Sample For Rev.

Vrye Weekblad

Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika

10 Februarie 1989 | Tel: (011) 836-7236 | Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)

'Olivia het eie agente uitverkoop'

'N NUWE, ingrypend ander beeld van luit Olivia Forsyth het vandeesweek begin duidelik word: pleks van 'n super-spioen en 'n nasionale held is sy eintlik 'n onbeholpe, onstabiele sosiale vlinder wat haar mede-agente aan die ANC uitverkoop het.

Uit inligting wat Vrye Weekblad dié week ingewin het, blyk dit dat geheime agent RS 407, wat op universiteit en in Harare bekend was vir haar baie aktiewe liefdeslewe, se weergawe van haar eskapades heelwat verdraai is en dat die ANC waarskynlik net soveel of meer waarde uit haar rol as "dubbele agent" gekry het.

Peta Thornycroft en Anton Steenkamp

Die ANC hou vol Forsyth is al met haar tweede besoek aan Zimbabwe as 'n spioen ontmasker en het nooit die binnekringe van die ANC geïnfiltreer nie.

Verskeie lede van die ANC het aan Vrye Weekblad gesê Forsyth het, nadat sy erken het sy is 'n spioen, haar samewerking verleen en verskeie spioene binne en buite Suid-Afrika geïdentifiseer.

Die ANC het geweet van sommige van hulle, maar het eers van die ander kennis geneem toe hul identiteit deur Forsyth uitgelap is.

Een van die persone wat sy geïdentifiseer het, is ene Van Zyl wat daarop deur die ANC na Lusaka ontbied is en met die beskuldiging gekonfronteer is. Hy het dit eers ontken, maar toe hy hoor van Forsyth se bekentenis, het hy erken dat hy vir die Suid-Afrikaanse regering werk.

Van Zyl is nou in 'n aanhoudingskamp in Angola.

Die ANC het bevestig dat hulle aangebied het dat Forsyth, Van Zyl en ander Suid-Afrikaanse agente uitgelewer word in ruil vir die lewens van die Sharpeville Ses, Robert McBride en ander gevangenes wat op die doodstraf gewàg het.

"As ons werklik vir Forsyth geglo het en

Na bladsy 2

Judy Bester spreek die pers dié week namens besorgde moeders oor diensplig in Johannesburg toe. Haar seun Charles is ses jaar tronk toe gestuur weens sy weiering om diensplig te doen. Sien bladsy 3

Eetstaking raak nou 'n krisis

Elsabé Wessels

DIE eetstaking van honderde swart leiersfigure wat ingevolge die noodtoestand aangehou word, het nou 'n ernstige krisis vir die regering geword weens eetstakers wat al in die hospitaal opgeneem moes word en buitelandse reaksie wat oplaai.

Boonop het meer as dertig top-regslui gister begin vas in solidariteit met aangehoudenes wat sedert 23 Januarie dreig om van honger om te kom indien hulle nie vrygelaat of aangekla word nie.

Die eetstaking, wat nou reeds landswyd uitgebrei het, betrek honderde leiersfigure van verbode en ingeperkte politieke organisasies soos die UDF, SAYCO en ander jeug- en gemeenskapsorganisasies.

Van die aangehoudenes is al amper 1000

Na bladsy 2

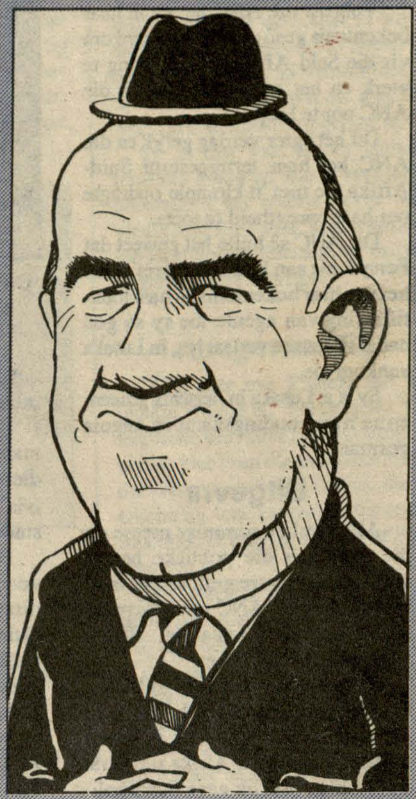

FW: Visielose verkrampte of verbeeldinglose pragmatis? 5

Van Zyl Slabbert oor die nuwe party 3

Upington: Dorp in die skadu van die galg 8 & 9

Vra vir Sol: Hy wou jol, nou moet hy hol — 13

'Olivia het eie agente verraai'

Van bladsy 1

haar in ons geledere aanvaar het, waarom sou ons aangebied het om haar terug te stuur Suid-Afrika toe?" het 'n ANC-lid in Harare gevra.

Die ANC het daarop gewys dat Forsyth by haar terugkeer in Suid-Afrika nie die waarheid vertel het oor haar bekentenis aan hulle en die feit dat sy Suid-Afrikaanse agente geïdentifiseer het nie.

Volgens die ANC het sy in haar bekentenis gesê sy was verkeerd om vir die Suid-Afrikaanse regering te werk en het aangebied om na die ANC oor te loop.

Dit het egter verdag gelyk en die ANC het haar teruggestuur Suid-Afrika toe met 'n klompie opdragte om haar opregtheid te toets.

Die ANC sê hulle het geweet dat Forsyth nie aan haar meerderes vertel het van haar bekentenis en haar identifisering van agente toe sy só gou nadat sy Harare verlaat het, in Lusaka aankom nie.

Sy is in Lusaka in hegtenis geneem en na 'n aanhoudingskamp in Angola gestuur.

Olivia Forsyth met anti-apartheid aktivis Sue Lund to hulle nog saam lede van die UDF was. Sue is meer as 10 maande lank aangehou sonder verhoor.

Uitgevra

Alhoewel sy sommige mense op die rand van die politieke bedrywighede in Harare geflous het, is sy betrap toe sy die ANC se hoofverteenwoordiger in Zimbabwe, Reddy Mazimba, ontmoet het.

Sy is deur 'n joernalis in Harare aan hom voorgestel en hy het haar omtrent 'n uur lank oor politieke tendensies in Suid-Afrika uitgevra. Sy het klaarblyklik geen skerp politieke insig gehad soos wat van enige politieke aktivis verwag kan word nie.

Mazimba het toe al die ANC-lede in Harare op hul hoede gestel, en kort daarna het sy haar bekentenis gemaak, sê die ANC. Sy is deurentyd dopgehou vandat sy in Lusaka aangekom het.

Die ANC het dokumentêre bewyse van hul bewerings by hul hoofkwartier in Lusaka.

Die ANC het hul spyt uitgespreek oor Forsyth se ontsnapping uit huisarres en gesê haar wagte het "nalatig" opgetree.

Die ANC sê dis belaglik dat dié Nasionale Intelligensiediens beweer 'n ANC-lid het aan Forsyth, 'n heeltemal onopgeleide persoon, opdrag gegee om sagte teikens te identifiseer.

Aan die Universiteit van Rhodes was Forsyth bekend vir haar baie aktiewe liefdeslewe en die verspreiding van gerugte oor studenteleiers in progressiewe organisasies wat spioene sou wees, het Brendan Barry, voormalige nasionale voorsitter van Nusas, dié week op 'n perskonferensie gesê.

Die ANC het ook vandeesweek gesê Forsyth het tevergeefs probeer om haar "seksuele sjarme" te gebruik om die beweging te infiltreer.

(Tydens haar studentedae het party manstudente lapelknopies gedra met die woorde "I didn't sleep with Olivia" daarop, het voormalige medestudente dié week gesê.)

Forsyth het haar ultra-radikaal voorgedoen, verdeeldheid in organisasies gesaai en aan private aktiwiteite deelgeneem wat ten sterkste afgekeur is deur die leierskap van Nusas en die End Conscription Campaign (ECC).

'n Grap wat volgens Barry in die Rhodes-dae die rondte gedoen het, was dat Forsyth voor elke landswye byeenkoms, soos die jaarlikse Nusas-kongres, op 'n "walkabout" gegaan het - waarskynlik om taktiek met haar veiligheidsraadgewers in Port Elizabeth te bespreek.

Volgens Barry was Forsyth geruime tyd reeds onder verdenking, en is daarvan weerhou om top-posisies op nasionale vlak in Nusas te beklee.

Forsyth het volgens Barry die klassieke rol van 'n "agent provocateur" gespeel vandat sy in 1981, in opdrag van die veiligheidspolisie, aan Rhodes begin studeer het.

Sy het 'n militante posisie ingeneem, gerugte omtrent ander studente versprei, en liefdestoenadering gesoek met mense wat haar verdink het.

In 1984 is sy aangewys as medevoorsitter van die plaaslike Nusastak. Daar is gevoel dat sy nie op haar eie as voorsitter kon optree nie, omdat daar nie genoeg vertroue in haar was nie.

'n Ondersoek na haar bedrywighede is geloods, en sy is daarvan weerhou om 'n nasionale leiersrol in die organisasie te beklee. Sy het ook nie daarin geslaag om tot UDF-strukture in die Oos-Kaap verkies te word nie, en het daarna liefdestoenadering probeer soek by verskeie swart aktiviste in die townships.

In 1985 het dit duidelik geword dat die wantroue teen haar begin oplaai. Sy het baie teneergedruk geraak en skielik, sonder enige verduideliking aan haar huismaats, na Johannesburg vertrek.

Suspisies

Daar het sy probeer om by 'n gemeenskapskoerant betrokke te raak, maar as gevolg van suspisies is haar aansoek afgekeur. Sy is toe aangestel by Business Day, voordat sy deur die veiligheidspolisie in hul frontorganisasie, John Fitzgerald and Associates, geplaas is.

Wilhelm Liebenberg, 'n uitvoerende lid van die Johannesburg Democratic Action Committee (Jodac), het ook daarop gewys dat organisasies soos Jodac en Nusas oop, demokratiese organisasies is en dit nouliks nodig is om dié organisasies op klandestiene wyse te "infiltreer".

Jodac, Nusas en die ECC het verskeie ander teenstrydighede en leuens in Forsyth se verklaring aan die pers uitgewys.

Sy het onder meer gesê sy was voorsitter van die ECC op Rhodes, wat onwaar is. Die Grahamstadse tak van die ECC is eers in September 1985, toe Forsyth al na Johannesburg vertrek het, gestig.

Wanneer sy na haar "infiltrasie" van Nusas en ander organisasies verwys, regverdig sy dit deur te sê: " 'n Mens hoef net na mense soos Marianne Sparg, Karl Niehaus, Roland Hunter, Jansie Lourens en Barbara Hogan te kyk, wat almal skuldig bevind is aan terrorisme en/of die bevordering van die oogmerke van die ANC."

Nie een van die genoemde mense was egter lede van Nusas, Jodac of die ECC nie.

Eetstaking word nou 'n krisis

Van bladsy 1

dae in aanhouding, volgens prokureurs wat namens hulle optree.

Die getal eetstakers by Diepkloof het hierdie week tot 200 toegeneem terwyl die getal aangehoudenes in Port Elizabeth se Albany-gevangenis tot 105 gestyg het. Getalle by ander gevangenisse is nie bekend nie.

Sewe van die 20 aangehoudenes wat op 30 Januarie die eetstaking by Diepkloof-gevangenis begin het, is Woensdag weens verswakte gesondheid in die hospitaal opgeneem, het regsverteenwoordigers van die aangehoudenes dié week bekend gemaak.

Die tweedag-vas wat die prokureurs afgekondig het duur tot Saterdagmiddag. Daar word verwag dat nog regslui wat aangehoudenes verteenwoordig wat op die eetstaking is, aan die vas sal deelneem.

Die eetstaking van aangehoudenes dreig om krisis-afmetings aan te neem, het prokureurs gister buite Diepkloofgevangenis gesê. "Ons is bekommerd oor ons kliënte. Sewe is reeds in die hospitaal opgeneem. Hulle is vasberade om nie weer te begin eet voordat hul eise nie deur die regering aangespreek is nie," het menseregte prokureur-Azhar Cachalia gesê.

"Om te vas is ons enigste uitweg om protes aan te teken teen die regering se onsensitiwiteit. Ons behaal nie sukses in die howe of met versoeke aan regeringsleiers nie, terwyl ons toesien dat ons kliënte agteruitgaan," het menseregte-prokureur Kathy Satchwell gister gesê.

Twaalf van die prokureurs wat die Minister van Wet en Orde Dinsdag in 'n brief versoek het om hulle gisteroggend by Diepkloof te ontmoet om die lotgevalle van die honderde aangehoudenes te bespreek, het hul diep teleurstelling uitgespreek dat die minister nie op hul versoek gereageer het nie.

Adriaan Vlok het Woensdagaand egter in 'n sterk bewoorde verklaring gesê die regering sal homself nie "laat afdreig deur eetstakings nie".

Die prokureurs het daarop gewys dat herhaalde vertoë tot die Minister van Justisie en die Minister van Wet en Orde niks opgelewer het nie. Ondanks die afmetings wat die eetstaking landswyd dreig om aan te neem, is nog meer mense, sommige jeugdiges van 15 en 16 jaar, die laaste twee weke aangehou.

Dié week in die nuus

Suid-Afrika

Die Demokratiese Party sal op 8 April amptelik geloods word, kondig die NDM, PFP en OP aan. Dis die eerste keer sedert 1959 dat parlementêre kragte links van die regering verenig word.

Die National Union of Mineworkers verwerp Anglo American se voorgestelde gedragskode en dreig dat werkers hul arbeid sal onttrek as die "onderdrukking" op myne nie stopgesit word nie.

Twee kinders sterf op Vredendal toe hulle 'n mortierbom op 'n skietbaan van die SAW optel.

Suid-Afrikaanse regsgeleerdes en verteenwoordigers van die ANC spreek hulle teen aanvalle op "sagte teikens" uit by 'n beraad in Harare.

Die polisie jaag 'n groep leerlinge uiteen op 'n gedenkbyeenkoms vir 'n vermoorde studenteleier by 'n kerksentrum in Soweto. Een meisie verloor byna haar oog nadat sy met knuppels geslaan is. Die polisie ontken dat hulle sonder waarskuwing onder die leerlinge ingeklim het.

Die Minister van Wet en Orde, Adriaan Vlok, verban die vertoon van wapens deur lede van die AWB en ander organisasies by openbare vergaderings.

Die Prokureur-Generaal kondig aan dat Eugene Terre'Blanche en Trevor Tutu onderskeidelik op aanklagte van opsetlike saakbeskadiging en crimen injuria vervolg sal word.

Fietsryer Gary Thompson word geskors nadat hy sy fiets na 'n skeidsregter gooi.

Bophutatswana moet as 'n soewereine, onafhanklike staat beskou word, ondanks VVO-resolusies wat dit ontken, bevind regter MW Friedman in die Hooggeregshof in Mmabatho.

Tinus Strydom, seun van die assistent-direkteur van Onderwys en Opleiding, Jaap Strydom, het werk vir die Departement aanvaar sonder dat ander tenders aangevra is, hoor 'n kommissie van ondersoek na beweerde onreëlmatighede in die departement.

Die Harms-kommissie beveel aan dat nie in Suid-Afrika opgetree word teen Sol Kerzner se omkoopgeld vir dobbelregte aan voormalige hoofminister George Matanzima van Transkei nie. Kerzner bedank uit verskeie bestuursposisies en Transkei eis sy uitlewering.

NP-LP Sam Bloomberg ontken dat hy rassistiese opmerkings oor die Zoeloekoning Goodwill Zwelithini gemaak het. PFP-LP Dave Dalling het in die parlement beweer dat Bloomberg by 'n banket gesê het: "I wonder what a coon sees in a woman like that." Hy het klaarblyklik na die koningin verwys.

'n SR-lid aan die Universiteit van Natal, Derek McGowan, erken dat hy betaal is om vir die Veiligheidspolisie te spioeneer. Majoor Charl du Toit van die SAP erken dat hulle van informante op die kampus gebruik maak en sê "ondermynende elemente" op die kampus maak dit noodsaaklik.

In Mmabatho begin die verhoor van 195 lede van Bophutatswana se weermag ná die mislukte staatsgreep-poging verlede Februarie.

Moses Mayekiso, vakbondleier wat van hoogverraad aangekla word, is "gebalanseerd, vredeliewend, volwasse en hoogs gerespekteerd in Alexandra", getuig 'n Rooms-Katolieke priester, vader F Cairns.

'n Voormalige Beeld-verslaggewer, Nelis Greyling, doen aansoek om Mosambiekse burgerskap en sê hy is gekant teen apartheid en kapitalisme.

Studenteleier Frans Ramalepe is dood weens aanranding deur lede van Lebowa se polisiemag, bevind 'n landdros in 'n nadoodse ondersoek.

Internasionaal

Die Anti-Apartheidsbeweging in Brittanje beskuldig die Britse regering daarvan dat dat hy apartheid ondersteun deur handelsbetrekkinge met Suid-Afrika aan te moedig.

Die Pous kondig aan dat hy Suid-Afrika volgende jaar sal besoek, maar veroordeel steeds apartheid.

Namibiese studente in Kuba sal huis toe gestuur word "om die mense op te voed" en te kan stem, kondig pres Fidel Castro aan.

Die Amerikaanse departement van buitelandse sake spreek in 'n verslag sy kommer uit oor die toename in menseregte-oortredings in Suid-Afrika en Israel.

Kitty Dukakis, vrou van die onsuksesvolle presidensiële kandidaat in die VSA, word in die hospitaal opgeneem weens 'n drankprobleem.

Die Sowjet-Unie kondig aan dat al sy soldate aan Afghanistan onttrek is. Rebelle val 'n Afgaanse lughawe aan.

Tennisster Bjorn Borg neem 'n oordosis dwelmmiddels, maar ontken dat hy wou selfmoord pleeg.

'n Australiese rubriekskrywer beskuldig die Aussies van rassisme en sê hulle is besig om 'n "haatdraende volk" te word - "mean, bitter and racist".

Popster en Live Aid-organiseerder Bob Geldof word die ereburgerskap van die Ierse stad Dublin aangebied.

'n Amerikaanse Boeing 707 stort neer in die Azores in die Atlantiese Oseaan. Al 144 mense aan boord sterf.

'n Statebondsverslag wat in Harare vrygestel is, sê Suid-Afrikaanse destabilisering het die Frontlinie-state meer as 35 miljard Amerikaanse dollar sedert 1980 gekos.

Die regeringsleiers van Algerië en Marokko voer samesprekings na 'n twaalf jaar lange dispuut oor die westelike Sahara.

Die Noorweegse Eerste Minister, Gro Brundtland, ontvang die Indira Gandhi-vredesprys vir 1988.

Alle politieke kommentaar in hierdie uitgawe van Vrye Weekblad is deur Max du Preez, en opskrifte deur Koos Coetzee. Albei is van Breëstraat 153, Newtown, Johannesburg.

Ek is bereid om in te klim, sê Slabbert

Elsabé Wessels

DIE Demokratiese Party (DP) sal gereeld gesprekke met die ANC en buiteparlementêre groepe soos Cosatu en die UDF moet voer om 'n effektiewe politieke rol te speel, het die mede-direkteur van Idasa, dr Van Zyl Slabbert, dié week gesê.

Die ANC hou die nuwe party "met belangstelling dop" en dié organisasie se houding is merkwaardig omdat hulle in die verlede nie op party-politieke inisiatiewe uit wit geledere ag geslaan het nie, het hy gesê.

Slabbert is deur die loodskomitee van die DP aangewys as 'n lid van die vierman-leierskapsforum wat die leierskapstrio van die party van raad sal bedien. Sy voortgesette betrokkenheid sal bepaal word deur die rigting wat die party inslaan, het hy gesê.

Alhoewel daar nou wyd gespekuleer word dat Slabbert die leierskap van die party kan oorneem op die party se eerste kongres in Oktober, wou nòg Slabbert nòg lede van die loodsingskomitee hulle hieroor uitlaat.

"Ek is bereid om in te klim en te kyk wat ek kan doen," het Slabbert gesê.

Die nuwe party, wat ontstaan het uit die Nasionale Demokratiese Beweging, die Progressiewe Federale Party, die Onafhanklike Party en die sogenaamde "vierde mag" - ontnugterde Nasionaliste - is verlede Saterdag sy beslag gekry.

Om suksesvol te wees moet die DP nie net in die Afrikaner-gemeenskap stemme werf nie maar ook die steun van buite-parlementêre groepe geniet, het Slabbert gesê.

Gereelde gesprekke met die ANC en ander buite-parlementêre groepe moet lei tot gemeenskaplike aksies om byvoorbeeld Nelson Mandela bevry te kry, sê Slabbert.

Ondersteuners van die DP wat in April gestig word, het Slabbert se betrokkenheid dié week as 'n "ongelooflike vonds" bestempel.

"Ons kry onmiddellik groot geloofwaardigheid in die buite-parlementêre politiek," het 'n verteenwoordiger van die sogenaamde "vierde mag" gesê. Dit behoort 'n duidelike teken te wees van die bereidheid van die party om uit tradisionele wit politiek te breek, het hy gesê.

Slabbert het sy entoesiasme uitgespreek vir die DP, maar was versigtig oor sy eie deelname.

Dit is bekend dat sekere leiersfigure in die Progressiewe Federale Party Slabbert steeds verwyt en wantrou oor die wyse waarop hy sy leierskap van dié party neergelê het.

Slabbert, die staatsregkenner prof Marinus Wiechers, die Stellenbosse ekonoom prof Sampie Terreblanche en oud-koerantredakteur dr Willem de Klerk dien in die leierskapsforum wat die DP se drieman-leiersgroep van raad sal bedien. Hulle sal saam raad gee oor strategie en beleid.

Slabbert was verlede week vir 'n ontmoeting met die ANC in Harare toe hy deur die leier van die Nasionale Demokratiese Beweging, Wynand Malan, telefonies gevra is om betrokke te raak.

Slabbert het gesê hy het nog nie formele samesprekings met die partyleiers gehou nie. Hy sien daarna uit om te help formuleer aan die beleid en strategie van die nuwe party.

Hy staan by die redes waarom hy die leierskap van die PFP laat vaar het. "Te veel mense is nog verlief op die ritueel van die parlement. Binne-parlementêr sal die party buite-parlementêr moet dink," het Slabbert gesê.

Van Zyl Slabbert

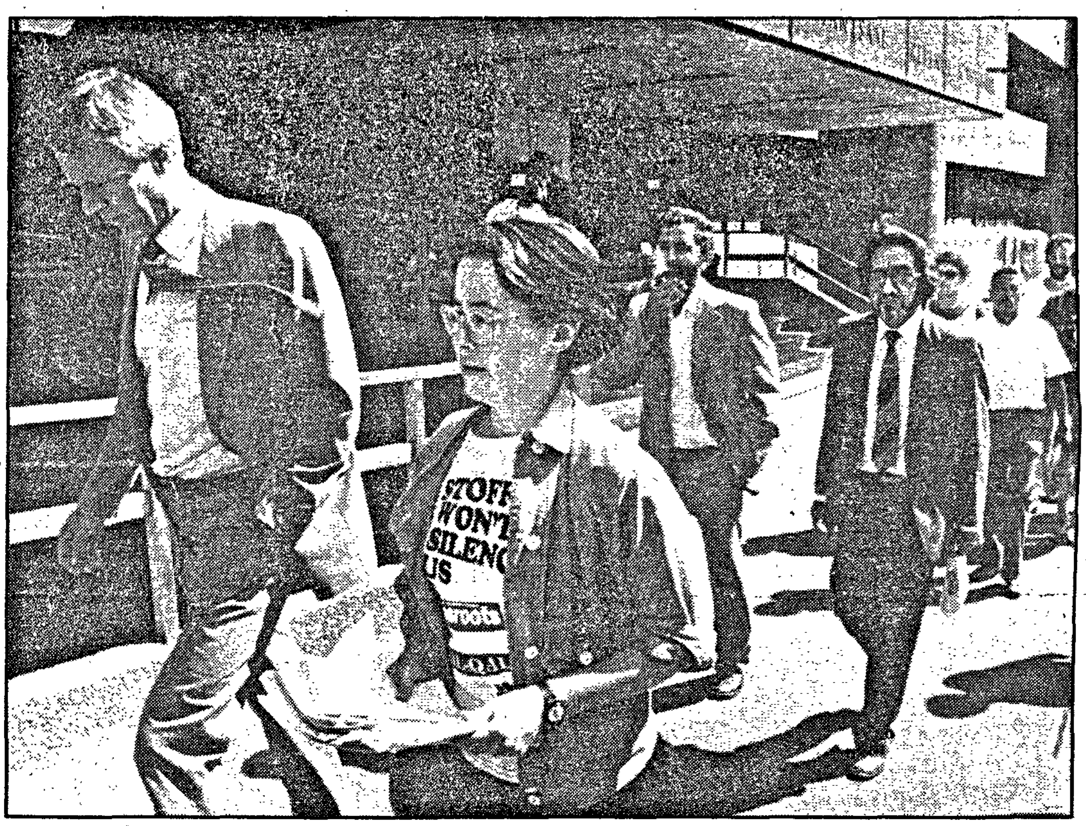

Persvryheid

Jan van Eck, LP, Libby LLoyd, sameroeper van die Genootskap vir Demokratiese Joernaliste, Moegsien Williams, redakteur van South, en Essa Moosa, menseregte-prokureur, dié week op pad na die kantoor van minister Stoffel Botha in Kaapstad. Petisies wat eis dat die dreigemente teen die publikasies Grassroots, New Era, Work in Progress en Al Qalam teruggetrek word, is aan hom oorhandig. Vrye Weekblad het sy steun aan die genootskap uitgespreek en gesê hy wil sterk beswaar maak teen die regering se minagting van vrye spraak. "Ons glo die regering se beleidsrigtings en die staat se optrede is ernstiger bedreigings vir die vrede as wat enige publikasie kan wees."

Moeders in opstand teen diensplig

Charles Leonard

WAT gebeur as jou seun dít wat jy hom van kleinsaf leer, ernstig opneem?

Judy Bester, moeder van Charles, wat vir ses jaar opgesluit is vir sy weiering om diensplig te doen, het die gevolge daarvan verduidelik by 'n nuuskonferensie wat die afgelope week in Johannesburg gehou is.

Sy is een van amper duisend moeders landwyd wat 'n verklaring onderteken het waarin gevra word vir die instelling van "konstruktiewe nie-straffende alternatiewe op verpligte militêre diensplig".

Aangemoedig

"Ons leer ons kinders dat eerlikheid 'n deug is," het sy gesê. "Ons leer hulle dat medelye 'n belangrike bestanddeel van die menslike siel is; dat vrede gesoek moet word; dat die erkenning van, en respek vir menswaardigheid, ongeag klas, ras of kleur, absoluut is.

"Ek glo dat hierdie sentimente universeel aangehang word en dat ons, as moeders, aangemoedig word in ons pogings om sulke ideale te koester.

"Dit klink alles so beskaafd. Maar wat as jou seun jou ernstig opneem, as hy goed leer en hy oortuig is dat hierdie waardes reg en waar is?

"Wat as sy antwoorde hom in konflik bring met die owerheid wanneer hy na antwoorde op sosiale en en morele probeleme soek? Erger nog, wat gebeur as hy bereid is om dade by sy ideale te voeg?"

Met sy verhoor het Charles Bester dit self só regverdig: "Ek is 'n belydende christen en ek glo dat dit Jesus Christus se wens op aarde was dat daar vrede, geregtigheid en vryheid moet wees. Ek glo vas dat God wil hê ek moet weier om diensplig te verrig."

Aangedaan

Duidelik aangedaan het Bester, onder 'n banier wat sê "Give our sons a choice", beskryf hoe sy 20 maal 'n jaar 'n halfuur lank na haar seun deur 'n glas-afskorting mag kyk, en met hom oor 'n mikrofoon kan praat.

"Ons kan nie aan mekaar raak nie, ons kan mekaar nie omhels nie."

Nog 'n moeder wat die media in Johannesburg toegespreek het was Elizabeth Storey. Sy het 'n nie-rassige Suid-Afrikaanse vredeskorps as alternatief militêre diensplig voorgestel.

Hierdie korps, saamgestel uit vrywilligers, sal in die gemeenskap uitgaan en huise bou, welsynswerk doen, voedingskemas administreer, en basiese gesondheidsdienste hanteer met die doel om sterk bande in 'n gepolariseerde Suid-Afrika te smee.

Soortgelyke perskonferensies is Dinsdag in Kaapstad gehou.

'Ek was nie op hoogte'

Martin Welz

DIE registrateur van finansiële instellings, Theo van Wyk, het vandeesweek gereageer op 'n berig in Vrye Weekblad verlede week waarin onthul is dat hy tot onlangs 'n stille sakevennoot was van dr Eugene Berg, voorsitter van Eurobank en 'n sentrale figuur in die Vermaas-drama.

In 'n brief aan Vrye Weekblad maak Van Wyk beswaar teen dié stelling en sê: "Alhoewel ek 'n geruime tyd gelede wel 'n trustee van dr Berg se familietrust en 'n direkteur van dr Berg se houermaatskappy was en 'n klein aandeelhouding in laasgenoemde gehad het, het ek vóór ek op 1 Junie 1987 as registrateur in diens getree het as trustee en direkteur bedank en begin onderhandel oor die verkoop van die aandele.

"Enkele weke daarna is die betrokke aandele verkoop en sedertdien het ek geen sakeverbintenis met dr Berg gehad nie."

Volgens inligting wat Vrye Weekblad bekom het, is Van Wyk se naam egter eers enkele weke gelede verwyder as trustee van die Berg Familietrust.

Van Wyk se verklaring hiervoor is dat hy reeds in Mei 1987 bedank het, maar dat sy bedankingsbrief blykbaar "verlore geraak" het.

Van Wyk was saam met Berg en Jan Lombaard, seun van dr Jan, betrokke by die omskepping van die Franse Aksepbank in die Allied Bank.

Oor sy destydse betrokkenheid by een van Berg en Lombaard se omstrede saketransaksies, sê Van Wyk dat sy naam sonder toestemming gebruik is by 'n Reserwebank-aansoek, maar dat dit irrelevant geraak het toe die aansoek deur die Reserwebank afgekeur is.

"Ek was in daardie tyd met baie ander dinge besig en was nie op hoogte met al dr Berg se transaksies nie. Ek het die mense vertrou en geglo alles was bo verdenking," het Van Wyk aan Vrye Weekblad gesê.

Hof sal beslis oor Braklaagte

Elsabé Wessels

DIE vrede van 'n klein Wes-Transvaalse nedersetting wat in 'n "swart kol" val word bedreig deur moontlike verskuiwing na die tuisland Bophuthatswana.

Die toekoms van Braklaagte se 10 000 inwoners is in die weegskaal.

Niemand sou van die nedersetting aan die hange van die Maricoheuwels kennis geneem het nie. Maar Braklaagte moet soos baie ander "swart kolle" volgens die regering by 'n tuisland - Bophuthatswana - ingelyf word.

Wen die staat 'n hofsaak teen die inwoners van Braklaagte op 7 Maart is Braklaagte deel van Bophuthatswana.

Zeerust se konserwatiewe munisipaliteit het reeds begin om dienste aan die gemeenskap te staak.

Die regering het op 31 Desember 1988 Braklaagte se inlywing by Bophuthatswana in die staatskoerant afgekondig.

In Braklaagte het sowat 3000 volwassenes reeds 'n petisie teen inlywing onderteken. Hulle het terselfdertyd om die herstel van hul burgerskap aansoek gedoen.

Voor die afskaffing van instromingsbeheer in 1986 het duisende Tswanas, Xhosas en Vendas hul Suid-Afrikaanse burgerskap verloor toe die regering hulle outomaties burgers van tuislande gemaak het.

"Die inwoners vrees dat indien die regering voortgaan met die inlywing hul kinders hul Suid-Afrikaanse burgerskap sal verloor," het 'n gemeenskapswerker dié week gesê.

VSA vir vrede?

DIE VSA is bereid om as bemiddelaar op te tree in 'n poging om die burgeroorlog in Mosambiek te beëindig, het 'n woordvoerder van die Amerikaanse departement van buitelandse sake, Charles Redman, dié week in reaksie op 'n voorstel van Suid-Afrika gesê.

Minister Pik Botha het vandeesweek aan die hand gedoen dat die VSA as bemiddelaar tussen die Mosambiekse regering en Renamo optree. - AFP

ANC en regsgeleerdes dit eens:

Howe moet die onderdaan teen owerheid beskerm

Van 31 Januarie tot 4 Februarie het meer as 50 regsgeleerdes op uitnodiging van Idasa in Harare vergader om die rol van die reg in 'n gemeenskap in oorgang te bespreek. GERHARD ERASMUS, professor in staats- en volkereg aan die Universiteit van Stellenbosch, het die kongres tussen regslui van Suid-Afrika, die ANC en Zimbabwe bygewoon. Hy doen verslag.

REGSREËLS vorm die instrumente waarmee 'n owerheid 'n samelewing in 'n bepaalde rigting stuur. Maar in wese handel die reg ook oor geregtigheid.

Wanneer die reg egter hoofsaaklik gebruik word om 'n onregverdige samelewing in stand te hou, kom van geregtigheid weinig ter sprake.

Namate spanning tussen hierdie twee dimensies toeneem, beland die regstelsel in 'n krisis. Dit sluit onvermydelik ook die howe in wat die bepaalde regstelsel moet toepas.

Dit is toenemend die stand van sake in Suid-Afrika.

Uitsluiting

Hier val die krisis saam met die feit dat die bestaande bestel op die politieke uitsluiting van die oorgrote meerderheid van die bevolking berus; dat hulle dus nie deel in die totstandbringing van regsreëls nie; dat diskriminerende praktyke en groepsgebiede gehandhaaf word; en dat die onvermydelike opstand wat hierdeur ontstaan, deur regsreëls en ingrypende noodmaatreëls onderskraag en afgedwing moet word.

Wanneer sodanig benadeelde onderdane die howe om beskerming nader - dit wil sê as hulle dit kan bekostig - kan die regstelsel hulle nie help nie. Dit word dus 'n "legitimiteitskrisis" wat die geloof in en respek vir die reg en die howe direk ondergrawe.

Dit is teen hierdie agtergrond dat meer as 30 Suid-Afrikaanse regsgeleerdes, hoofsaaklik Afrikaanssprekende akademici, die afgelope week saam met regsgeleerdes van die ANC en Zimbabwe in Harare vergader het. Waarom juis met dié persone?

Hiervoor bestaan daar verskeie redes. Die reg kan nie van die politieke, ekonomiese en sosiale realiteit waarbinne dit geld, losgemaak word nie. Die effek van die huidige bestel, hoe dit ervaar word, asook die beginsels wat vir 'n post-apartheid Suid-Afrika ontwikkel word, is regstreeks relevant.

Die ANC, hoewel 'n verbanne organisasie in Suid-Afrika, is klaarblyklik só 'n werklikheid vir die meerderheid van die Suid-Afrikaanse bevolking, dat hy nie geïgnoreer kan word nie.

Die ANC is regstreeks relevant vir 'n vreedsame oplossing in Suid-Afrika. Hy het het hom ook al deeglik bemoei met regsvrae rondom kwessies soos grondbesit, die rol van die howe, arbeidsverhoudinge, regspleging, regsopleiding, die doodstraf en die status van sy lede as krygsgevangenes wanneer hulle in Suid-Afrikaanse howe teregstaan.

Boonop het die ANC onlangs 'n stel grondwetlike riglyne gepubliseer as 'n bydrae tot die debat oor 'n grondwet vir 'n nuwe demokratiese en nie-rassige Suid-Afrika. Dit moes ook dien as 'n uitbreiding van beginsels vervat in die Freedom Charter van die ANC.

Die Zimbabwe-ervaring was uiters waardevol. Die deelnemers kon hoor hoe die Lancaster House-grondwet tot stand gekom het deur "diktat" van buite, die probleme wat ontstaan het weens streng voorskrifte oor bestaande patrone van grondbesit en minderheidsverteenwoordiging, asook die lotgevalle van die Romeins-Hollandse Reg - uit die mond van Zimbabwe se swart hoofregter self - oor die bereidwilligheid van die howe om die onderdaan teen die owerheid te beskerm.

Hoogtepunt

Die debat oor die grondwetlike voorstelle was waarskynlik die hoogtepunt.

Baie wanopvattinge oor byvoorbeeld 'n handves van menseregte kon opgeklaar word.

Blankes verwag gewoonlik dat só 'n handves hulle teen 'n toekomstige meerderheidsregering moet beskerm, kompleet met 'n toetsing deur 'n onafhanklike regbank, ondanks die ironie dat niks hiervan tans bestaan nie.

Die meerderheidsverwagting weer het eerder met die skep van nuwe sosiale en ekonomiese werklikhede te doen.

Dit behels ook herverdeling van eiendom. Behoort individuele eiendomsregte wat tydens apartheid verwerf is, daarná nog steeds onaantasbaar te bly deur die werking van 'n Westerse soort handves van menseregte, afdwingbaar deur die howe?

Dit is duidelik dat so 'n eng vertolking en implementering van dié gedagte die hele konsep verdag kan maak. As dit die permanente verskansing van wit groepsregte (ofte wel apartheidsvoorregte) moet meebring, kan ons dit maar by voorbaat afskryf.

'n Nugtere politieke balans tussen hierdie teenstrydige aansprake sal dus gevind moet word. Aan die ander kant is beheer oor die uitoefening van owerheidsgesag 'n demokratiese noodsaaklikheid waarna in die toekoms gestreef moet word.

Dit is enkele van die aspekte waaroor ernstig gedebatteer én soms verskil is. Uiteindelik het almal egter oor die inhoud van die gesamentlike verklaring saamgestem - en in die proses is die verskillende groepe deeglik aan mekaar se standpunte blootgestel.

Versoening

'n Groter begrip het ontstaan vir die nadele verbonde aan die afkamping wat apartheid tussen Suid-Afrikaners meebring - en oor die gevare verbonde aan 'n voorsetting van die huidige bestel.

Daar is heelwat vir ons te leer. 'n Vooraanstaande Zimbabwiër het byvoorbeeld vertel dat 'n kongres soos dié tussen wit en swart nooit in die destydse Rhodesië plaasgevind het nie.

Hy het ons aangemoedig om nou al met ons versoening te begin, om nou reeds 'n kultuur van saam-doen te begin vestig.

Sodoende kan 'n nuwe nasie van 'n demokratiese Suid-Afrika hopelik tot stand kom.

Vrye Weekblad

Is jy die soort wat alles sluk wat vir jou gevoer word?

Is jy tevrede dat ander mense namens jou besluit wat jy moet glo?

As jou antwoord "ja" is, moet jy asseblief nie die vorm hieronder invul nie. Dit sal jou baie ongelukkig maak om elke week Vrye Weekblad te lees.

Om seker te maak jy kry Vrye Weekblad elke week, stuur die vorm aan ons en ons gee jou sommer 15% afslag. Dit sal jou R52 (AVB ingesluit) kos om vir 'n jaar in te teken, en R28 (AVB ingesluit) vir ses maande. Stuur dit aan: Vrye Weekblad, Posbus 42637, Fordsburg 2033.

Ek wil graag vir 6/12 maande op Vrye Weekblad inteken en sluit hiermee 'n posorder/tjek in vir

R ....

Naam: ....

Adres: ....

....

....

ONS STEEK NIKS WEG NIE

Swart kelner op troue aangerand

Anton Steenkamp

'N BOER van die distrik Heidelberg (Transvaal) het 'n kelner op 'n troue verlede Saterdag só geslaan dat die man in die hospitaal beland het - omdat hy nie wou reageer nadat hy "kaffer" genoem is nie.

Steven Mqoma, 33, het klagtes van aanranding en opsetlike saakbeskadiging aanhangig gemaak teen die boer, Hansie Jordaan, wat in die distrik as "Galoob" bekend staan weens sy grootte.

Mqoma is na die voorval met 'n gebreekte sleutelbeen en gekraakte ribbe in die AG Visser-hospitaal op Heidelberg opgeneem.

Die klag van saakbeskadiging spruit voort uit die feit dat Mqoma hom in 'n stadium in sy bakkie buite die onthaalsaal op die skougrond toegesluit het, en Jordaan en sy vriende toe volgens getuienis die bakkie se ruit gebreek en 'n duik in die bakwerk geskop het.

Dit is nie duidelik wat tot die aanranding aanleiding gegee het nie. Sommige van die gaste vertel dat Jordaan aan Mqoma gesê het: "Kom hier, kaffer."

Toe Mqoma nie reageer nie, het Jordaan na bewering gesê: "Weet jy nie wat 'n kaffer is nie?" en hom te lyf gegaan.

Vrye Weekblad het Jordaan se broer Daantjie op sy plaas Witkleifontein opgespoor.

Daantjie erken dat Mqoma aangerand is, maar sê: "Die houtkop was al van vroegaand af vol k... en baie voorbarig. Hy wou sommer hier voor my broer indruk by die bar, toe sê my broer vir hom f...f en stamp hom uit die pad uit."

Volgens Daantjie is dit nie waar dat twee van Hansie se vriende ook by die aanranding betrokke was nie. "Dit het seker maar net vir die houtkop gevoel asof drie mense hom gemoer het."

Adjudant-offisier PJ de Villiers van die SAP op Heidelberg het bevestig dat Mqoma twee klagte by die polisie gelê het.

Volgens De Villiers word die saak ondersoek. "In sulke rasse-gevalle besluit die prokureur-generaal gewoonlik of met die vervolging voortgegaan sal word."

Twee mans, Jordaan en 'n sekere Potgieter, was by die polisiekantoor, maar het verkies om nie verklarings af te lê nie, sê De Villiers.

Visielose verkrampte of verbeeldinglose pragmatis?

Dit is waarskynlik net 'n kwessie van tyd voordat FW de Klerk, nuut-verkose leier van die Nasionale Party, die leisels as staatshoof by PW Botha oorneem. Hoe gaan dit die verloop van Suid-Afrika se geskiedenis verander? MAX DU PREEZ en ELSABE WESSELS ondersoek die man en sy sieninge.

DAAR verras Frederik Willem de Klerk toe vriend en vyand met 'n "verligte" eerste toespraak in die Parlement sedert sy verkiesing. Of was dit oëverblindery, FW-speak as't ware?

Dit is juis die probleem met die wit politiek se nuwe kroonprins - 'n mens kan nie vat kry aan die man nie. Of is dit juis sy sterk punt?

Van sy vyande het dit al aan sy vaal middelmatigheid toegeskryf. Maar hulle onderskat waarskynlik sy intellek en sy kennis van politieke straatgevegte.

Wat 'n mens hier byna sonder vrees vir teenspraak kan stel, is dat daar onder sy leiding nuwe beweging in die politiek sal kom. Maar dit is eerder 'n refleksie op die halsstarrige outokraat PW Botha as 'n kompliment vir De Klerk. Aan die ander kant het van sy vriende al glo 'n streep pragmatisme in hom raakgesien - 'n woord wat PW nie eens kan spel nie.

Pragmatisme het De Klerk miskien, maar verbeelding beslis nie. En dit is tog wat in 1989 van 'n nasionale leier verwag word.

Om mee te begin sal De Klerk nie sommer outomaties PW se vaste posisies oor sekere sake kan oorneem nie - hy sal nuwe posisies moet definieer. Daaronder val veral die vrylating van Nelson Mandela, gesprekvoering met buite-parlementêre groepe en die groeiende magsbasis van die sekurokrate.

Verras

Maar seker die mees kritieke vraag is: Gaan FW aanvaar dat hy die regses finaal verloor het en dat hy 'n slag oor sy ander skouer moet begin kyk, of gaan hy ook oorval word deur 'n die-volk-moet-weer-verenig-word-nostalgie?

As hoofprofeet van groepsregte en eie sake het sy woorde dié week verras: "Die NP het nie so 'n groot ideologiese obsessie met die groepskonsep as wat baie kritici voorgee nie."

Maar hy het seker nie van een week tot die volgende van siening verander nie. Lees wat ouboet Wimpie laas Sondag geskryf het: "Ons verskil radikaal oor die manier waarop ons by dié ideaal ('n politieke skikking) moet uitkom.

"Hy beskou rassegroepe as die hoeksteen van die Suid-Afrikaanse politieke stelsel en die ononderhandelbare 'bottom line' vir politieke ontwikkeling. Ek glo dit is presies dié benadering wat hierdie land op die pad na rampspoed geplaas het."

Wimpie het ook darem hoop vir FW: "... my broer glo sterk in die demokrasie en die parlementêre proses. Ek glo nie hy sal so swaar soos sy voorganger steun op die advies en die masjinerie van die militêre en die sekurokrate nie."

Woorde soos "ope dialoog", "dialoog van gee en neem", "strewe na 'n nie-rassige land vry van diskriminasie" in De Klerk se toespraak Woensdag is hongerig as tekens van hervormingsgesindheid opgeraap.

"In sover as wat wit baaskap nog bestaan, moet dit weg," het hy gesê en homself verbind om onderhandelinge oor 'n aanvaarbare grondwet vir almal te bespoedig.

Wie die almal is van wie De Klerk gepraat het, is nie duidelik nie. Want in dieselfde asem het hy wit kiesers verseker dat hy hom vir die beskerming van wit belange en die belange van ander minderheidsgroepe sal beywer. Dus die beskerming van wit groepsbelange ten alle koste.

Hiermee het De Klerk sy ou onderrok die verste laat uithang. Die man se beheptheid met eie sake, eie skole, eie woongebiede en eie besluitneming het al 'n politieke ritueel geword.

Soos Wynand Malan dit gestel het: "Dit is jammer De Klerk het nie diskriminasie summier verwerp nie."

Soek 'n mens na reëndruppels van hervorming in De Klerk se politieke lewe die afgelope paar jaar, betree 'n mens 'n dorre streek van doringtakke en aalwynsap.

Steeds vars in die geheue is De Klerk se skerp neerbuigende waarskuwing aan die Suid-Afrikaanse Rugbyraad se Danie Craven en Louis Luyt omdat hulle dit gewaag het om met die ANC te praat.

As Minister van Nasionale Opvoeding in beheer van die land se sportbeleid het De Klerk in 'n toespraak só skerp teen kontak met die ANC te velde getrek dat die voorsitter van die Suid-Afrikaanse Rugbyraad, dr Danie Craven, dit die land se tweede Loskopdam-toespraak genoem het ('n verwysing na Hendrik Verwoerd se verbod op Maori-rugbyspelers in 1965.)

De Klerk het onmiddellik gedreig dat die regering sy subsidie aan die SARR sou heroorweeg indien die raad sou besluit om Craven se standpunt oor skakeling met die ANC te onderskryf.

Sou dit 'n teken wees van die man se hervormingsgesindheid?

Die afdreiging van weerbarstiges met staatsgeld was ook vir De Klerk geen nuutjie nie. Sy skerp dreigemente in Oktober 1987 dat die ruim subsidies wat die universiteite van die staat ontvang, gestaak sou word indien die universiteitsowerhede nie die streng reëls nakom wat die regering neergelê het nie, het die gramskap van opvoedkundiges om die hals gehaal.

Geniepsigheid het egter 'n karaktertrek van De Klerk se roemryke loopbaan in die politiek geword.

Op kleinlike wyse het De Klerk in April 1987 op 'n openbare vergadering in Pretoria 'n uitnodiging aan wit kiesers gerig om mense van ander kleur wat in wit woongebiede woon te "rapporteer" sodat die regering teen hulle kan optree.

"Ons beleid is nie om mense op onmenslike wyse op straat te gooi nie. Daar is egter maatreëls op die wetboek en die toepassing van daardie reëls bly die NP se beleid."

Hoe rym dit dan nou? Is FW op pad na Damaskus sedertdien bekeer?

Die terme verlig en verkramp is deur De Klerk se broer Willem geskep. Miskien moet 'n mens weer by broer Willem gaan aanklop om 'n gepaste beskrywing vir die nuwe NP-leier se standplaas te vind.

Of is dit maar 'n voorbeeld van die wydsbeenloop wat 'n mens kry in 'n provinsie waar NP-setels bedreig word?

Vereeniging, De Klerk se kiesafdeling, kan KP-leeukos word in die volgende algemene verkiesing. 'n Partyleier sonder 'n setel?

Sy politieke skoling het reeds in die wieg begin. Sy oupagrootjie was 'n senator, sy oupa het homself tweekeer onsuksesvol verkiesbaar gestel vir die parlement, en sy pa Jan de Klerk was 'n senator en minister onder JG Strijdom en HF Verwoerd.

De Klerk se ma, die 84-jarige Corrie de Klerk, het 'n paar juweeltjies te vertel oor haar seun.

Sy vertel in 'n onderhoud met 'n Sondagkoerant: "Toe hy skoolskool saam met sy swart maatjies gespeel het, het hy hulle altyd laat sit en dan het hy vir hulle geleer en gepreek. Hy het op 'n kassie gestaan en dan het hy vir hulle gepreek. Hulle moet dít doen en hulle moet dát doen..." (Wat het intussen verander?)

Vriende

Sy vertel ook dat die twee broers nie meer politiek praat nie. "Dis wonderlik om twee sulke seuns te hê, maar dit gee nou ook bekommernisse. Dink nou net hoe lekker dit sou gewees het as hulle albei aan dieselfde kant was.

"Maar soos Wimpie in een van die koerante gesê het: FW is nie so verkramp as wat hulle dink nie. Dis baie mooi. Hy't 'n pragtige ding daar gesê van FW."

En die moeder weet reeds dat Wimpie nie die leier van die nuwe Demokratiese Party sal word nie: "Hy sal sórg dat dit nie gebeur nie. Nee, hy sal dit nie doen nie. Hy't al lankal besluit hy gaan dit nie doen nie...

"Die twee broers is nog vriende, hulle is groot vriende. Hulle is lief vir mekaar, hulle verstaan mekaar, hulle praat net nie meer politiek nie, want die een se standpunt verskil heeltemal van die ander s'n."

Vroulief Marike - wat onlangs opspraak verwek het oor neerhalende rassistiese uitlatings wat sy in 1983 gemaak het oor kleurlinge wat die "oorskiet" is, Indiërs "wat toesig nodig het" en swartmense teenoor wie "blankes se belange altyd eerste in ag geneem moet word" - dien in in die federale raad van die NP.

Sou sy 'n ware geesgenoot wees? Of eerder 'n albatros om sy nek?

De Klerk is 'n skrander man. Hy het die graad BA LLB cum laude in 1958 aan die Potchefstroomse Universiteit verwerf. Veertien jaar later het hy 'n goeie regspraktyk laat vaar om oud-minister Blaar Coetzee se Vereeniging-setel te beveg.

In April 1978 het hy sy eerste kabinetspos beklee: Minister van Pos en Telekommunikasie. Maatskaplike Werk en Pensioene, Sport en Ontspanning, Mynbou en Omgewingsbeplanning en Energie, Binnelandse Sake en Nasionale Onderwys het daarop gevolg.

Met die instelling van die driekamer-parlement is hy aangewys as voorsitter van die Ministersraad en leier van die Volksraad.

'n Ander groot verskil tussen hom en PW Botha is natuurlik dat PW die Onaantasbare was, deels weens sy senioriteit in die kabinet, maar ook weens sy opvlieënde humeur en onverdraagsaamheid.

FW gaan nie dieselfde luukse hê om ander ministers te ignoreer of dood te praat nie - minstens nie Pik Botha of Chris Heunis wat sy seniors in die Kabinet is, of Barend du Plessis, wat hom amper in die leierskapstryd geklop het nie.

'n Britse joernalis het De Klerk 'n tyd gelede die Gorbatsjof van Suid-Afrika genoem. Maar miskien moet ons nie asems inhou terwyl ons wag vir boere-glasnost nie - die twee leiers het waarskynlik nie meer in gemeen as 'n kaal kop nie.

Beëindig apartheid, vra Britte vir De Klerk

LONDEN - Die Britse minister van buitelandse sake, sir Geoffrey Howe, het 'n beroep gedoen op die nuwe NP-leier, FW de Klerk, om die bestel in Suid-Afrika se vinnig moontlik te verander.

"Ons hoop mnr De Klerk, in sy hoedanigheid as partyleier, sal sy party - en so ook Suid-Afrika - lei op die weg na hervorming. Dit is ons gesamentlike doelstelling. Ons wil hê dit moet so gou as moontlik gebeur," het hy in die Laerhuis gesê.

"Die waarheid is dat geen stem wat vir verandering in Suid-Afrika pleit met meer aandag aangehoor word as die stem van die Eerste Minister van hierdie land nie.

"Daar is twee redes daarvoor: dat ons teenkanting teen apartheid ongekwalifiseerd is, en dat ons teenkanting teen sanksies net so ongekwalifiseerd is. Volgens ons oordeel sal sanksies die saak heelwat laat versleg eerder as verbeter." - AFP

'Redakteur se styl en metodes lei tot polarisasie'

Dominee Brand lóóp Kerkbode oor skewe aanbieding

Anton Steenkamp

IN 'n ope brief aan Die Kerbode word die redakteur van dié NG-mondstuk, dr Fritz Gaum, beskuldig van verdagmakery, eensydige berigge-wing, en die selektiewe gebruik van "betroubare" bronne.

Die Kerkbode word ook daarvan aangekla dat dit feite en menings manipuleer en allerlei joernalistieke truuks en arrogante redaksionele kommentaar "knap" hanteer.

Ds Herbert Brand, die skrywer van die brief en leraar van die NG-gemeente St Stephens in Kaapstad, sê die styl en metodes wat onder dr Gaum se redakteurskap na vore getree het, is "immoreel" in die sekulêre pers, maar in 'n kerkblad is dit "onvergeeflik".

Ds Brand het dit veral teen die redaksionele reaksie op die onlangse byeenkoms van NG-predikante by die Betel-sentrum in Kaapstad. By die byeenkoms is daar sterk standpunt ingeneem teen apartheid en staatsgeweld.

In 'n hoofartikel het Die Kerkbode te velde getrek teen die "geheime wyse" waarop die byeenkoms gereël is en die "selektiewe manier waarop uitnodigings gerig is".

'n Hoofberig op die voorblad het slegs een predikant se kritiese mening oor dié byeenkoms aangehaal, dié van ds MM du Toit van Tafelberg. Volgens ds Brand is dit hy "wat die gespreksgroep geïnisieer het waaruit die byeenkoms later gebore is - maar wat blykbaar 'n 'betroubare bron' geword het ná sy onttrekking aan die reëling van die byeenkoms!"

Ds Brand sê die byeenkoms was "só 'n groot geheim dat Die Kerkbode se berig én hoofartikel) reeds in die pers was voor die byeenkoms begin het", en die uitnodigings "só selektief dat ds Du Toit welkom sou wees, as hy maar wou kom".

Die drama rondom ds Stiaan van der Merwe, dosent aan die teologiese skool Justo Mwale in Lusaka, wie se salaris deur die Vrystaatse sinode opgeskort is weens sy "kwetsende houding en kritiek teenoor die NG Kerk", is op 16 Desember verlede jaar in Die Kerkbode gerapporteer.

"Op dié ernstige aantygings - en die hoogs aanvegbare besluit van die Sendingkommissie - gun Die Kerkbode ds Van der Merwe egter geen geleentheid tot verweer nie."

Oor Die Kerkbode se hantering van dr Allan Boesak sê ds Brand dat die blad "alle moontlike joernalistieke truuks - van die gelaaide opskrif, deur die 'rangskikking' van sy antwoorde tot met die klassieke hoogs onvleiende foto - gebruik om 'n beeld van hom as voorstander van geweld die wêreld in te stuur."

Ds Brand beskuldig dr Gaum verder daarvan dat sy "styl en metodes" tot polarisasie en verwydering tussen die NG Kerke bydra.

Nkosi Sikelel' in Hooggeregshof

Vernon Fischer en Dennis Morris

KAAPSTAD — Familielede en vriende van 14 hoogverraad-aangeklaagdes, baie van hulle in die swart, groen en goue kleure van die ANC geklee, het in die openbary galery opgestaan en Nkosi Sikelel' iAfrika gesing toe die aangeklaagdes dié week die Hooggeregshof in Kaapstad binnestap.

Die 14 is nie gevra om te pleit nie en die saak is uitgestel tot 1 Maart.

Onder die 14 mense wat aangekla word van hoogverraad, alternatiewelik terrorisme, is daar blanke, swart en bruin werkers, akademici, moeders en vaders.

Die staat beweer dat die 14 verantwoordelik was vir verskeie bomaanvalle, onder meer op DF Malan-lughawe, Athlone se landdroshof en Mowbray se polisiekantoor.

Daar word ook beweer dat hulle wapens en ammunisie uit buurstate vervoer het, inligting vir die ANC ingesamel het, lede en geld vir die ANC gewerf het en deel was van 'n netwerk wat as die Western Cape Machinery bekend staan.

Een van die beskuldigdes, Tony Sitembisa Yengeni, het na bewering in 1986 die bevel van die netwerk oorgeneem nadat die Wes-Kaaplandse bevelvoerder, Lizo Bright Ngqumgwana, in hegtenis geneem is.

Yengeni, wat getroud is met 'n ander beskuldigde, Lumka Elizabeth Nyamza, het na bewering in die Sowjet-Unie en Angola militêre opleiding ondergaan, en in 1986 na Suid-Afrika teruggekeer as kommissaris vir Wes-Kaapland.

Die staat beweer dat hy verantwoordelik was vir die stigting van politieke selle in massa-organisasies en vakbonde, die verspreiding van ANC- en Sactu-propaganda, die stigting van 'n polities-militêre komitee vir die gebied, die berging van ammunisie en verskeie gewelddadige optredes.

Nog 'n beskuldigde, Jennifer Ann Schreiner, was volgens die staat 'n uitvoerende lid van die Western Cape Machinery.

Schreiner, wat 'n lektor aan die Universiteit van Kaapstad was, is die dogter van prof Denys Schreiner, adjunk-vise-kanselier van die Universiteit van Natal.

Na bewering was Schreiner in beheer van finansies, die verspreiding van propaganda en die insameling van inligting wat na die ANC deurgestuur is, en het sy en Yengeni woonpersele in Lansdowne gehuur om wapens, ammunisie en plofstof te berg.

In Julie 1987 het dié twee na bewering bomme by Castle Court in Kaapstad en by DF Malan-lughawe geplant. In September 1987 het Schreiner glo Harare toe gegaan om Chris Hani, die kommissaris van Umkhonto we Sizwe, en Joe Slovo, uitvoerende lid van die ANC en SAKP, te ontmoet.

Tydens haar inhegtenisname het Schreiner AK 47-gewere, ammunisie, plofstof en ANC-propagandamateriaal in haar besit gehad, sê die staat.

Die ander beskuldigdes is: Michael Mzimkulu Lumbambo, 27; Mbutu Richmond Nduku, 27; Wellington Mongameli Nkwandla, 32; Mthethelwi Titana, 27; Gary Kruser, 28; Christopher Charles Giffard, 28; Sitlabocha Charles Mahlala, 38; Alpheus Nqwana Ndude, 46; Gertrude Fester, 36; Suraya Abass, 36, en Colleen Lombard, 38.

Die voormalige besturende direkteur van Nasionale Pers, adv DP de Villiers, tree vir die beskuldigdes op.

Vrye Weekblad

Bestuurder

Vrye Weekblad het 'n vakature vir 'n algemene bestuurder.

Die persoon wat ons soek - man of vrou - gaan 'n belangrike rol speel in ons toekoms. Sy of hy sal:

* **Oorkoepelende finansiële beheer en bestuur uitoefen;**
* **beheer hê oor die bemarkings-, advertensie- en administrasie-afdelings;**
* **langtermyn-beplanning doen; en**
* **die druk en verspreiding van die koerant monitor.**

Maar bowenal sal dit 'n persoon wees wat ons entoesiasme en visie oor Vrye Weekblad deel; iemand wat deel wil word van een van die mees opwindende projekte in Suid-Afrika in 'n lang tyd.

Ons soek iemand met baie energie, ondernemingsgees en vindingrykheid. Ondervinding is noodsaaklik, maar nie noodwendig in die koerantwêreld nie.

Naas 'n hoogs kompeterende salarispakket bied ons buitengewone werksbevrediging en baie aangename werksomstandighede.

Stuur 'n CV aan Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 42637, Fordsburg 2033, of maak 'n afspraak by Karien Norval by 836-7236.

Die lot van Stellenbosch se plakkers gou beslis

Barend Theron

DIE lot van ongeveer 40 inwoners van Stellenbosch word moontlik vandag in die Kaapse Hooggeregshof beslis nadat dié dorp se munisipaliteit hulle 'n week kennis gegee het om die grond waarop hulle reeds twee jaar woon, te ontruim.

Verlede Vrydag het die hof die munisipaliteit in 'n dringende interdik verbied om die plakkers te verskuif, afhangende van vandag se hofsaak.

Die plakkers woon op 'n stuk grond langs die spoorwegbrug tussen Cloetesville en Stellenbosch. Die stuk grond, Uitsig, behoort aan die munisipaliteit en gaan binnekort verkoop word.

Volgens die plakkers se prokureur het 'n amptenaar van die munisipaliteit gesê hulle gaan geen alternatiewe huisvesting aan die plakkers verskaf nie.

Die burgemeester van Stellenbosch, prof Danie Schumann, wil nie kommentaar lewer nie omdat die saak "sub judice" is.

In antwoord op 'n vraag of daar enige alternatiewe huisvesting gebied gaan word, het hy gesê: "Die meeste plakkers is mense wat reeds huise gehad het, maar wat opgehou het om huur te betaal."

Volgens Schumann het Stellenbosch nie 'n plakkerprobleem nie, maar wel 'n behuisingsnood.

Die plakkers beweer hulle bewoon die grond regmatig, omdat amptenare van die munisipaliteit dikwels die gebied besoek het en nie beswaar aangeteken het teen hul teenwoordigheid nie. Die verskuiwing is ook onregmatig omdat die munisipaliteit geen alternatiewe huisvesting bied nie.

Die munisipaliteit gaan die aansoek van die plakkers teenstaan op grond van Artikel 3b van die Plakkerwet, wat bepaal dat plakkers wat sonder toestemming 'n stuk grond bewoon, sonder 'n hofbevel verskuif mag word.

Die onlangse Hooggeregshofuitspraak oor die Port Nolloth-plakkers gaan moontlik 'n rol speel in vandag se hofsaak. In dié uitspraak het die regter bevind dat toestemming aan plakkers om 'n gebied te bewoon, stilswyend kan plaasvind, en dat alternatiewe huisvesting beskikbaar moet wees voor die plakkers verskuif mag word.

Een van die plakkers, Wilhelmina van Coller, 28, woon sedert Mei 1987 saam met haar drie kleuters op Uitsig.

"Ek het Stellenbosch toe gekom in 1975 en het in verskeie plakkerskampe gewoon, wat een na die ander gesloop is. Ek is voorheen tot ses maande tronkstraf gevonnis, opgeskort vir drie jaar, omdat ons op munisipale grond gewoon het. Die drie jaar is nog nie verby nie. As ek nou weer aangekla word, gaan ek sit."

Begrawe hom, moet hom nie prys nie!

Apartheid is dood, kom ons rig 'n standbeeld op vir sy skepper! Die besluit om 'n monument vir Hendrik Verwoerd in Pretoria op te rig, is 'n klap in die gesig van elke bruin, swart en Joodse Suid-Afrikaner en 'n duidelike teken dat die regerende Nasionale Party en die Konserwatiewe Party nie filosofies ver van mekaar staan nie, argumenteer MAX DU PREEZ in dié meningsartikel.

STEL jou voor die Filippyne rig nou 'n standbeeld vir Ferdinand Marcos op, of die Zimbabwiërs bou 'n monument vir Ian Smith. Absurd? Nie meer absurd as om in 1989 vir Hendrik Frensch Verwoerd een te bou nie!

Tensy diegene wat nou die monument teen groot koste wil oprig, werklik steeds glo in dit waarvoor hy gestaan het.

Hendrik Verwoerd was 'n despoot wat 'n hele volk verlei het; 'n anti-Semiet wat rasseskeiding tot 'n sinistere ideologie verhef het - die Groot Argitek van die kwasi-religie apartheid; 'n fanatikus wat meer rassehaat veroorsaak het as enigiemand voor of na hom; wat miljoene Suid-Afrikaners van hul burgerskap beroof het; wat van ons land 'n muishond in die oë van die buitewêreld gemaak het; 'n Hollander met 'n verterende obsessie om meer Afrikaner te wees as die Afrikaner.

Kom ons kyk 'n slag met 1989-oë na wie en wat Verwoerd werklik was.

Verwoerd is op 8 September 1901 in Amsterdam gebore. Sy ouers, streng Calviniste, was entoesiastiese ondersteuners van die Boere sedert Paul Kruger 'n jaar voor Hendrik se geboorte in Amsterdam aangedoen het. Hulle emigreer in November 1903 na Kaapstad.

Die jong Verwoerd het die grootste deel van sy hoërskoolloopbaan by 'n Engelse skool in Bulawayo deurgebring, en is in 1920 na die Universiteit van Stellenbosch. Dit was sy eerste werklike ervaring van tussen Afrikaners leef, maar hy het hom gou as 'n militante ondersteuner van Afrikaner-nasionalisme onderskei en is tot die studenteraad verkies.

Hy was 'n briljante student en behaal in 1924 sy doktorsgraad in sielkunde. Sy proefskrif was getiteld "Die afstomping van die gemoedsaandoeninge." (!)

Sy fanatisme skyn al deur toe hy as jong lektor 'n groot beurs met heelwat prestige, die Abe Baily-beurs, aangebied is om aan Oxford te gaan studeer en hy dit verwerp omdat Baily 'n "Engelse imperialis" was.

Hy kry egter kort daarna 'n kleiner beurs en gaan studeer in Hamburg, Leipzig en Berlyn. Dit was die jare toe die politieke teorie dat ras die belangrikste maatstaf van 'n mens se waarde is, al gewilder begin word het onder Duitse akademici - met bloedstollende gevolge 'n paar jaar later.

Dit was belangrike vormingsjare vir Verwoerd, en die invloed van dié denke is duidelik sigbaar in sy eie politieke filosofie in later jare. Hoor wat sê hy in Maart 1960 in die Volksraad: "Ek sê weer die meriete wat tel, is nie net die meriete van individue nie ... Die meriete van rasse en groepe moet ook tel. Ons wat blank is, sal op die meriete van ons blanke gemeenskap, as 'n eenheid gesien, in Afrika staan, veg en wen."

Hy het na Stellenbosch teruggekeer as professor, en in 1934 het die party deeglik van hom kennis geneem toe hy as spreker by die Volkskongres oor die armblanke-vraagstuk gepraat het. Hy het sy grondbeginsel op die tafel gelê: wat in die Afrikaner se belang is, is in Suid-Afrika se belang.

Sy Hollandse agtergrond en Duitse opvoeding het in 1936 duidelik na vore gekom toe hy 'n deputasie van professore na die regering gelei het om beswaar te maak teen die Joodse immigrasie wat daardie jaar begin het.

Kort daarna, te midde van wilde betogings van die Gryshemde, spreek hy 'n Nasionale Party-protesvergadering toe teen die aankoms van 500 Jode op die SS Stuttgart.

Hy het ook later heelwat artikels geskryf oor die "Joodse vraagstuk" en, tipies Verwoerd, aangevoer dat hy nie 'n anti-Semiet is nie, maar dat Joodse immigrasie nie in die Afrikaner se belang was nie.

In 1937 word Verwoerd aangestel as die redakteur van die NP se propaganda-koerant in die noorde, Die Transvaler. Uiteindelik het hy 'n vaste platform gehad vanwaar hy sy meedoënlose ideologiese argumente kon verkondig.

Nog 'n voorbeeld van hoe fanaties hy was lank voor hy in die regering opgeneem is: Die grootste nusgebeure in die laat 1940's was die besoek aan Suid-Afrika deur Koning George VI en Koningin Elizabeth in 1947.

Sewe weke lank het al wat leef en beef probeer om die koninklikes te sien. Redakteur Verwoerd het geweier dat enige berig oor koningsbesoek in sy koerant verskyn, selfs nie 'n verwysing dat die koning die Parlement amptelik geopen het nie!

Teen hierdie tyd was Verwoerd apartheid se voorste intellektueel, en met die NP se oorwinning in 1948 word hy in die Senaat aangestel.

In sy eerste toespraak in die Senaat het Verwoerd onomwonde sy beginsels op die tafel gelê waarvan hy nooit sou afwyk nie.

"Ondubbelsinnig wil ek dit hier stel. Die standpunt van hierdie kant van die Huis is dat Suid-Afrika 'n witmansland is en daar moet hy baas wees. In die reserwes is ons bereid om die naturel sy baasskap te gee; daar is ons dit nie. Maar binne die blanke gebiede is en sal die blanke baas bly in Suid-Afrika."

Dan volg daar 'n stelling wat later die grondslag van die berugte Verwoerd-skepping, Bantoe-onderwys, sou word: "Naturelle is besig om geleerdheid te soek wat hulle nie gebruik tot diens van hul eie volk nie, maar wat hulle gebruik om oor die grenslyn van die blankedom te probeer stap, om verraaiers te word van hul eie volk deur hul volk te verlaat."

Hoe verleidelik en hoe maklik het Verwoerd dit nie laat klink nie, en hoe maklik het hy nie die akademici en die kerkleiers saam met hom gesleep om die oplossing verder te verkondig nie: Ons glo aan een mens, een stem. Die swartman in sy tuisland, die witman in die res van die land.

Absolute skeiding is die enigste morele en logiese alternatief vir grootskeepse rassegeweld. Gelyk maar apart is nie rassisties nie - inteendeel, dis soos die Bybel dit wou hê.

Maar dit was vals. Ten spyte van die Christelike skyn was Verwoerd 'n blatante rassis. Die swartman was nie net anders nie, hy was slegter; minder werd as mens as die witman.

Net een voorbeeld van hoe oneerlik Verwoerd was met "gelyk maar afsonderlik": In 1953 was die staatsbesteding aan die onderwys van elke swart kind R18 (teenoor die wit kind se R128), maar teen 1963, onder Verwoerd se leiding, het dit afgeneem tot R12 per kind.

Ook op ander fronte pluk ons vandag die wrange vrugte van Verwoerd se fanatisme. In 1965 het hy byvoorbeeld toestemming gegee dat die Amerikaanse vliegdekskip Independence in Tafelbaai mag brandstof inneem - maar net as die versekering gegee word dat geen swart manskappe in die vliegtuie is wat by plaaslike militêre lughawens aandoen nie.

In 1965 verklaar hy dat geen Nieu-Seelander wat nie wit is, toegelaat sal word om in Suid-Afrika te kom rugby speel nie ...

Dat 'n man met 'n hoë intellek so 'n dwaas kon wees: In 1966 word hy genooi na 'n private vertoning van die film Othello met Laurence Olivier. Hy storm uit en verklaar dat hy wees die hantering van ras nooit sal toelaat dat die film in Suid-Afrika vertoon word nie!

Maar dit was juis wat Verwoerd so gevaarlik gemaak het: sy intellek. Die argument was byna: as so 'n slim man so hard aan sulke planne en oplossings glo, dan moet dit reg wees.

Die laag moraliteit en sofistikasie wat hy oor die kru, rassistiese argumente van apartheid en anti-Semitisme geverf het, was waarskynlik die grootste bydrae wat hy in sy hele lewe gemaak het. Want baie daarvan word nou nog geglo.

Soos sy een biograaf, Henry Kenney, dit beskryf het: "His one considerable contribution was to provide white South Africans with an elaborate system of make-believe which delayed, and still delays, the inevitable confontation with reality."

Dat hy deur Hitler en Nazi-Duitsland beïnvloed is, is seker. Maar hy het nog iets met Hitler in gemeen gehad: Hitler wou meer Duits wees as die Duitsers want hy is nie in Duitsland gebore nie.

Verwoerd se enigste verwyt in sy lewe was dat hy nie as Afrikaner gebore is nie; dat sy voorsate nie soos die Afrikaners s'n swaargekry en oorloë geveg het vir hul vryheid nie. En hy het daarvoor vergoed deur 'n meer militante Afrikaner te wees as enigiemand anders.

Verwoerd se vriend en kollega Ben Schoeman het self vertel dat Verwoerd 'n "fanatiese Afrikaner" was. Hy vertel dat Verwoerd altyd gepraat het van "ons voorvaders, ons glorieryke verlede, ons Afrikanerhelde, hoewel hy nie 'n gebore Afrikaner was nie. Dit was asof hy homself en sy ondersteuners wou oortuig van sy Afrikanerskap".

Dit is baie belangrik vir veral die Afrikaner dat Verwoerd nou in die regte historiese perspektief geplaas word.

Dat Andries Treurnicht en sy geesgenote opgewonde is oor die beplande monument, is verstaanbaar. Dat die Nasionale Party met sy praatjies van magsdeling en een Suid-Afrika deel deel vorm van die planne en 'n intelligente, gerespekteerde leier soos Gerrit Viljoen selfs aktief daaraan deelneem, is onvergeeflike politieke prostitusie - of 'n bewys dat die twee groepe basies steeds dieselfde apartheidsfilosofie aanhang en net oor strategie verskil.

Ons kinders behoort in die skole te leer van hierdie ongebalanseerde despoot wat sy aangenome volk se normale ontwikkeling gestuit het en in 'n rigting gekanaliseer het wat vandag en môre se geslagte nog bloed gaan kos. 'n Soort perverse Moses wat sy mense in die woestyn in gelei het.

Ons behoort Verwoerd se naam van openbare geboue, parke en strate af te haal.

Ons behoort hom amptelik tot ketter te verklaar.

Selfs al wil ons hom vereer, hoef ons nie 'n duur monument vir hom te bou nie, want daar loop in ons land 'n lewende monument van Verwoerd se idees en ideale rond: Eugene Terre-'Blanche.

Fabriekswerkers ingeloop deur 'Werkersdag'

Arbeidsrubriek deur THEO HEFFER, 'n konsultant in nywerheidsverhoudinge

EK wonder hoe voel 'n werker wat hoor dat hy 'n spesiale feesdag gegun is, maar dat hy geen betaling op daardie "openbare feesdag" sal kry nie?

In 'n proklamasie het die Staatspresident die eerste Maandag van Mei - vanjaar val dit op 1 Mei - verklaar "tot 'n openbare feesdag ... om as Werkersdag herdenk te word".

'n Feesdag is darem seker 'n dag van viering, en as dit Werkersdag genoem word, is dit seker werkers wat op daardie dag gaan vakansie hou.

As dit die bedoeling van die Staatspresident se onkenmerkende gebaar van welwillendheid teenoor die land se werkers was, skiet die nodige statutêre stappe egter kort.

Die Staatspresident se aankondiging is ingevolge die Wet op Openbare Feesdae gedoen, maar voorsiening vir betaling van werkers op vakansiedae word deur die Wet op Basiese Diensvoorwaardes gereël. Geen wysigings is egter aan die Wet aangebring nie. Die Wet onderskei tussen fabriekswerkers, wat nie op betaling kan aanspraak maak nie, en kantoor- en winkelwerkers wat wel betaal moet word.

Kantoor-en winkelwerkers wat op Arbeidsdag werk sal geregtig wees op dubbele betaling, maar vir die meeste fabriekswerkers, die oorgrote meerderheid van die land se werkers, sal dit 'n onbetaalde vakansiedag of 'n gewone werksdag wees!

Ek sê die meeste fabriekswerkers omdat verskeie werkgewers ná onderhandelinge met vakbonde reeds 1 Mei as 'n betaalde vakansiedag erken. Ooreenkomste in dié verband op maatskappy-vlak en in statutêre nywerheidsrade word nie deur die bepalings van die Wet op Basiese Diensvoorwaardes geraak nie.

Die probleem is egter dat die Minister van Mannekrag tans blykbaar onwillig is om 1 Mei as 'n vakansiedag te promulgeer. Sy redes is duidelik polities, en kan toegeskryf word aan die feit dat baie mense nog "May Day" aan sosialisme koppel.

Die feit is dat baie Westerse lande 1 Mei as Arbeidersdag erken, en dat hierdie erkenning lank voor die Russiese revolusie die lig gesien het. Die partye moet in die afwesigheid van promulgasie staatmaak op hul "gentlemen's agreement", wat in elk geval gewoonlik voldoende is.

In 1987 is 'n opname onder vakbonde met 350 000 lede gedoen om 'n aanduiding te probeer vind oor werkers se houding teenoor 1 Mei as 'n vakansiedag. Daar was oortuigende steun vir 1 Mei, en geen ander dag nie, as 'n betaalde Arbeidsdag.

Daar is ook sterk aanbeveel dat die Wet op Basiese Diensvoorwaardes gewysig moet word sodat alle werkers alle openbare feesdae as betaalde vakansiedae kan geniet.

Die afgelope twee jaar was daar net verwarring en ontevredenheid oor "May Day" en ander sogenaamde "openbare" feesdae waarop werkers aanspraak maak. Polemiek lei nie net tot ontevredenheid nie, maar tot onrus en finansiële verliese.

Hoe lank moet ons nog die uitsondering in die Westerse wêreld wees, en ongewilde feesdae afdwing op die meerderheid van die land se bevolking, terwyl ons koppig weier om erkenning te gee aan belangrike gedenkdae?

Openbare feesdae moet die behoeftes van die publiek weerspieël.

'Dis die vreeslikste ding wat nog ooit met ons gebeur het . . .'

'n Dorp in die skadu van die galg

Desperate pogings het hierdie week in Upington begin om 25 mense wat skuldig bevind is aan moord van die galg te red. Die saak van die Upington 26 - een van hulle is skuldig bevind aan poging tot moord - hou verreikende gevolge in vir moordsake wat uit onrusvoorvalle spruit. JACQUES PAUW het Upington besoek.

HIERDIE rivierdorp van Noord-Kaapland het vandeesweek tot stilstand gekom toe die veroordeeldes met loeiende polisiesirenes en gebalde vuiste by die landdroshof op die oewers van die Oranjerivier aankom.

Die hofsaak is, soos die Delmas- en Sharpeville Ses-verhore, 'n nadraai van die onluste wat in 1984 en 1985 soos 'n veldbrand deur Suid-Afrika versprei en die lewens van honderde mense geëis het.

Altesaam 25 inwoners van Upington is reeds verlede jaar volgens die beginsel van "gemeenskaplike oogmerk" (common purpose) in die Rondgaande Hof op Upington deur regter JJ Basson aan moord skuldig bevind. Nog een is skuldig bevind aan poging tot moord.

Die regspan vir die veroordeeldes het vandeesweek begin om versagtende getuienis aan te voer. 'n Span deskundiges kyk na die faktore en omstandighede wat gelei het tot die gruweldaad wat die township van Paballelo net buite Upington op Woensdag 13 November 1985 vir altyd verander het.

Soos in ander onrusverhore is gewone mense wat 'n alledaagse lewe lei deur die geweld van die middel tagtigerjare saam in die beskuldigdebank gebring. Onder hulle is 'n gewese burgemeester van Paballelo, 'n gewese polisieman, hoërskoolleerlinge, priesters se kinders, 'n manlike verpleër en 'n sestigjarige egpaar.

Die hof het bevind dat 25 van die beskuldigdes die opset gehad het om Lucas "Jetta" Sethwala, 'n munisipale polisieman, te vermoor toe sy kop op dié somersdag met 'n geweerkolf in mekaar geslaan is. Net een van die beskuldigdes is regstreeks aan die moord gekoppel.

Sedert daardie dag leef Paballelo in die skadu van die galg. Die hofsaak en die lang aanhouding van die veroordeeldes het talle gesinne sonder broodwinners en kinders sonder ouers gelaat.

Versagtende omstandighede?

Amptelik sal die Upington 26-saak in die regsgeskiedenis bekend staan as die hofsaak waarin die meeste beskuldigdes op een slag aan moord skuldig bevind is.

Die vonnis in hierdie saak kan een van die belangrikste die afgelope jare wees. Die hof moet nou besluit: Was daar versagtende sielkundige magte teenwoordig tydens die aanval op die oorledene? En kon die sosio-ekonomiese omstandighede in Paballelo die mense tot sulke woede aangespoor het dat hulle bereid was om te moor?

In die Sharpeville Ses se verhoor het die hof bevind dat "mob action" tydens onrus en die sielkundige uitwerking daarvan, nie versagtend is nie. Die beskuldigdes is ter dood veroordeel voordat hulle ter elfder ure begenadig is.

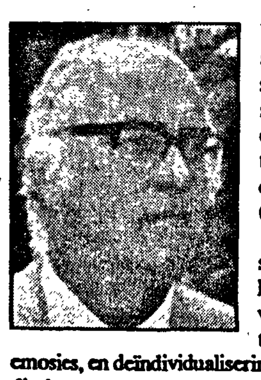

Die regsspan van die Upington 26 het die afgelope agt maande van die heel beste sielkundiges, kriminoloë en sosioloë bymekaar gebring om versagtende getuienis aan te bied. Die span word gelei deur adv Ian Farlam SC (links).

Professor Graham Tison, sosiale sielkundige van Wits, het hierdie week getuig dat verskeie faktore soos frustrasie, gerugte, aanhitsing van emosies, en deïndividualisering daardie dag by die beskuldigdes teenwoordig was wat hulle irrasioneel en vreemd laat optree het.

Tog bestaan die vrees steeds dat die beskuldigdes ter dood veroordeel kan word. En indien Basson geen versagtende getuienis kan vind nie, sal hy verplig wees om die doodsvonnis op te lê.

Brian Currin, nasionale direkteur van Regslui vir Menseregte, sê: "Die uitspraak is ontsettend belangrik vir hofsake wat uit onrussituasies voortspruit. Indien ons gaan voortgaan om mense ingevolge gemeenskaplike oogmerk die doodstraf op te lê, gaan die getal mense in ons dodeselle verdriedubbel."

Soortgelyke sake is tans hangende in dorpe soos Hanover, Parys, Grahamstad, Kroonstad, Addo, Duncan Village, Burgersdorp en Queenstown.

Die beginsel van gemeenskaplike oogmerk is die afgelope jare in onrussake toegepas. Volgens amptelike syfers is 101 mense tussen 1984 en September verlede jaar weens onrusverwante voorvalle ter dood veroordeel.

Buitelandse diplomate, kerklikes en buitelandse televisiespanne het Maandag op Upington toegesak toe die saak hervat is.

Die saak het tot dusver min aandag in die pers gekry.

Op Upington self is die rustige gang van sy inwoners Maandagoggend wreed versteur toe die straat voor die landroshof afgekordon is en 'n groot skare vriende, familie en ondersteuners voor die hof saamgedrom het.

Van die plaaslike inwoners is totaal onbewus van die drama in die hofsaal. 'n Blonde meisie wat in die plaaslike CNA werk, wou weet : "Is dit blankes of swartes? Want jy weet, hier in Upington werk hulle maar net vir ons."

Daar was lelike insidente vroeër die oggend toe jeugdiges met sambokke deur die polisie geslaan is omdat hulle teen die saak wou betoog. Verskeie mense is byna deur polisiehonde gebyt toe die beskuldigdes by die hof aankom.

'n Vrou wat die kake van 'n verwoede wolfhond net-net vrygespring het, het aan die polisieman geskreeu: "Nee Here, nou neuk julle alles weer op! Julle probeer ons intimideer!"

Die polisieman het teruggeskreeu: "Hou jou bek vrou, ek intimideer niemand nie."

Alle mense wat die hofsaal wou binnegaan is minstens twee keer deursoek. Uiteindelik is net familie toegelaat.

Aandoenlike tonele het in die hofsaal afgespeel. Geliefdes het mekaar omhels en een van die jonger veroordeeldes het 'n bootjie van karton en vuurhoutjies aan sy bejaarde pa oorhandig.

Mense is duidelik nog stomgeslaan oor die wrede moord en die gevolge daarvan. 'n Gemeenskapsleier van Paballelo het dit so opgesom: "Dis die vreeslikste ding wat nog ooit met ons gebeur het. Die dorp het 'n familie geword. Ons huil saam met mekaar oor ons seuns, dogters en vriende wat hier staan."

'Maak hom dood'

Die bejaarde egpaar Evelyn de Bruyn en Gideon Madlongolwane, ouers van tien kinders, het styf langs mekaar in die voorste beskuldigdebank gesit en hande vasgehou. Madlingolwane het die hele tyd voor hom uitgestaar en dit het gelyk asof hy hoegenaamd nie in die verrigtinge belang stel nie.

Dit was warm en bedompig toe 3 000 mense in November 1985 op Paballelo se sokkerveld bymekaargekom het om teen verhoogde huur te betoog. 'n Uur later was Sethwala dood. 'n Skare van sowat 200 het voor sy huis saamgedrom en dit met klippe begin bestook.

Sethwala het op die skare geskiet en 'n kind gewond. Mense het geskreeu: "Maak hom dood. Haal die hond lewendig uit sy huis en sit 'n necklace om sy nek."

Sethwala het hierna gevlug om te gaan hulp soek. Hy is gevang en met die geweerkolf doodgeslaan. Daarna is sy lyk met klippe bestook en aan die brand gesteek.

Basson het bevind dat hoewel van die beskuldigdes nie regstreeks aan die moord deelgeneem het nie, dit hulle oogmerk was om Sethwala uit sy huis te dryf en dood te maak.

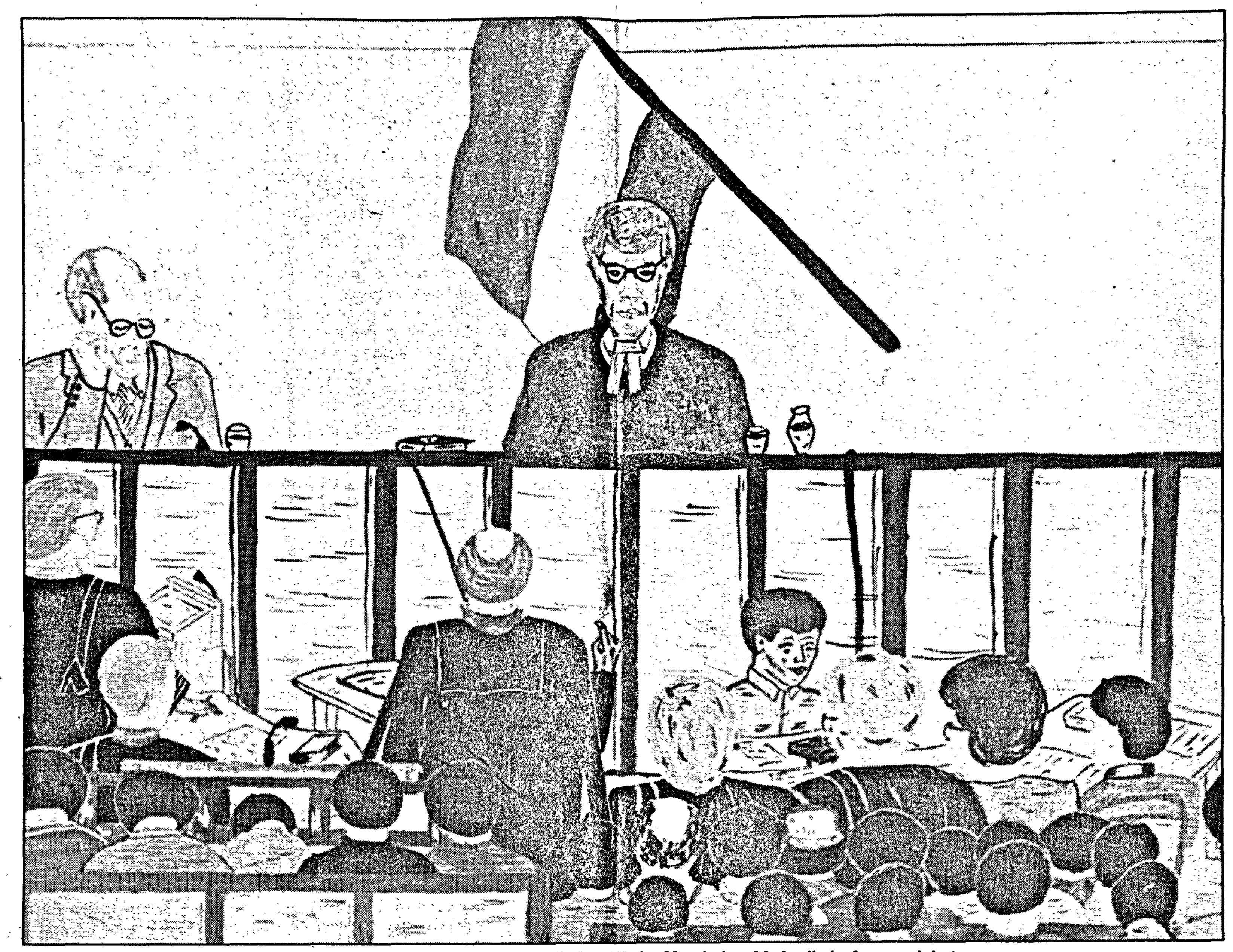

'n Skets wat een van die beskuldigdes, Elisha Matshoba, 23, in die hof gemaak het

Veroordeeldes was soos 'wilde mense'

'n Polisieman by die ingang van die hof in Upington

DIE optrede van die meerderheid van die 25 veroordeeldes was op daardie dag vreemd en ongewoon en strook nie met hul opvoeding, agtergrond of persoonlikheid nie.

Selfs die oorledene was verslae om te sien dat van sy beste vriende hom wou doodmaak. Só het Professor Graham Tison, sosiale sielkundige van Wits hierdie week in die saak van die Upington 26 getuig. Hy het sy bevindings gemaak na die bestudering van die hofrekords, 'n polisie-video van die gebeure en sielkundiges se verslae oor die veroordeeldes.

Tison was die eerste deskundige wat vandeesweek versagtende getuienis aangevoer het. Hy sal gevolg word deur onder meer prof Martin West, volkekundige van die Universiteit van Kaapstad, prof Dirk van Zyl Smith, kriminoloog van die Universiteit van Kaapstad, dr Herman Raath, kliniese sielkundige van Windhoek en prof Peter Folb, patoloog van Johannesburg.

Saggeaard

Tison het gesê die beskuldigdes het daardie dag soos "wilde mense" opgetree. Dit strook glad nie met sielkundige toetse wat toon dat die meerderheid van hulle saggeaard, redelik intelligent en ordelike lede van die samelewing is nie.

Oor "mob action" tydens 'n onrus-situasie het Tison gesê: "Mense reageer dikwels irrasioneel in 'n groep. Mense gooi hul individuele persoonlikhede en intellek oorboord en ontwikkel 'n gemeenskaplike rede."

Net die feit dat hy deel van 'n skare is, veroorsaak dat 'n mens verskeie sporte op die leer van beskaafdheid daal. Op sy eie mag hy 'n beskaafde individu wees, maar in 'n skare is hy skielik 'n barbaar en 'n kreatuur wat op instink reageer, het Tison gesê.

'n Persoon in 'n skare neem nie sy eie veiligheid of belang in ag nie en hy doen dinge wat sy gewete nooit sal toelaat nie.

Tison sê daar is verskeie faktore wat groepsoptrede beïnvloed waarvan frustrasie een van die belangrikste is. Frustrasie word gewek as daar ongelykhede in die sosiale stelsel is, maar geen wetlike of aanvaarbare metodes om dit te verander nie.

Frustrasie word veral gevoel wanneer die individu voorregte wil hê wat ander het en wat hy glo hom toekom. Hy word weens magte buite sy beheer van dié voorregte ontneem.

Daar was baie frustrasie en ongelukkigheid voor die gebeure van November 1985. Daar was klagtes oor hoë huishuur, swak skole en dronkenskap.

Tison sê wanneer mense hoogs opgewerk raak, verloor hulle die vermoë om rasioneel te dink en tree daarom vreemd op. 'n Eienskap van so 'n opgewerkte groep is dat hulle iets soek om hul aandag op te vestig. In hierdie geval het dit verskuif van die biersaal na 'n polisievoertuig na die oorledene se huis.

In 'n skare lei gerugte tot aanhitsing en word maklik geglo omdat die skare nie meer rasioneel dink nie. In die geval van die Upington 26 was daar daardie dag 'n gerug dat burgemeester Ben Nel R1000 agter is met sy huur en nie daarvoor uitgesit is nie.

Siende dat ander weens agterstalligheid uitgesit is, het hierdie gerug die woede en frustrasie in die township nog meer gestook.

Tison sê daar is groot druk op die individu om deel van die groep te wees. Mense sal soms blindelings die groep volg, selfs al weet hulle hulle verkrag hul gewetens en wat hulle doen is verkeerd.

Groepsdruk

Die feit dat die mense daardie dag geweier om uiteen te gaan, dui op uiterste groepsdruk. Niemand wou die eerste wees om om te draai en weg te stap nie. Mense het gewag vir ander om te loop.

Tison sê al die veroordeeldes was daardie dag in 'n mindere of meerdere mate gedeïndividualiseer. So 'n persoon is meer oop vir idees en invloede van sy omgewing, sy rede word verdraai en hy tree irrasioneel op.

So byvoorbeeld het niémand in die skare probeer om hul identieit te verberg nie ondanks die feit dat die polisie 'n video opgeneem het. Selfs toe die oorledene skote op hulle geskiet het, het hulle nie weg beweeg nie.

Die feit dat die groep die oorledene na sy dood nog met klippe gegooi en aan die brand gesteek het, dui op irrasionele optrede, het Tison gesê.

Paballelo — van speelplek na treurplek

DEKADES lank was Paballelo - wat speelplek beteken - net nog 'n township op die vlaktes van Noord-Kaapland.

Tot en met die middel tagtigerjare het Paballelo alle politieke onrus vrygespring. In sy stofstrate en tweekamerhuisies het sy inwoners 'n eenvoudige, plattelandse bestaan gevoer.

Maar ook hierdie mense kon nie vir ewig politieke geweld vryspring nie. Die onrus van 1984 en 1985 het uiteindelik in die verste uithoeke van die land ook soos 'n golf deur Paballelo gespoel. Mense is dood, beseer en in hegtenis geneem.

Vandag is Paballelo nog steeds in pyn gedompel oor 25 van sy inwoners wat nou om hul lewens moet veg nadat hulle 'n polisieman in daardie onrus doodgemaak het.

Van sy mees gesiene inwoners, beste skoliere en oudste burgers is saam in die beskuldigdebank.

Ergste

Daar is talle voorbeelde in die township van mense wat diep deur die gebeure getref is. Daar is tien kinders wat skielik sonder ouers is, hele huisgesinne sonder broodwinners en ma's en pa's wat vertel hoe hul gesondheid agteruitgaan namate die saak aansloer.

"Ek weet nie hoe Paballelo ooit hiervan gaan herstel nie. Dis die ergste ding wat ooit met ons kon gebeur," sê Alfred Gubula, gemeenskapsleier van Paballelo. Sy seun is self een van die veroordeeldes.

In die hof het 'n verhaal hierdie week ontvou van gewone mense wat op daardie dag in "wilde mense" verander het.

So byvoorbeeld was Kenneth Khumalo, 32, eens burgemeester van Paballelo en tesourier van die dorpsraad toe hy aan die moord deelgeneem het. Hy was 'n kollega en vriend van die oorledene.

Prof Graham Tison, sosiale sielkundige van Wits, het Khumalo beskryf as 'n saggeaarde kêrel. Hy was klaarblyklik vasgevang in die groep wat daardie dag soveel chaos en geweld gesaai het.

Die meeste van die veroordeeldes het goeie werk gehad. Justice Bekebeke, die man wat die doodshoue met die geweerkolf geslaan het, was 'n verpleër wat doktor wou word.

Die broers David, 24, en Andrew Lekhanyane, 28, is seuns van 'n priester en was aktief by die kerk betrokke. Albert Tywilli, 26, is 'n gewese polisieman terwyl Myner Bovu op die punt gestaan het om as onderwyser te kwalifiseer toe die kollege waar hy gestudeer het skielik gesluit is.

Tison het gesê dat dié gebeure vir Bovu 'n "reservoir van frustrasie" was. Hy is 'n intelligente en uitstaande jong man.

Dit blyk dat die gebeure van 1985 Paballelo sterk gepolitiseer het. So byvoorbeeld is twee jong mans verlede week onskuldig bevind daaraan dat hulle lede van die ANC is.

Tywilli het onlangs sy oog verloor toe hy in 'n geveg met 'n munisipale polisieman betrokke was. Hy was toe uit op borg.

Alfred Gubula sê Paballelo is op die oog af vreedsaam weens die noodmaatreëls. Hy sê daar is steeds baie ongelukkigheid oor huur wat weer verhoog word.

"Die mense praat van groot ontevredenheid. Sedert daardie dag broei dinge. Baie mense hou nie meer van die polisie nie," sê hy.

Paballelo is in 1960 gestig toe mense wat as "swart" geklassifiseer is na die nuwe township verskuif is. Voorheen het hierdie mense saam met die bruin inwoners van Blikkies gebly. Vandag word hierdie twee townships deur die spoorlyn geskei.

Paballelo is 'n tipiese plattelandse township - swakker as party en beter as heelwat ander. Hoewel daar geen elektrisiteit is nie, het elke erf sy eie kraan.

Daar is egter groot werkloosheid en 'n emstige behuisingstekort. Daar is 'n groot plakkersgemeenskap aan die buitewyke van die dorp.

Die hofsaak van die Upington 26 het die afgelope drie jaar alle gesprekke op Paballelo oorheers. Dit is veral die lot van diegene wat persoonlik deur die saak getref is, wat die inwoners na aan die hart lê.

Bittere tyd

Soos die geval van Gideon Madlongolwane en Evelina de Bruyn, albei ongeveer 60 jaar oud. Hulle aanhouding en veroordeling het 'n huishouding van nege sonder broodwinner gelaat.

Hulle 29-jarige seun, James de Bruyn, werk nou en sorg vir die ander agt. Sy broer Johnny besoek sy ouers drie keer per week in die tronk. Susan Bekebeke was hierdie week elke dag op dieselfde plek - net agter die beskuldigdebank waar haar twee seuns sit.

Oor haar seun Justice sê sy: "Die kind wou medisyne gaan leer, dink hoe ver hy nou al kon gewees het. Nou is hy 'n moordenaar."

Vir Abednego Matshoba, 'n 65-jarige pensionaris van De Aar in die Karoo, was die afgelope drie jaar 'n bittere tyd. Hy woon by sy suster op Paballelo. Sy seun Elisha, 22, is aan moord skuldig bevind.

"My kind was die leier van die Padvinders van die kerk. Hy was nog nooit 'n lelike kind nie. Hy het juis ons siek priester na Upington gebring 'n paar dae voor hierdie ding gebeur het.

"Hierdie saak is baie swaar vir my. Hulle sê Elisha het nie self die man doodgemaak nie, maar nou is hy ook 'n moordenaar. Ek kan nie eet of dink nie, want hierdie ding staan die hele tyd voor my.

"As hy moet hang, sal dit die Here se wil wees."

'Die kind wou medisyne gaan leer. Nou is hy 'n moordenaar'

'n Sku dogtertjie afgeneem in Paballelo, die township waaruit die Upington 26 kom

Mugabe: moenie met ons praat nie, praat met Mandela

Robert Mugabe, eerste minister van Zimbabwe, het in 'n diepgaande onderhoud met MAUD MOTANYANE, die redakteur van die tydskrif Tribute, sy sieninge gegee oor sanksies teen Suid-Afrika, die moontlikheid van onderhandeling hier, en die stryd teen apartheid. Hier volg 'n geredigeerde weergawe van die onderhoud.

Robert Mugabe

DIT lyk asof sekere lande huiwer in hul opposisie teen Suid-Afrika. Is u nie bekommerd dat u uiteindelik alleen die fort sal hou nie?

MUGABE: Ek is bewus dat die Suid-Afrikaanse regering my as die belangrikste struikelblok sien vir sy uitwaartse beleid. Waarom moet ons vriendeliker met Suid-Afrika wees? Het die situasie in Suid-Afrika ten goede verander?

Botha wil vriende wen, sodat hulle die internasionale aanval op Suid-Afrika en kritiek op Suid-Afrika kan neutraliseer. Hy sal daarom probeer om ons op 'n taktvolle manier stil te maak.

Maar as hy oor enigiets wil onderhandel moet die geskil tussen apartheid en die onderdrukte massa in Suid-Afrika opgelos word. Dan sal die verskille wat daar tussen hom en ons bestaan nie meer daar wees nie.

Botha moet praat met die leiers in sy eie land. Hoekom wil hy oor die grens spring en met ons praat? Ons stel slegs onregstreeks belang in wat in Suid-Afrika gebeur. Die mense wat regstreeks belangstel is hulle wat hy in die tronk gesit het. Mandela en ander, en dié wat die bevrydingsbeweging van buite lei. Waarom vermy hy hulle terwyl hy met ons wil praat?

Ons aanvaar dat ander lande soos Mosambiek ter wille van vrede met Suid-Afrika moes praat. Die vraagstuk was nie om Suid-Afrikaners in hul stryd in die steek te laat nie, maar om die konflik tussen Suid-Afrika en Mosambiek te verminder.

Sommige mense mag ons posisie (dat ons nie met Suid-Afrika praat nie) as te radikaal sien maar jy kan nie met apartheid 'n kompromie tref nie. As jy saam met apartheid eet, dink ek nie kan jy 'n lepel kry wat lank genoeg is om te verhoed dat jy uiteindelik deur apartheid ingesluk word nie.

Ons het gesê dat apartheid nie aangepas kan word nie. As jy dit nie kan verbeter nie, kan jy dit nie hervorm nie. Dit moet geheel en al afgeskaf en vernietig word.

Kan omvattende sanksies teen Suid-Afrika slaag sonder dat sy belangrikste handelsvennote daaraan deelneem?

MUGABE: Die Frontlinie-state is histories en geografies aan Suid-Afrika verbind en dryf nog steeds handel met Suid-Afrika. Die SADCC wil ons ekonomiese afhanklikheid van Suid-Afrika verminder. Ons doen ons bes. Daarom het ons ons magte in Mosambiek om te verseker dat die Chikwalakwala-Limpopo-spoorlyn Maputo bereik.

Ons mense sterf omdat ons ons handel van Suid-Afrika wil wegkeer na hierdie roetes, wat ons glo meer natuurlik en goedkoper is.

Ons is bewus dat ons ekonomieë 'n lang tyd reeds aan Suid-Afrika verbind is, en dit lank sal vat om ons bande af te sny.

Maar dit beteken nie dat ons nie die morele plig het om 'n beroep op die internasionale wêreld te doen om sanksies teen Suid-Afrika in te stel nie. Op alle internasionale forums het ons 'n beroep gedoen vir omvattende verpligtende sanksies teen Suid-Afrika.

Brittanje, die Europese Ekonomiese Gemeenskap en die VSA het nie gereageer soos ons verwag het nie. Brittanje sê "nee" omdat hy nie wil hê sy eie handel moet geraak word nie.

Ons beroepe het nie geslaag nie, maar ook nie heeltemal misluk nie. Soos jy weet het die Boere toegegee dat sanksies die ekonomie in 'n mate geskaad het.

Dit is duidelik dat hulle wat geglo het dat Botha - as daar konstruktief met hom gepraat word - uiteindelik sou besef dat apartheid laat vaar moet word, nou uitgevind het daar skaars enige beweging in 'n positiewe rigting was.

Daar is tekens dat sanksies in die toekoms beter en meer doeltreffend sal werk.

Die stryd teen apartheid vereis al hierdie insette en mense sal uiteindelik leer dat sanksies kan werk. Ons beroep op Suid-Afrika se belangrikste handelsvennote op die oomblik is om die sanksieprogram te aanvaar. Hulle mag aanvanklik nie omvattende verpligtende sanksies aanvaar nie, maar een of ander doeltreffende sanksiepakket.

Wat is die moontlikhede vir 'n onderhandelde skikking in Suid-Afrika?

MUGABE: Ek kan werklik nie enige onderhandeling in hierdie stadium sien plaasvind nie. Wat Namibia en Angola betref, lyk sake belowend. Ons hou duim vas omdat ons die Boere nooit vertrou totdat sake afgehandel is nie. Maar wat Suid-Afrika betref, lyk sake sleg.

As die Boere byvoorbeeld Mandela en ander bevry, kan die leierskap 'n strategie uitwerk in die hoop dat Botha se regering hulle vir samesprekinge sal nader. Ons dring daarop aan. Ons dring al lankal daarop aan, maar dit lyk nie of die boodskap deurdring nie.

Totdat die stryd teen apartheid versnel en verhoog word tot 'n vlak wat die Boere sal oortuig dat hulle die oplewing nie kan teenstaan nie, sien ek geen vooruitsigte wat hulself soos manna uit die hemel sal aanbied nie.

Maar ons sal aanhou om druk uit te oefen. Ons sal voortdurend 'n beroep doen op dié wat meer druk as ons kan uitoefen om dit te doen en om die regime oor te haal om ten minste tot gesprek in te stem.

Watter lesse kan swart Suid-Afrikaners leer uit die vryheidstryd in Zimbabwe?

MUGABE: Die bevrydingsbewegings moet eerstens die vyand identifiseer. Wie is die vyand?

Die verskille tussen dié bevrydingsbewegings is nie antagonisties nie. Hulle moet hul magte saamsnoer teen die gemeenskaplike vyand. Ons was ook in Zimbabwe verdeeld, maar het die gemeenskaplike vyand beveg.

Nadat jy die vyand geïdentifiseer het, moet jy die metode definieer waarvolgens jy die stryd teen die vyand gaan aansê. Die ANC en PAC het die stryd geïdentifiseer as die gewapende stryd wat ondersteun word deur stryd in ander vorme - polities, diplomaties, ekonomies.

Vir ander organisasies soos die UDF is 'n politieke stryd weens omstandighede aanvaarbaar.

Die tipe gewapende stryd moet natuurlik ook gedefinieer word. Ons het gesê die loop van die geweer moet in 'n politieke rigting wys. Die politiek lei die geweer; met ander woorde, jy moet die mense politiseer.

Jy skiet nie net om te skiet nie. Jy moet anders skiet as Botha en Malan. Jy sien dat hulle skiet om dood te maak. Hulle kan argumenteer dat hulle skiet om apartheid te handhaaf.

Maar jy skiet omdat jy politieke verandering verandering wil hê. Daarom moet mense gepolitiseer word, en daarom moet die kaders gepolitiseer word. Die gewone mense, wat werklik die basis van die stryd vorm, moet gepolitiseer word sodat hul bereid is om die spit af te byt.

As hulle bewus gemaak word dat hulle bereid is om te besef dat lyding in die nasionale belang is ... in die belang van toekomstige geslagte ... hulle kinders, hulle kinders se kinders ... sal hulle bereid wees om te sterf.

Hulle sal bereid wees om tronk toe te gaan, soos ek hoop en inderdaad sien die mense van Suid-Afrika bereid is om te doen. So, daar is dit: Bou die stryd op die mense.

Ons was Maoïsties in ons benadering. En Mao se eie teorie van guerrilla-oorlogvoering was om die mense eerste te stel. "'n Guerilla sonder die steun van die mense is soos 'n vis uit die water," het Mao gesê.

Ons wou nie hê ons guerrillas moet soos 'n vis uit die water wees nie. Daarom het hulle die massa gepolitiseer waar hul ook gegaan het. Die massas het hulle gevoed, die massas het hulle die nodige beskerming teen die vyand gegee, die massas het inligting aan hulle verskaf.

Die objektiewe realiteit van julle stryd mag verskil van ander soos ons s'n van die stryd in Mosambiek verskil het.

Ons het bevryde gebiede geskep. Ons het meer op die kleinboere as op stedelike mense gesteun. Later het ons ons vir 'n stedelike aanslag voorberei, wat veronderstel was om in 1980 te begin.

Dank God ons het nie die geboue in die stede beskadig nie, omdat ons fondse in die hande sou moes kry om dit te herstel. Behalwe die groot petroltenk (in Harare) het ons nie veel gedoen nie.

Geweld tussen Suid-Afrikaanse organisasies in die bevrydingsbeweging bly 'n ernstige probleem. Watter lesse kan ons uit Zimbabwe se ondervinding leer?

MUGABE: Daar was ook binnegevegte voor onafhanklikheid in Zimbabwe. Hierdie dinge gebeur maar die leiers moet voortdurend probeer om die jeug in toom te hou en om mekaar op gemeenskaplike gronde te ontmoet.

Natuurlik vind binnegevegte nie altyd net tussen bondgenote plaas nie, maar miskien tussen Inkatha en die ander. Inkatha is soos Muzorewa en sy party, en kies kant vir die vyand. Ek moet toegee dat Buthelezi gesê het hy sal nie 'n (onafhanklike) bantoestan vir Kwazulu aanvaar nie.

Maar as hy terselfdertyd saam met Botha loop, bevraagteken ons die erns van sy benadering. Maar selfs met Inkatha moet daar oor sekere sake eensgesindheid wees. Die vyand word net bevoordeel wanneer daar op mekaar geskiet word. Waarom nie saamsit en saampraat en die interne konflikte oplos nie?

Britte het aangebly 'uit vrees vir SA inval'

VREES dat Suid-Afrika Zimbabwe kan binneval was een van die redes waarom Zimbabwe ná onafhanklikheid gevra het dat Brittanje opleidingspersoneel aan hom beskikbaar stel.

In die Tribute-onderhoud het Mugabe gesê dat daar oor die algemeen nie verwag is dat sy Zanu-party die verkiesing sou wen nie. Daar is verwag dat 'n ander groep sou wen, en dat daardie groep met ander groepe teen Zanu sou saamwerk.

Daar is ook gesê as Zanu wen, sal die oorwinning onmiddellik ongedaan gemaak word deur militêre ingrype wat deur Suid-Afrika gesteun sou word, dws deur 'n staatsgreep.

Zanu was bewus daarvan en dit het ná sy oorwinning 'n saak van strategie geword om tyd te koop.

Die Britse goewerneur, Lord Soames, is gevra om 'n rukkie aan te bly. Mugabe sê hy was leier van 'n guerrilla-beweging en het voorheen skoolgehou, maar hy het geen ondervinding van regering gehad nie.

Soames het ondervinding van regering gehad en daarom is hy gevra om aan te bly.

Hulle het aanvanklik dikwels geargumenteer en Soames het Mugabe daarvan beskuldig dat hy sy Zanla toelaat om ander te intimideer. Hy het gesê hy gaan optree en Mugabe het gesê dan sal hy en sy mense teruggaan bos toe.

Later, toe Soames gevra is om aan te bly, het hy gevra: "Bedoel jy dit regtig?" Mugabe het dit bevestig. Hy het gesê Zanu het die verkiesing gewen en dat hulle vrede in die land wil hê.

Soames het gesê hy kan help en dat Britte na Zimbabwe gestuur kan word om met opleiding te help. Soames was bang dat Zimbabwe by kommunistiese China of die Sowjet-Unie om hulp sou aanklop.

"Ons het guerrilla-magte gehad wat heropgelei en in eenhede saamgesnoer moes word. Ons het die teenwoordigheid van Britse troepe hier nodig gehad. Ons moes die blankes met behulp van die Britse span gerusstel dat ons nie hul kele gaan afsny nie," het Mugabe gesê.

Daar kon dan rede vir enigiemand wees om te sê: "Ons wil ons eie troepe stuur om die witmense in Zimbabwe te beskerm. Die Suid-Afrikaners sou dieselfde kon doen. Die Afrikaners hier is die tweede grootste wit groep.

Pretoria, leer uit die Franse Revolusie!

Tweehonderd jaar gelede het die Franse Revolusie plaasgevind. PROFESSOR SAMPIE TERREBLANCHE van Stellenbosch bespreek in dié artikel die betekenis van die Franse Revolusie vir Suid-Afrika.

ONS is in die jaar 1989. Soos elke jaar bied dit die geleentheid om sekere historiese gebeurtenisse te herdenk en te her-dink.

Dit word allerweë in die geskiedskrywing aanvaar dat elke geslag van elke land 'n eie tersake interpretasie van die Franse Revolusie moet maak. Oor die besondere tersaaklikheid wat die Franse Revolusie vir ons het, hoef niemand te twyfel nie.

Op 5 Mei 1789 het die State-Generaal in Versailles vir die eerste keer in 175 jaar vergader. Dit was 'n driekamer-parlement met 'n kamer vir die adelstand, die geestelikes en die middelstand. Die gewone landvolk en die arbeiders het geen verteenwoordiging gehad nie. Indien twee kamers 'n wet goedgekeur het, het dit wet geword.

Dit is nogal ironies dat Suid-Afrika 200 jaar later steeds met 'n onverteenwoordigende driekamer-parlement eksperimenteer - sonder veel sukses.

Op 17 Junie 1789 verklaar die Derde Kamer homself tot Nasionale Vergadering en lê op 20 Junie 'n eed af om nie te verdaag voordat dit aan Frankryk 'n nuwe grondwet gegee het nie.

Op 27 Junie 1789 het die drie kamers vir die eerste keer as een kamer vergader. Sommige het gemeen die revolusie was verby!

Op 14 Julie het die Parysenaars die Bastille bestorm. Hierdie 14de eeuse tronk het die simbool geword van die Ancien Regime, van feodalisme en willekeurige absolutisme. Die bestorming daarvan simboliseer dan ook die einde van 'n ou en die begin van 'n nuwe tydvak - nie alleen vir Frankryk nie maar vir die Westerse wêreld.

Lodewyk XVI het dertig kilometer van Parys in sy spogpaleis in Versailles gewoon en op 14 Julie soos gewoonlik gaan jag. Op daardie aand skryf hy net een woord in sy dagboek: "Rien"! Niks! Wat hom betref het totaal niks op 14 Julie 1789 gebeur nie!

'n Mens wonder of dit in die moderne tyd van massakommunikasie nog moontlik is dat die politieke leiers van 'n land hulle steeds so kan isoleer van die landsburgers dat hulle só onbewus van epogmakende gebeurtenisse kan wees. In 'n nie-verteenwoordigende stelsel is so-iets nie alleen moontlik nie. Dit is waarskynlik.

Dit is ook gevaarlik. Vandag se politieke leiers steek nie hulle interpretasie van gebeure in dagboeke weg nie. Hulle gebruik die massamedia wat onder hulle beheer staan om die volk daaroor in te lig! Net 'n ware demokrasie en 'n vrye pers kan die koninklike blaps van 14 Julie 1789 voorkom.

In die nagsitting van die Nasionale Vergadering van 4-5 Augustus 1789 het die bevoorregte klasse paniekbevange en "vrywillig" van hulle feodale regte en voorregte afstand gedoen. Dit was die Bartholomeusnag van bevoorregting!

Alle titels en die verkoop van magsposisies is terselfdertyd afgeskaf. Dit het holderstebolder, maar veels te laat gebeur!

Op 26 Augustus 1789 word in die Nasionale Vergadering die geloofsbelydenis van die Franse Revolusie afgelê. Die Verklaring van die Regte van die Mens en die Burgers getuig van plegtige idealisme: "Die mens besit bepaalde onvervreembare natuurlike regte: vryheid, eiendomsreg, persoonlike veiligheid en die reg om homself te versit teen onderdrukking".

Op 10 Desember 1984 het die VVO die Universele Verklaring van Menseregte aanvaar. Na 40 jaar is Suid-Afrika en die Sowjet-Unie van die weinige lande wat nog nie hierdie verklaring onderteken het nie. Dit behoort vir almal duidelik te wees dat Suid-Afrika uit pas is met die res van die wêreld. Het ons 'n kans om in te haal? Wil ons? Klaarblyklik nie!

Op 5 Oktober 1789 het die vroue van Parys in gietende reën die 30 kilometers na Versailles gestap om aan die koning te sê hulle het nie brood het nie en dat hy die wette van 5 en 26 Augustus moet onderteken.

Die koning het aanvanklik die vrouekrag totaal onderskat. Hy het ook niks uit hul armoede geleer nie.

Op 6 Oktober 1789 het 'n vrolik singende skare die koningskoets - met die "groot bakker, die bakkersvrou en die bakkerseuntjie" daarin - in helder sonskyn na Parys vergesel. Die volk het feesgevier.

Hiermee is 'n einde aan die absolutisme van die Bourbon-koningshuis gemaak. Konstitusionele monargie kry sy beslag - presies 100 jaar nadat die Bloedlose Revolusie 'n soortgelyke monargie aan Engeland besorg het.

Die kunstenaar Moitte se uitbeelding van gelykheid, een van die drie grondbegrippe van die Franse Revolusie

Maar 100 jaar later, tydens die honderdjarige herdenking van die Franse Revolusie in 1889, was dit die Britte se beurt om 100 jaar agter die tyd te wees. Toe kon die Victoriaanse historici in Brittanje nie glo dat vrouens so baie in die Revolusie vermag het nie!

Die Britse historici het beweer dat dit Franse mans in vroueklere was wat die Bakker en sy vroue Parys toe laat trek het. Maar die vroue van Parys was vroue!

In die geskiedenis van Suid-Afrika het vroue 'n keer of wat ook al hulle man gestaan - en onder meer kaalvoet oor die Drakensberge geloop!

As die mans gaan aanhou sukkel om hervorming in Suid-Afrika op dreef te kry, sal ons seker maar ons hoop op vrouekrag-in-beweging moet plaas. As ek die tekens in die kombuise en kantore reg lees, is dit nie net moontlik nie - dit is waarskynlik!

Is dit nie dalk betekenisvol nie dat die eerste reël in Raka juis sê: "Die vroue het hom die eerste gewaar".

Dit wat vanaf 17 Junie tot 6 Oktober 1789 in Frankryk gebeur het, was merkwaardig. Ongelukkig het die "goeie" revolusie van 1789 ontspoor en in die "slegte" revolusie of die Skrikbewind van 1793-94 ontaard.

Na 200 jaar bly dit nog 'n tergende vraag waarom die "goeie" revolusie in 'n "slegte" een ontaard het.

Baie redes word hiervoor aangevoer. Dat die oordrewe revolusionêre entoesiasme - die revolusionêre élan - die gepeupel van Parys en demagoë heelwat met hierdie ontsporing te make gehad het, kan nie betwyfel word nie.

Maar uit ons oogpunt gesien, was daar ook twee ander faktore wat 'n deurslaggewende bydrae tot die "slegte" revolusie gemaak het, nl die stand van die ekonomie en die onwilligheid van die privilegentia om die gevolge van die "goeie" revolusie te aanvaar.

'n Verslegtende ekonomiese en staatsfinansiële situasie was die direkte aanleidende faktor van sowel die "goeie" as die "slegte" revolusie. Toe Lodewyk XVI die State Generaal in Mei 1789 byeenroep, was dit om nuwe belastingwette goed te keur omdat die staatskas byna leeg was.

Die treurige stand van Frankryk se ekonomiese en fiskale toestand in 1789 moet toegeskryf word aan die feit dat die broodnodige grondwetlike hervorming reeds lank agterweë was.

'n Konstitusionele monargie met 'n parlement wat jaarliks beheer oor belastings en staatsuitgawes uitgeoefen het, het reeds 100 jaar tevore in Brittanje tot stand gekom en daar tot groter welvaart en finansiële ontwikkeling gelei.

Toe die konstitusionele hervorming uiteindelik (maar hopeloos te laat) en in 'n baie swak ekonomie in Frankryk plaasvind, kon die "goeie" revolusie nie Frankryk se haglike staatsfinansiële situasie beredder nie.

Inteendeel. Vanaf 1789 tot 1793 het fiskale bankrotskap soos 'n meulsteen om die nek van die revolusionêre regering gehang - selfs die verkoop van gekonfiskeerde kerkgrond en van die adellike vlugtelinge se grond kon nie die fiskale probleme oplos nie.

Frankryk was aan die einde van die 18de eeu vasgevang in die bose kringloop van 'n lank reeds agterweë grondwetlike hervorming, 'n swak en verouderde ekonomiese stelsel, van skerp ongelykhede van geleenthede en inkome, van 'n swak belastingkapasiteit en 'n korrupte belastingstelsel - en van 'n uiteindelike revolusie wat verwagtings gewek het wat die fiskale vermoë van die land ver oorskry en uiteindelik in 'n gewelddadige revolusie uitgemond het.

Aangesien so baie Suid-Afrikaners die Franse Revolusie op skool moes bestudeer, verwag 'n mens dat Suid-Afrikaners sal besef dat 'n land dit nie kan bekostig om lank-agterweë hervorming nog langer uit te stel en siender-oë toe te laat dat die ekonomie en die belastingkapasiteit verder verswak nie.

Om strukturele hervorming in 'n kwynende ekonomie deur te voer is 'n bykans onbegonne taak. Maar aan die ander kant kan ons in Suid-Afrika tog nie probeer om met 'n stelsel voort te gaan waar 75 persent van die bevolking minder as twee persent van die eiendom besit nie!

Nog 'n belangrike - en miskien die belangrikste - rede vir die ontsporing van 1793-94, was die weerspannige optrede van al vier die elemente van die bevoorregte Establishment van die Ancien Regime, nl. die koningshuis, die geestelikes, die feodale adelstand en die nuwe adelstand wat hulle titels gekoop het en die belangrike burokratiese poste beklee het.

Die koning het weliswaar baie van sy mag en voorregte op 5-6 Oktober 1789 prysgegee en die ander drie groepe hulle mag, titels en voorregte op 6 Augustus 1789. Nogtans was hulle nie bereid om by die nuwe situasie te berus nie. Al vier se geknoei om die horlosie terug te draai, was inderdaad die vonk in die kruitvat.

Dit was veral die vierde element van die Establishment wat nie wou toegee nie. Die nuwe adel het pas in Establishment-kringe gearriveer. Aangesien hulle vir hulle status, mag, titels en "cover" betaal het, het hulle gemeen dat hulle dit verdien het!

Hoe jammer tog dat die geskiedenis hom so dikwels moet herhaal. Hoe gereeld gebeur dit tog nie dat 'n pas (of 'n te vinnig) gearriveerde privilegensia - of die nouveaux riches - in die waan verkeer dat hy hom man-alleen aan sy eie skoenrieme opgetrek het en daarom sy mag, sy status en sy "cover" verdien.

Miskien moet die Franse Revolusie verpligte leesstof vir alle pasrykes en alle pas-invloedrykes gemaak word. Sal ons in Pretoria begin?

Five Freedoms Forum

Elitisme - is daar plek daarvoor in 'n demokratiese samelewing?

Die eerste van twee seminare waarin hierdie vraagstuk vanuit verskillende perspektiewe ondersoek sal word, word in Februarie gehou.

Elitisme - Die sosiale, politieke en ekonomiese implikasies in 'n demokratiese samelewing.

Sprekers: Mike Sarakinsky *(Universiteit van die Witwatersrand)*
Charles Simpkins *(Stedelike Stigting)*
Peter Hudson *(Universiteit van die Witwatersrand)*
Steve Friedman *(SAIRR)*
Mark Orkin *(Voorsitter)*

Tyd: 2nm - 5nm
Datum: 18th Februarie 1989
Plek: Central Methodist Church, H/v Smal en Pritchard Strate, Johannebsurg

Demokratiese Party

ALMAL wat glo dat Suid-Afrika nou genoeg gehad het van apartheid, isolasie, polarisasie en ekonomiese verval behoort die komende stigting van die Demokratiese Party te verwelkom.

Vir diegene wat glo dat 'n nie-rassige veelparty-demokrasie die oplossing vir Suid-Afrika se probleme is, is dit wonderlike nuus.

Vir wit kiesers, veral Afrikaners, wat lankal ontevrede is met die manier waarop die Nasionale Party in die naam van Afrikaner-nasionalisme en apartheid ons toekoms beduiwel het, is daar nou 'n party waar hulle waarlik kan tuis voel en hul kragte ingooi.

Vir dié Suid-Afrikaners wat deur die wet gepenaliseer word omdat hulle velkleur donkerder is, is daar nuwe hoop dat daar tog 'n betekenisvolle aantal witmense is wat die stelsel van blanke baasskap wil help beëindig en bereid is om op te staan en iets daaraan te doen.

Ons kan net hoop dat die stigting van die nuwe party 'n nuwe momentum sal gee aan die breë demokratiese beweging in Suid-Afrika, en dat die getal ondersteuners binnekort die gesamentlike ondersteuning van die drie deelnemende partye ver sal oorskry.

Hieraan sal daar hard gewerk moet word, ook deur gewone mense wat in 'n nuwe bestel glo. Daar is geen rede waarom die Demokratiese Party nie na 'n algemene verkiesing die Konserwatiewe Party as Amptelike Opposisie in die Volksraad kan vervang nie.

Maar terwyl daar so entoesiasties gewerk word aan parlementêre verteenwoordiging, mag die bousteen waarop die nuwe groepering staan, nooit uit die oog verloor word nie: nie-rassigheid.

Dit beteken dat die Demokratiese Party nie aan 'n wit of 'n driekamer-parlement glo nie en dat daar gelyke stemreg vir alle Suid-Afrikaners moet wees.

Die Demokratiese Party sal net nog 'n wit politieke party wees as hy nie deel word nie van die breër beweging van groepe en organisasies wat hulle beywer vir 'n oop gemeenskap en 'n Parlement waar die meerderheid regeer.

"Nie-rassigheid" sluit dan ook enige staatkundige oplossing uit wat gebaseer is op ras of kleur of kultuur - ook modderige konsepte soos "bi-kommunalisme" waarmee deesdae gesmous word en wat lyk asof dit so oor 'n jaar of wat NP-beleid kan wees.

As hy sy ideale en beginsels suiwer hou en deurentyd besef waar hy inpas in die groter Suid-Afrika, kan die Demokratiese Party dié party wees wat die skaakmat kan breek en saam voorloop op pad na 'n waarlik nuwe Suid-Afrika.

So sê hulle . . .

"IN ONS huis is daar net een loopbaan - dis vir my 'n voorreg om langs hom te staan." - Marike de Klerk ná FW se verkiesing as hoofleier van die NP.

"MENSE SOOS hulle is ware vegters vir demokrasie." - Minister Adriaan Vlok se kommentaar op SA spioene Olivia Forsyth en Joy Harnden.

"HULLE IS berekende agente vir apartheid wat opgelei is om disinformasie te saai." - Wilhelm Liebenberg, bestuurslid van Jodac, oor Forsythe en Harnden.

"EK HET nog altyd van die standpunt uitgegaan dat ek nie gaan toelaat dat ek geterroriseer word nie. Die vyand moet eerder op sy hoede wees vir my." - Voormalige spioen Craig Williamson.

"BOEREMUSIEK IS ritme; voeg 'n paar van die regte instrumente by só 'n orkes en jy het alles." - Neels Mattheus, bestuurslid van die Boeremusiekgilde.

"THE ROOT cause of both the corruption in our society and of our creeping poverty lies ... in the racist basis of government policy." - Dr Zach de Beer in die Volksraad.

"THERE IS something rotten in the state of emergency." - Christof Heyns in 'n artikel oor die noodtoestand.

BRIEWE

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skuilnaam gebruik word. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 42637, Fordsburg 2033.

Sloppy Joes van Afrikaans

Barend J Toerien van Kaapstad skryf:

Ek het lank overseas gewoon en is shocked hoe ons pêrel van die grootste waarde, dis nou Afrikaans, gepraat word.

Genuine. Ek wil daarom protest teen die trendy mixing van languages van André le Toit, jul letterwriter Riaan Smit en al die ander Sloppy Joes van Paarl Boys High en Matieland.

Julle sal sê ek moenie worry nie, maar ek like dit no way. The other day sê 'n local Englishman in die Kaap vir my dat Afrikaans inadequate is - imagine! - because we always mix in English, en dis waarom hy nie met dit wil bother.

Ek weet nie of ek hom reg gequote het nie, maar so 'n upstart! Mens moet jouself respect, like I mean, but he's got a point I mean to say: hoekom anyhow bother met Afrikaans?

Anyway, ek rave oor hoe die Engelsman sy taal gooi, sy craft polish. Hy praat mos stunning.

En julle sal seker sê ek is immensely boring maar tog more likely on the bôl as ek protest teen die spelling Namibia vir die nuwe people's republic. Dis phoney en upsetting en ek is lus om by die pous te gaan moan (dis nou in Italia).

(Vir die tweede keer: die Nasionale Vergadering van Namibia het self besluit dat dié land in Afrikaans en Engels Namibia sal heet. Dit is goed genoeg vir ons. - Redakteur.)

Nazi-agtergrond

Ontnugterde Nasionalis van Virginia skryf:

In die pers word daar dikwels na die sogenaamde ooreenkomste tussen die AWB en die Nazi-beweging verwys. Heel dikwels word dit op 'n neerhalende wyse aangehaal.

Nasionale Party-ondersteuners sal seker geskok wees om te hoor dat 'n voormalige staatspresident van Suid-Afrika 'n student van die Nazi-leerstellinge was. Dr Nico Diederichs is na Duitsland gestuur om leerstellinge in verband met die opvoeding van die nasie se jeug te gaan bestudeer.

Diederichs het dan ook gekwalifiseer in die Nazi's se anti-komintern- opleidingskool.

'n Groot aantal prominente Afrikanerleiers het openlik pro-Nazi gevoelens gekoester en het hulle ambisies en doelstellinge uitgeleef in organisasies soos die Grys Hemde en die Ossewabrandwag. Dit is geen geheim dat die voormalige premiers dr HF Verwoerd en John Vorster pro-Nazi gevoelens gekoester het nie.

Dit is wyd bekend dat die Broederbond die aandag van hulself aftrek deur ander partye en organisasies te beskuldig van dinge waaraan hulself skuldig is en vir hulle 'n verleentheid skep.

Wanneer Nazi-verbintenisse weer aangehaal word, skeer alle betrokkenes oor dieselfde kam of bly stil.

Koning Sol in Lesotho

CL Kidson van Edenvale skryf:

The short answer to the letter by Sirk van Wyk opposing the free market (VW 20 Jan), is that if we dumped arch-capitalist Sol Kerzner, warts and all, in the middle of poverty-stricken Lesotho, and with not a cent to his name, then

* He will prosper.
* Those around him will prosper.
* Not one soul in Lesotho will be one cent worse off.
* The government will tax him and use the money, hopefully, to ease social needs.
* The government will not be tempted to over-tax him, again hopefully. This will cause him to leave the country, when those benefited will sink back to their previous conditions.

The answer to poverty is to pray for rich men.

Verwoerd, afwykende telg

Jan Koester van Donkerhoek skryf:

Ekskuus tog, niemand wil spoke opjaag nie, maar die yslike verwaandheid van die regering wat ons o.a. uit sy swierigheid en morele losbandigheid omtrent die rassesake leer ken het, bereik darem nou 'n rekordlaagtepunt met die beplande oprigting van 'n monument vir dr HF Verwoerd, daardie afwykende telg van Matieland. In, nouja, Pretoria.

En - so terloops en jammer om die saak so onbehoorlik te opper - met PW Botha se volle goedkeuring, néé, samewerking en aanmoediging, in broederlike omarming met FW de Klerk, Andries, Jaap, Carel, al op die ry af tot en met die NP-beheerde stadsraad van Pretoria.

Ewenwel, sonder om onnodig op tone te wil trap: dis mos g'n verrassing nie? Ons weet mos dat die regering en die ander verregse partye en dinge slegs in graad en nie in wese verskil nie. Hulle eet van dieselfde kwade boom van weerbarstige rassisme en dwingelandy.

'n Mens hamer nou nie daarop nie, maar elke kleuter weet dat die regering duidelik nie uit die verlede wil leer nie en dat al die sogenaamde "hervormings" nie uit oortuiging en uit die hart kom nie, maar omdat sy hand geforseer word en uit nooddwang.

Die nukkerige, teësinnige "aflegging" van apartheid is 'n foefie, die skoorvoetende "aanpassings" is net vertragingstaktiek en die onnodige verbod op die BBB en Kie (Verwoerd se getrouste dissipels) net 'n rookskerm.

En die alte vreeslik kostebesparende Parlementspoging dan? 'n Flou, misleidende verskoning en 'n mombakkies vir hul ydelheid.

My opregte simpatie en so aan, maar terwyl ons tans die fokus van wêreldwye veragting is, word met magtelose arrogansie planne gesmee om, let wel, juis dáárdie versmader van menseregte en baanbreker vir Suider-Afrikaanse konflik te gedenk.

Snaaks, in die Sowjet-Unie word monumente vir Stalin deesdae afgebreek, nie opgerig nie.

'n Mens wil rêrig niemand seermaak nie, maar ons regerende koterie maak lankal net soos Francis Bacon se magsbehepte tiran: "He doth like the ape that, the higher he clymbes, the more he shewes his ars".

Verstaan tog asseblief nie verkeerd nie, maar móét daar nog gedenktekens vir die regerende party se misdrywe opgerig word? Dié sieklike ywer moes lank gelede al uitgemasel het, of hoe dan nou?

Ag wat, só 'n monumentale, blink agterent sal die Nasionale regering se waardigste en égste nalatenskap aan die geskiedenis wees, 'n gedagtenis aan hul uittartende oormoed wat geen perke ken nie.

Sterkte in die stryd

J Smuts van George skryf:

Die verskyning van 'n nuwe weekblad op 'n tydstip dat die vrye pers gevaar loop om volkome die swye opgelê te word deur 'n totalitaristiese regering is inderdaad 'n verrassing, nog te meer as dit 'n blad is wat die onderdrukking van vryheid en menseregte en korrupsie in hoë kringe aan die kaak stel.

Dit is soos 'n ligstraal in die toenemende duister wat oor ons land daal en menige al laat wanhoop het oor ons toekoms.

Vir my as Afrikaner is die belangrikste aspek van die saak dat dit 'n Afrikaanse blad is. Hoe lank reeds skaam ek my dat daar geen Afrikaanse blad is wat sy stem teen onreg en onderdrukking verhef nie.

Ek is seker dat die verskyning van hierdie blad by baie weer moed sal wek. Die stigting van die Vrye Weekblad is 'n geloofsdaad en ek vertrou dat die geloof nie sal beskaam nie.

Sterkte in die stryd teen die bose.

Hoe lyk die Demokrate vir jou, Pik?

PIK Botha se nederlaag in die verkiesing om 'n nuwe NP-leier het nou weer tonge losgemaak: hoe lank gaan hy nog al die NP se twak vat?

Is dit nie 'n goeie tyd vir hom om pad te gee nie, veral nou dat dit begin duidelik blyk dat daar wel 'n lewensvatbare party aan die linkerkant van die spektrum aan die kom is?

'n Dekade lank al moet ons luister na hoe verlig die flambojante minister is - al is dit meestal in private praatjies en geselsies met buitelanders.

Sy handjievol stemme in die verkiesing vir 'n hoofleier het vriend en vyand verbaas. Hy is die Nasionalis met die meeste charisma en die meeste populêre steun; die man wat tydens verkiesingsveldtogte die meeste stemme trek; en die meester-diplomaat wat die Namibia-skikking en boonop 'n Kubaanse onttrekking agter sy naam kan skryf.

Miskien is sy "verligte" uitlatinge - soos oor 'n swart president en oor sy swart broers met wie hy wil vrede maak tydens die Brazzaville-partytjies - vir die stroewe NP-koukus te erg.

Miskien dink hulle sy persoonlikheid is onvoorspelbaar en plofbaar; miskien wonder hulle of sy persoonlike lewe sal inpas by die skynheilige witgepleisterde grafte wat die Christelik-Nasionale establishment deesdae geword het.

Maar wat bly staan is dat Pik die grootste steun onder die gewone mense het. As hy sou besluit om na die Demokratiese Party oor te loop, sal hy sekerlik 'n vet sny van die koek met hom saamvat.

* Kom, Pik. Jy weet nou jy gaan nooit president word nie. Jou pensioen is groot genoeg. As jy ooit die gap wou vat, is die tyd nou reg. Die enigste vraag is: Hoort jy by dié wat 'n einde aan wit heerskappy soek? Kan jy regtig vrede maak met 'n nie-rassige demokrasie?

Geagte heer,

VRYE WEEKBLAD (BESTELNR 22738 XBB) - vir:
Minister J C G Botha
Dept van Binnelandse Sake
Privaatsak X9103
KAAPSTAD
8000

Kanselleer asseblief bogenoemde intekening so spoedig moontlik en voorsien ons van krediet.

Die uwe,

ARGO PUBLIKASIES

Stoffel se swaard

Na weke waarin die donker wolke om Vrye Weekblad se toekoms effe begin lig het, was daar dié week weer 'n onheilspellende teken: Stoffel Botha, die man wat koerante voor brekfis toemaak, het sy onlangse intekening van 62 weke op Vrye Weekblad vandeesweek gekanselleer.

*Is hy van plan om ons binnekort toe te maak? Of is hy dalk van plan om te emigreer?

Klink dit bekend?

"Die regering is verbind tot persvryheid, maar die land kan nie in dié stadium ondersoekende joernalistiek bekostig nie want dit is sensasioneel en maak inbreuk op individuele privaatheid."

Stoffel Botha? Nee, Zimbabwe se minister van Inligting, Witness Mangwende.

Wit en bruin

Koos van der Merwe, KP-LP, spreek verlede week 'n groep sakemanne by die Rostrum in die Yard of Ale net om die draai van Vrye Weekblad toe. Hy het goed opdraende gekry, maar daar was tog waardering vir sy eerlikheid.

Tommie, die kelner wat hom by die hooftafel bedien het, vra hom na die ete of hy sy koffie wit of swart wil hê. Wit, natuurlik, sê Koos met 'n glimlag.

Tommie, wie se vel 'n effe donkerder is as Koos s'n, was vinnig met sy repartee: Jammer, maar ons het net bruin suiker.

Veelkoppigheid

Die Nasionale Party se lyfblad in die Kaap het hom hierdie week koppig uitgespreek oor die "veelkoppige dierasie" wat nou op die politieke front verskyn het - die Demokratiese Party.

Nou so gepraat van veelkoppigheid (met en sonder ministershoedjies) wonder Brolloks nou oor die koppe wat in die Nasionale Party die kroon gesoek het.

Ons tel sommer 'n paar: Daar is nou die nuwe grootkop (FW), die vermeende geldkop (Barend), die warkop (Chris) en die dwalende kop .. of is dit oog (Pik).

Baie politieke ontleders wat hulself hoog aanslaan is onkant gevang met Barend du Plessis se goeie vertoning in die leierskapsverkiesing. Dit laat Brolloks nogal trots voel op sy kollegas by Vrye Weekblad wat drie weke gelede al gesê het hy is 'n perd om dop te hou.

Hier kom Barend!
Op wie se kop gaan PW se kroon val?
Die stryd raak nou vuurwarm
3

Kameraad President 1

'n LP uit die opposisiebanke sê dié week aan Bittergal hy hoor elke week só van die Staatspresident se "wonderbaarlike herstel" dat hy half verwag dat die president aan die volgende Comrades-marathon gaan deelneem.

Kameraad President 2

Soos Wynand Malan in die Parlement gesê het: "Dit lyk asof daar 'n parallel tussen die Staatspresident en mnr Nelson Mandela is. Die Staatspresident tree so bietjie-bietjie af en Mandela word so bietjie-bietjie vrygelaat.

In camera president

In meer ernstige luim: 'n Senior diplomaat vertel dié week dat dit lankal in sy kringe bekend is dat PW Botha so twee jaar gelede ook 'n ligte beroerte-aanval of iets soortgelyks oorgekom het wat die een kant van sy gesig half verlam het. Dit was lig genoeg om weg te steek en na 'n week of drie weer in die openbaar te verskyn.

Dit begin duidelik word dat die Staatspresident se kantoor weer besig is om vir die publiek te lieg oor hoe ernstig Botha se toestand is.

Een duidelike teken was die handtekening van die President onderaan sy bedankingsbrief wat verlede week op TV was. Dit is ingrypend anders as sy handtekening van 'n paar maande gelede, en duidelik die handtekening van 'n man wat nie sy regterhand behoorlik kan beheer nie.

Nog 'n seker teken is dat ons vriende by Die Burger en Beeld, wat nooit 'n kans laat verby gaan om mooi fototjies en stroperige stories oor die president en sy gesin in hul private lewe te plaas nie, nog nie vir ons foto's gewys het van hoe die president aansterk nie.

Lewe ons in die Sowjet-Unie, of leef ons in Suid-Afrika? Is dit nie elkeen van ons se reg om te weet presies hoe geskik ons staatshoof is om die land te regeer nie?

* Wie is dié amptenaartjies wat die land so mislei? Bittergal sê al lankal die Tuynhuys-kliek het hopeloos te veel mag.

PW en FW

Voor ons van die hele PW-sage afstap: Was dit nie absoluut ongelooflik hoe PW sommer so sonder kennisgewing opdrag kon gee dat 'n nuwe leier gekies moet word nie? En dat die arme koukus net so daarvoor geval het nie?

Maar is dit nie meer ongelooflik dat die land dae lank nie 'n idee gehad het wat presies aan die gang is nie - dit is nou as ons aanvaar iemand weet wat aangaan.

Selfs nog meer ongelooflik is dat FW dae lank nie 'n oudiënsie met die president kon kry om uit te klaar wie staan waar en wie het wattermag nie.

* Brolloks het 'n boodskap vir PW: Oom, bedank as president so gou as jy kan. Jy trek nou 'n Mohammed Ali op ons. En FW het mag geruik - hy en sy kollegas se groot liefde en respek vir jou is vinnig besig om te kwyn soos hulle planne maak om jou uit te skuif.

Vra vir Sol; hy wou jol, nou moet hy hol

O LAND gekocht door bloed! Die manewales van ons meer gesiene mamparas veroorsaak nou allerlei onwelkome strominge in die echelons of power, soos hulle sê.

Nee kyk, hierdie Skoon Administrasie kry my nou onder. Tien jaar gelede het die ou spul hul nagkebaai en ander unseemingly delights onder die mat ingevee, en wat nie wou in nie, moes uit.

Soos oupa Nam-nam, eertydse Eerste Burger en toe inderhaas volksheld. En onse Connie. En onthou julle nog vir Eschel?

Maar nou begin die gedoente weer onder die mat uitpeul, so as 'n bewys van die Skoon Administrasie-besigheid, en wat nou gemaak? Dis orraait as dit nie wys nie, sien, want dan is die Administrasie mos Skoon.

Moeder het altoos gesê jy moet in Hollands bid, want dis mos die Liewen Heer se Huistaal. En jy moet in Engels koop, want dis die taal van geld. Nou lyk dit mos vir my jy verneuk in Afrikaans.

Ag, landgenote julle moet tog maar verskoon dat die Boerebedrog en die Skoon Administrasie my so bybly. Korrupsie, die nuwe buzzwoord is mos soos die wellus, hy stu so in die are op en jy kan hom nie net los nie.

(En waarom sou jy, as hy jou 'n ietsie in die sak kan bring? It's tough at the top, en die beoogde 15 persent vir ons oorwerkte werkgewers kan nie al die weeldetjies aan die gang hou waarop 'n mens na 40 jaar aan bewind voel jy is geregtig nie.)

Maar wat vir party hooge siele soos 'n stuwende, verslawende wellus voel, lyk vir my meer na 'n galaanval wat in die keel opstoot. Die hemel weet, daar het genoeg galbulte op ons korrupsie-landskap verrys. Maar dis beslis net die spits van 'n hele gal-berg. By staande waat're klaag my siele wee ...

Die Reserwebank het nou skielik kamtig wakkergeskrik, noudat Vermaas en trawante rustig hul geldjies ver-internasionaliseer het.

En die arme ou Ontvanger? Hy slaap so rustig wanneer dit by die bevoorregte Vermaas se lêer kom, nie eens 'n saksofoon sal hom wek nie.

Intussen sal dit interessant wees as die Harms-kommissie sommer kan kyk na die deals wat oor die jare heen met ons boesemvriend (en enigste vriend) Stroessner gesmee is. Dalk kom daar juis 'n paar juicy bits na vore noudat die spoke ook hierdie diktatortjie ingehaal het.

Egbertus het sommer 'n stukkie raad ook vir die Ministers en Volkshelde en ander brass wat so lekker in Vermaas se vliegtuie rinkink het en so dapper op sy plaas wild geskiet het: gaan liewer terug na wildjag uit die Weermag se helikopters - dis makliker, veiliger, en die skande is hanteerbaar. Vra vir Sol. Hy wou jol; nou moet hy hol.

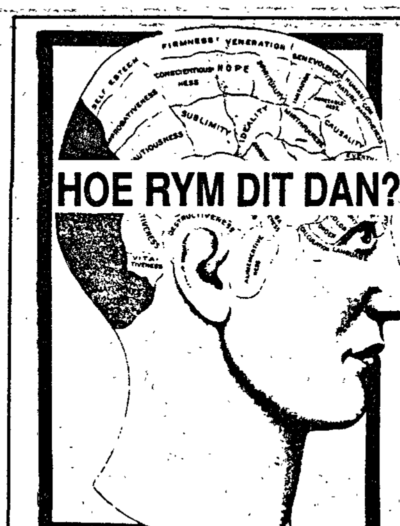

Egbertus Klaagvoort

En maatjie Bloomberg se bloomers is in 'n knoop. Nou hoe rym dit dan? Daar is soveel rympies wat 'n mens kan maak, almal natuurlik crooked, maar Mevrou Klaagvoort hou tog so van hierdie enetjie:

Vermaas. Wildplaas.
Dwaas. Spesmaas.
GERAAS.
Verbaas?

Soveel leiers soveel dae

Wie had kon droom dat Afrika so veele leiers had? En dan praat ons net van die wittes, want die res is in exile of in die tronk.

Die nuwe riskante demokrate hou natuurlik hul opsies oop: as hulle nog sowat 3000 mede-leiers aanstel, kan hulle seker selfs uit die AWB stemme trek.

Zach de Beer (onverwant aan daardie baken van Skoon Administrasie van Hillbrow) moet sorg vir die old boys.

Denis Gorrel trek almal wat begeesterd was deur Chariots of Fire en dus gehipnotiseer word deur sy persoonlike temamusiek (amper soos die Volksheld se persoonlike fanfare elke keer wanneer hy uitgaan om tamaties te pluk in die agtertuin).

En Wynand van die Yuppie-haarstyl en gekleurde hemde moet sekerlik onweerstaanbaar wees vir Trustbank-kassiere.

Maar dis nog nie 'n patch op die verwilderde NP nie: 'n Volksheld wat impotent is in die party wat hom by hook or by crook daar gekry het; 'n partyleier wat nie die mag het om boo te sê aan 'n gans nie, laat staan nog 'n Volksheld wat 'n tantrum gooi.

En arme Liewe Heunis wat selfs met 'n second coming nie sy eie provinsie op hom kan verenig nie, maar nietemin Waarnemend Volksheld speel, for one brief and glorious moment in history.

En wie sê Madam de Klerk trek nie toutjies wanneer dit by beleid oor die "oorskiet" kom nie?

Agter Elke Man was nie net 'n nagmerrie nie.

Vrye Weekblad
4 November 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (AVB ingesluit)
Mandela: 'n nuwe era
BINNE
NP-leier

Vrye Weekblad
11 November 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (AVB ingesluit)
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
Kabinet verlam
VryDag!

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid Afrika
18 November 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)
Regse terreur:

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
25 November 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)
Die sweep klap
Namibia: Russe en VSA span saam

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
2 Desember 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)
Nothnagel oorleef NP-aanslag
Wit nagmerrie
Onuitvoerbare KP-beleid kan regse groei belemmer

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
9 Desember 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)
Kyk hoe wit is Heunis se strande! 3
KP-Koos se beaut van 'n vuis 5
Boere-gekonkel

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
16 Desember 1988 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20 (R1,07 + 13c AVB)
Anton Rupert praat oor 'n nuwe Suid-
Biddag of afdag:
Wat beteken die Gelofte vandag?

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
6 Januarie 1989 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20
Die vreemde verhaal van Soetlief en die Ondier

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
13 Januarie 1989 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20
Die stryd om die regse stem
Is die regse groei van die laaste paar jaar gestuit? Watter invloed het die Boksburg-debakel gehad? Is Andries Treurnicht nou die onbetwiste leier van die regses

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
20 Januarie 1989 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20
Adam Small en sy 'resentment' 4
Hendrickse: Terreur is NP se skuld 3
Hier kom Barend! Op wie se kop gaan PW se kroon val? Die stryd raak nou vuurwarm 3

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
27 Januarie 1989 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20
Vrye Weekblad se hofsaak: toetssaak vir persvryheid 3
André Letoit skryf oor twee soorte Boere-drinkers 6
Skikking: Hoe voel die mense van Namibia self? 8 & 9
Botha se era van korrupsie
Jong

Vrye Weekblad
Die nuwe stem vir 'n nuwe Suid-Afrika
3 Februarie 1989 Tel (011) 836-7236/7/8/9 Prys: R1,20
Moeder van die nasie haar titel kwyt 4
'n Kortkop-oorwinning: FW 69, Barend 61
Lees volgende week wat is die ware gesig van die nuwe leier
Senior Finansies-man se naam nou genoem
Hoë skelms
Saamtrek in Harare

Ander publikasies het ons al 'n 'dapper, verfrissende nuwe blad', 'n 'vars bries in 'n bedompige atmosfeer' en 'n 'heldhaftige, professionele projek met 'n roeping' genoem.

Die Staatspresident en die Minister van Justisie het deeglik van ons kennis geneem.

In net agt uitgawes het ons met ons vreeslose, gebalanseerde aanslag politieke en sakeleiers oor die hele spektrum laat regop sit.

'n Groot hap van die room van die Afrikaanssprekende leserspubliek wil nie meer 'n naweek sonder ons begin nie.

Hoe lank kan jy bekostig om nie in Vrye Weekblad te adverteer nie?

Bel Gwynne Wray vandag nog by 836-7236

'Padlope het die verste gevorder met nie-rassige sport'

Lappe Laubscher

Monument vir Brutus nodig

EEN van die tragiese stories van Suid-Afrikaanse sport is die verhaal van Dennis Brutus.

Brutus was in die vroeë jare sestig die sekretaris van die Suid-Afrikaanse Sportvereniging, wat hom daarvoor beywer het dat swartmense Suid-Afrika ook op die sportveld kan verteenwoordig.

Dit was die jare waarin die oorlogswolke om Suid-Afrikaanse sport begin saampak het. Die boodskap was duidelik: Kies jul spanne na verdienste of Suid-Afrika is nie meer welkom in internasionale sport nie.

Brutus het tot op die laaste nippertjie probeer om 'n oplossing vir die probleem te vind. Ongelukkig was daar in daardie stadium sportbase wat geglo het dat Brutus niks anders as 'n sportterroris is nie.

Die einde van die storie is dat die Suid-Afrikaanse Nie-Rassige Olimpiese Komitee (Sanroc) gestig is as teenvoeter vir die Suid-Afrikaanse Nasionale Olimpiese Komitee (Sanok).

Nie lank daarna nie is Sanroc as 'n verbode organisasie verklaar en moes die organisasie uitwyk Londen toe. Brutus is ingeperk en in 'n stadium het die veiligheidspolisie hom selfs geskiet.

Brutus het gevlug en hom in die buiteland gaan vestig.

Nou is hy bereid om te hervat waar hy sake in 1963 gelaat het. Hy is weer bereid om as 'n tussenganger te probeer optree.

Soos in 1963 is hy weer besig om hom vas te loop teen ander mense wat nie die belang van sport nie, maar eie-belang eerste te stel.

In 1963 wou die sport-establishment niks met hom te doen hê nie. Hy is selfs in hegtenis geneem toe hy 'n gesamentlike vergadering van Sanok en Sanroc bygewoon het.

Vandag is die skoen aan die ander voet. Die establishment wil nou praat, maar die wegbreekgroepe is nie bereid om te luister nie.

Soos 26 jaar gelede is daar dalk ook goeie redes waarom mense nie met mekaar wil praat nie. Die redes kan egter nooit groter wees as die saak nie. Brutus het elke keer die saak eerste gestel.

Die tragedie is dat indien die jongste pogings om die onderskeie faksies bymekaar uit te bring weer misluk, Brutus waarskynlik saam daarmee in die vergetelheid sal verdwyn.

As daar ooit 'n monument gebou moet word vir die "onbekende soldaat" wat in die stryd om beheer van Suid-Afrikaanse sport figuurlik gesneuwel het, sal die monument een vir Brutus moet wees.

Soos alle sterflinge het Brutus ook foute gemaak. Ander het egter groter foute begaan en is tog nie aan die groot kruis opgehang nie. Brutus verdien om in die galery van uitnemende sportadministrateurs vereer te word.

Of dit gaan gebeur sal net die tyd alleen leer. In dié stadium lyk die kanse nie goed nie. Dit is jammer.

Johnny Halberstadt in sy sportwinkel
Foto: Sandy Smit

Halberstadt se hart en siel

Charles Leonard

"HARDLOOP hou my normaal," sê die 39-jarige Johnny Halberstadt wat verlede Saterdag 100 kilometer in die Standard Bank-padwedloop in 'n hittige Stellenbosch in 'n tyd van 6 uur 45,01 minute afgelê het.

Die seningrige Halberstadt, wat vyfde geëindig het, glo dat 39 glad nie 'n hoë ouderdom is om uit te blink in ultra-langafstandwedlope nie.

Hy verwys na sy vriend, Wally Hayward, 40 jaar ouer as hyself, om sy punt te bewys. Ouderdom is glad nie 'n hindernis nie. In elk geval is mense uit die ouderdomsgroep tussen 39 en 45 die aktiefste betrokke in padwedlope, sê hy. Dié mense is dikwels ook suksesvol in hul beroepe en kan dit in verband bring met wedlope.

Hy het sy vyfde plek aan ondervinding te danke, glo Halberstadt.

Die oorsese atlete wat in Stellenbosch gehardloop het was sonder twyfel die beste in die wêreld, sê hy. Tog bly Suid-Afrikaners die spesialiste op die gebied van ultra-langafstandwedlope. Dit het veral te doen met die prominensie wat die Comrades geniet.

Die buitelanders het min soortgelyke wedlope. Hulle hardloop ook op baie platter bane. Hulle dink 'n gelyk baan soos Saterdag s'n is bergagtig.

"'n Belg het vertel dat die wedloop in sy tuisdorp deur die stadsaal gaan en die opdraende teen die trappe op die meeste is wat die baan styg," sê Halberstadt.

Dit, afgesien van politiek, is waarskynlik die rede waarom buitelanders nooit aan die Comrades deelneem nie.

Halberstadt, wat reeds begin voorberei het vir dié moordende wedloop, verstaan hardlopers se obsessie met die Comrades.

Mense dink as jy nie die Comrades gehardloop het nie is jy nie 'n padloper nie. "Wat vir 'n hardloper is jy, het mense vir my gevra voordat ek die eerste keer aan die Comrades deelgeneem het."

Wát die Comrades so besonders maak? "Dit is 'n reuse uitdaging om dit te voltooi."

Hoewel hy na sy veertigste verjaardag in Oktober in die veteranekategorie val, is sy idee om nog steeds 'n goeie tyd in die ope afdeling op te stel.

Hy het 'n beste tyd tussen Durban en Pietermaritzburg van 5 uur 45 minute, en sien die 100 km-wedloop as voorbereiding vir die Natalse verwoester.

Die Iron Man-kompetisie sien hom egter nie. "Dit is kranksinniges wat daaraan deelneem."

Hy doen op die pad wat ander mense in die bad of in die verkeer doen, sê hy. "Ek mediteer en kry tyd om dinge in geestelike perspektief te stel."

Politiek is 'n onderwerp wat hy ook al deeglik bedink het en die uitgesproke Halberstadt huiwer nie om sy sê hieroor te sê nie. "Sport kan nie van politiek geskei word nie. Politiek beïnvloed elke aspek van 'n mens se lewe."

Hy glo padlope het die verste gevorder het op die pad na nie-rassige sport en dat hulle rede het om baie trots voel.

Sport het 'n besonder belangrike rol te speel om Suid-Afrikaners nader aan mekaar te bring. Hulle kan as voorbeeld dien van hoe 'n nuwe nie-rassige Suid-Afrika kan lyk, sê Halberstadt.

Namibia se onafhanklikheid maak hom opgewonde. Die moontlikheid dat sportmense daar moontlik aan die Olimpiese Spele kan deelneem kan as groot aansporing vir veral jongmense dien.

Dit mag dalk net vuurmaak onder die gesaghebbers in Suid-Afrika, sê Halberstadt.

Oor professionele sport draai hy ook nie doekies om nie.

Toestande in padwedlope het gelukkig verbeter met die trusts wat ingestel is waarin atlete hul prysgeld kan inbetaal. Dit beteken dat hulle wel die geld kan behou en daarom is dit nie meer so 'n groot strydpunt as in die laat jare sewentig toe Halberstadt in Suid-Afrika geskors is omdat hy in Amerika aan professionele wedlope deelgeneem het.

Halberstadt is nie net hard op sy opponente nie. Hy draf deur omtrent ses pare hardloopskoene 'n jaar. Hy toets ook 'n hele paar van die skoensoorte in sy sportwinkel.

"Ek het omtrent 'n fetisj oor hardloopskoene!"

Dieselfde kan hy nie oor drank en kitskos sê nie. "Ek eet kos soos ons voorvaders dit geëet het. So natuurlik moontlik."

Maandagmiddag was hy weer op sy pos in sy sportwinkel in Johannesburg. Bakbeen, hinkepink het hy die stroom kliënte met raad en daad bygestaan en bewys dat sy winkel se naam baie toepaslik is : Johny Halberstadt's Heart and Soul.

Nuwe liggaam vir sokkerspelers

George Pearl

KLEINSKAALSE uitbarstings van "player power" in Suid-Afrikaanse sport is niks nuut nie.

Hierteenoor kan ons in die komende maand spelers in die Nasionale Sokkerliga (NSL) iets sien opbou wat kan sorg vir 'n volgehoue dreuning.

Die sterre van ons vernaamste "amateur"-sport, rugby, het so dan en wan kop uit die skrum gepluk oor geld - soos in verlede jaar se ISM Noord-Suid-wedstryd - en ook uit frustrasie oor die gebrek aan internasionale kontak.

Ons professionele krieketspelers het ook begin parmantig raak, mees onlangs oor die betaling vir die Benson and Hedges-nagwedstryde.

Die eerste stappe is nou ook in sokker - waar die spelers tot dusver opmerkbaar stil was - gedoen om 'n aktiewe spelersorganisasie te loods.

'n Dokument word op die oomblik onder eerste liga-spelers versprei. Hierin is voorstelle vir die stigting van 'n Professionele Spelersvereniging (PSV) uiteen gesit.

Die dokument, sê die PSV, sal nie "enigsins inmeng met die reëls en regulasies van die NSL nie, maar sal eerder die beeld van die NSL en die spelers self verbeter".

Die PSV sal "die belange van die lede bevorder en beskerm" deur om te sien na dinge soos 'n vasgestelde minimum salaris, gestandardiseerde skriftelike kontrakte tussen speler en klub, mediese skemas, en ondersteuning met verdere onderwys.

Die meeste aanvoorwerk is tot dusver gedoen deur Paddy Blunt, 'n Durbanse regsgeleerde en voormalige speler van Durban City en Amazulu.

Hy sê die grondwet sal gebaseer wees op dié van die Engelse PSV, "aangepas by Suid-Afrikaanse omstandighede".

Die PSV behoort toe te sien dat spelers "dieselfde beskerming as enige gewone werknemer" geniet. Hoog op die prioriteitslys is mediese voordele en groepslewensversekering vir alle spelers.

So gou as al die spelers verbind is, sê hy, sal dit moontlik wees om te begin onderhandel met die klubs oor sulke voordele.

Met die glansryke, geldmakende beeld van sokker, is dit geensins verrassend om hierdie geskilpunte te hê nie. By die meeste velde is noodhulpfasiliteite swak.

Walter da Silva, bestuurder van Orlando Pirates, sê van sy span se tuisveld: "Ek het nog nooit 'n draagbaar by Orlando Stadion gesien nie."

Die NSL het 'n verpligte versekeringskema wat onvoldoende is. Volgens 'n liga-verteenwoordiger het 'n speler, wat so erg beseer was dat hy nie kon speel nie, geen gekwalifiseer vir steun nie omdat hy wel kon loop.

Die PSV gaan vind dat die bedinging moeilik gaan raak wanneer hulle met klubbeamptes en die NSL oor rande en sente begin gesels.

Dit, onvermydelik, gaan die spelers se hoofrede tot kommer wees. "As jy na sommige van die ou spelers kyk, is dit pateties om te sien hoe hulle sukkel aan die einde van hul speeldae," sê Harris Chueu, ster van die ligakampioene Mamelodi Sundowns.

"Môre kan dit onsself wees. Die meeste spelers verlaat die skool vroeg om hul toe te spits op sokker. Wat ons nodig het is dat ordentlik na hulle gekyk word in hul speeldae."

Onafwendbaar word die vraag gevra oor hoe die sokkerkoek gesny gaan word. Dit beteken nie dat hierdie belangrike inisiatief op die rots van konflik gaan vergaan nie.

Ondersteuners van die PSV wys vinnig daarop dat hulle nie besig is om 'n spelerrewolusie te stook nie.

'n Blitsopname onder Soweto se drie grootste klubs wys dat hulle versigtig ten gunste van die idee is.

"Ek dink dit is hoog tyd," sê Felix Mohajane, direkteur van Orlando Pirates. "Die spelers het beskerming nodig."

"Ek weet dat dit klubs hard kan tref in sommige opsigte, maar ons moet prakties wees. Dit is die eerste stap op pad na groter professionaliteit. En kom ons erken dit, party spelers word lelik uitgebuit."

Sicelo Mabaso van Moroka Swallows sê "dit was al lankal nodig, maar dit moet nie eensydig wees nie. Dit kan die spelers opvoed - meeste van hulle verstaan nie die prosedures van speleroordrag tussen klubs nie."

Kaizer Motuang, "Mnr. Kaizer Chiefs", sien voordele daarin vir albei kante. "Daar is klubs wat spelers uitbuit en spelers wat klubs uitbuit. 'n Vereniging behoort die belange van die spelers te bevorder, maar terselfdertyd ook dissipline en die gehalte van die spel."

Met die soort griewe wat die spelers het, is dit onrealisties om te verwag dat die PSV - indien dit tot stand kom - in gelukkige harmonie met die sokkerbeamptes sal werk.

Vrye Weekblad word uitgegee deur Wending Publikasies Beperk van Breëstraat 153, Newtown, Johannesburg. Die telefoonnommer is 836 7236. Die posadres is Posbus 42637, Fordsburg 2033.
Die blad word gedruk deur Excelsior Drukkers (Edms) Bpk van Lautreweg 2, Stormill. Dit word versprei deur Allied Uitgewers Bpk van Wepenerstraat 32, Booysens, Johannesburg.

SPORT Vrye Weekblad

● Halberstadt ontbloot sy hart en siel - 15

● Sokkerspelers nog meer professioneel - 15

SA gholf kniediep in die pekel

Lappe Laubscher

SUID-AFRIKAANSE gholf is in die moeilikheid. Nog nooit is dit duidelíker uitgespeel as verlede naweek tydens die Suid-Afrikaanse Ope nie.

Die beste wat 'n Suid-Afrikaanse speler tydens die kampioenskap kon vaar is 'n vierde plek. Die man wat vierde geëindig het was die amateur, Ernie Els.

In die verlede was dit haas onmoontlik vir 'n oorsese speler om die Suid-Afrikaanse Ope te wen. In 1963 het Bob Charles die eerste oorsese speler in die geskiedenis geword om die kampioenskap in te palm.

Die Ier Eamonn Darcy het waarskynlik die spyker op die kop geslaan toe hy na afloop van die Ope gesê het dat die grootste probleem met die toernooi is dat Suid-Afrika se beste spelers dit nie meer ondersteun nie.

In die afgelope tyd het spelers soos Mark McNulty, David Frost, Nick Price en Fulton Allem nie meer in die toernooi afgeslaan nie. Die hoofrede was dat daar nie bofgeld op die spel was nie. Die manne is nog bereid om hier te speel, maar dan verwag hulle 'n fooi voordat hulle afslaan.

Die skedulering van die toernooi in die Sonskynreeks veroorsaak dat dit bots met Amerikaanse reeks wat reeds begin het. Manne soos Frost, Price en Allem speel vir groot geld in Amerika en is nie bereid om terug te kom om net in een toernooi te speel nie.

Die Suid-Afrikaanse gholfbase se houding is dat die manne 'n verpligting het om in Suid-Afrika te kom speel.

Hulle wys daarop dat David Frost verlede jaar bereid was om in die middel van die Amerikaanse reeks na Europa te vlieg om aan die Switserse Ope te gaan deelneem. As hy bereid is om dit te doen kan hy ook in Suid-Afrika kom speel, is die gevoel.

'n Derde rede, waaroor min gesê word is dat van die voorste manne - veral McNulty - wil probeer om hul bande met Suid-Afrika te verbreek. Hulle kry deesdae visumprobleme as hul Suid-Afrikaanse verbintenisse bekend word.

Die feit is egter dat Suid-Afrikaanse gholf nie veel langer kan bekostig dat sy voorste titel ingepalm word deur spelers wat nie eens in Amerika vir 'n spelerkaart kwalifiseer nie.

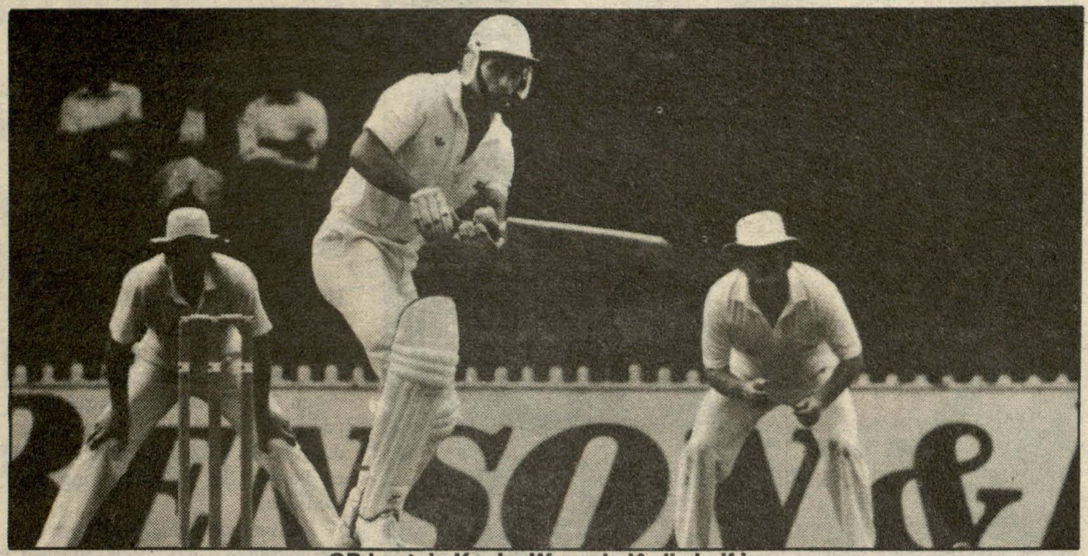

OP-kaptein Kepler Wessels lê die kolf in

Eendagkrieket nou baas

Chris van Vuuren

NA die opwinding van die afgelope sewe weke se Curriebekerkrieket, moet die fynproewers van die spel vir 'n ruk opsy staan terwyl eendagkrieket die kalklig steel.

Hierdie naweek is dit Jan Alleman se tipe krieket wat op die voorgrond tree met die halfeindwedstryde in die Nissanskild-kompetisie.

Op die Universiteitsveld in Bloemfontein speel die Vrystaters gasheer vir Transvaal, terwyl die Westelike Provinsie en die Oostelike Provinsie mekaar die stryd aansê op Nuweland.

Hierdie halfeindstryde word oor 'n dubbelrondte beslis, met die tweede been aanstaande naweek op die Wanderers en in Port Elizabeth.

Die twee spanne wat vroeg aanstaande maand sake om die Curriebeker sal uitspook, Transvaal en OP, moet as die gunsteling beskou word om dié naweek te wen.

Eendagkrieket is egter so onvoorspelbaar soos die weer en enigiets kan gebeur. Die Vrystaters se kolflys het nie veel om die lyf nie, en of hulle in staat is om aan Transvaal 'n teiken te stel wat hulle enigsins hoofbrekens kan besorg, is te betwyfel.

In eendagwedstryde hierdie seisoen het Joubert Strydom se Vrystaters verbasend goed gevaar, maar of hulle na die fiasko van die Curriebekerseisoen nog fut oor het om terug te veg, sal ons moet sien.

Corrie van Zyl en Allan Donald sal bitter gou van Jimmy Cook, Henry Fotheringham, Roy Pienaar, Brian McMillan en Clive Rice ontslae moet raak, anders gaan hulle balle jaag vir 'n vale. Daarenteen is die onus op die jongelinge Rudolf Steyn, Hansie Cronjé, Ashley Metcalfe en Louis Wilkinson om nie net die boulaanslag van Rod Estwick, Neil Radford, McMillan en Rice die hoof te bied nie, maar om die tellinghouers genoeg werk te gee.

Oostelike Provinsie gaan Nuweland toe om nog meer sout in die WP se wonde te vryf. Adrian Kuiper se Kapenaars is behoorlik teen die planke en het 'n goeie skop onder die agterstewe nodig om hulle 'n bietjie lewe te gee.

Kepler Wessels se Oos-Kapenaars droom al drome van oorwinnings in al die kompetisies en dit is nie bloot lugkastele nie. Hulle het die skietgoed om enige span die stryd aan te sê.

Hul kolflys het meer om die lyf as Jimmy Abbott, terwyl hul boulangel skerp genoeg is om die dikste vel te deurpriem.

Kom Mark Rushmere, Philip Amm, Kepler Wessels, Ken McEwan en Dave Callaghan behoorlik aan die gang, sal die WP vind hulle moet gate toestop wat hulle nie eens geweet het bestaan nie.

Die WP-kolwers bied deesdae minder weerstand as 'n prostituut, en Rod McCurdy, Greg Thomas, Brett Matthews en Tim Shaw sal dit beslis uitbuit.

'n Skielike ineenstorting kan in eendagkrieket 'n dramatiese wending veroorsaak, en hoewel geluk ook 'n taamlike rol speel, sal dit werklik iets snaaks moet verg om te verhoed dat Transvaal en die OP nie aanstaande naweek se tweede been met 'n voorsprong begin nie.

Skors Psycho finaal, sê sokkermense

LONDEN - Vinny Jones se kort maar omstrede loopbaan in Engelse professionele sokker is in die weegskaal na verlede Saterdag toe hy van die veld gestuur is nadat hy die Everton-verdediger, Kevin Ratcliffe, met die kop gestamp het.

Druk is besig om op die Sokkervereniging toe te neem om 'n einde te maak aan dié hardekoejawel van Wimbledon se gewelddadige optrede op die veld deur hom permanent uit sokker te skop.

Dit was Jones se vierde trekpas en sy tweede van die seisoen.

Dave Woodhouse, die amateurspeler wat deur Jones met die elmboog geslaan is in 'n voorseisoen-wedstryd op die eiland Wright, het aangedring dat die 24-jarige Jones lewenslank geskors word.

"As hy nie uit sokker verwyder word nie, sal hy nog iemand dood maak," het hy verduidelik. "Hy is nie lomp op die veld nie, net gemeen.

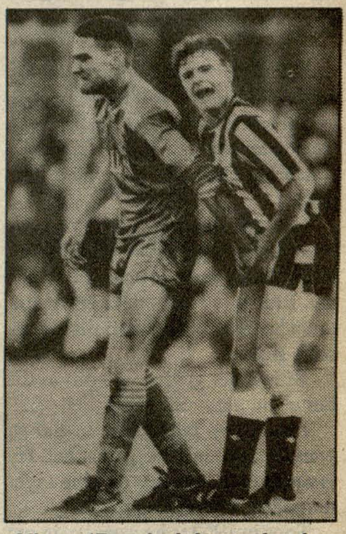

Vinny 'Psycho' Jones kry 'n opponent beet

Tommy Smith, die legendariese gewese hardekwas van Liverpool, is nog iemand wat op 'n lewenslange skorsing aandring.

"Die beste wat Jones kan is doen is om weer 'n bouer te word," het Smith gesê. "Sokker het nie die Jones-probleem nodig nie."

"Mense soos hy doen die spel 'n reuse onguns aan. Hoe op aarde kan Engelse klubs verwag om weer in Europa te speel met wat nou aangaan?"

Sulke drastiese stappe teen Jones sal deur die Sokkervereniging geneem moet word, omdat Wimbledon nie hul speler wil afdank nie. Hulle het hom drie jaar gelede vir slegs 12 000 pond by die amateurklub Wealdstone gekoop.

Trouens, Wimbledon gaan hom 'n nuwe kontrak aanbied. Voorsitter Sam Hamman redeneer: "Hy is 'n goeie speler. Sy dissiplinêre rekord het verbeter, daarom is hy reg in ons boeke." — AFP

Maklike geveg vir Mitchell voorspel

Lappe Laubscher

BRIAN MITCHELL is besig om sy naam al dieper in die annale van boks in te graveer. Môreaand verdedig hy sy WBA junior-liggewigtitel vir die sewende keer wanneer hy teen Salvatore Bottilieri deur die toue klim.

Die geveg vind in Capa d'Orlando in Sicilië plaas. Dit is die tweede keer dat Mitchell sy titel in die stad gaan verdedig.

Die vorige keer was toe hy Salvatore Curcetti in die negende rondte uitgeslaan het.

Bokskenners verwag dat Mitchell Saterdagaand die geveg maklik sal wen. Daar is selfs manne wat sover gaan as om te voorspel dat die geveg nie die tiende rondte gaan sien nie.

Carlos Jacomo het die week uit Italië laat weet dat Mitchell so goed voorberei is as wat kan kom. Dit beteken dat die Suid-Afrikaner in staat is om meer as die volle twaalf rondtes te boks.

Die enigste probleem wat Mitchell op hierdie stadium het is dat min van sy teenstander bekend is. Hy kon net 'n video-opname van een rondte van sy teenstander se gevegte te sien kry. Die opname toon blykbaar nie veel nie.

Mitchell is egter 'n bokser wat daarvoor bekend is dat hy nie 'n geveg met 'n vooraf opgestelde plan benader nie.

Hy gebruik gewoonlik die eerste paar rondtes om sy teenstander op te som. Daarna kom hy in hoogste rat en begin met sy meedoënlose styl sy teenstanders afmaai.

Die verwagting is dat môreaand se geveg op dieselfde patroon sal ontwikkel. Mitchell sal waarskynlik stadig begin en van die derde, vierde rondte af die pap dik begin aanmaak.

Vir Brian is dit belangrik dat hy die geveg wen. Dit is sy laaste "maklike" teenstander voordat hy die eerste aanspraakmaker moet aanvat in 'n verpligte verdediging van sy titel.

Dit is bekend dat Brian daaraan dink om sy handskoene op te hang. Sou hy Saterdagaand sy verwagte maklike oorwinning behaal sal hy waarskynlik nog aan twee gevegte vanjaar deelneem voordat hy die sport vaarwel toeroep.

'n Nederlaag in Sicilië sal sy uittreeplanne verhaas.

Dit sal hom ook die kans ontneem om nog vir oulaas geld te maak uit sy wêreldkroon.

In dié stadium is Mitchell egter al verseker dat hy sal uittree as die suksesvolste bokser in die geskiedenis van Suid-Afrikaanse boks.

WP se Howabekerspan

Dennis Morris

DIE Westelike Provinsie Krieketraad se keurders het hul tevredenheid met Seraj Gabriels as kaptein laat blyk deur hom in bevel te plaas van die span wat Natal aanstaande week in 'n driedaagse Howabeker-wedstryd in Durban pak.

Gabriels, 'n ou strydros wat Transvaal voorheen aangevoer het, het die leisels onder moeilike omstandighede by Vincent Barnes oorgeneem nadat hy hom aan die span onttrek het en verklaar het dat hy nie meer beskikbaar vir provinsiale krieket is nie.

Nietemin het WP die OP onder Gabriels se aanvoering verspot maklik geklop en WP is vol vertroue dat hy die beker vanjaar vir die derde agtereenvolgende keer sal inpalm.

Om sy doel te bereik, moet hy eers met Natal afreken en volgende maand dieselfde met 'n moeilike Transvaal doen.

Vir volgende week se wedstryd het die keurders die veelsydige Stellenbosser, Charles Hendricks, opgeroep. Hy vervang Trevor Seconds.

Die WP-span is: Yusuf Adams, Seraj Gabriels (kaptein), Clinton Dyason, Deon Kemp, Faiek Davids, Mark Rasmus, Randall Cupido, Charles Hendricks, Ebrahim Mohammed, Reggie February, Neil van Schalkwyk.

Vrye Weekblad word uitgegee deur Wending Publikasies Beperk van Breëstraat 153, Newtown, Johannesburg. Die telefoonnommer is 836 7236. Die posadres is Posbus 42637, Fordsburg 2033.
Die blad word gedruk deur Excelsior Drukkers (Edms) BPK van Lautreweg 2, Stormill. Dit word versprei deur Allied Uitgewers Bpk van Wepenerstraat 32, Booysens, Johannesburg.

VRYDAG

Bylaag tot Vrye Weekblad, 10 Februarie 1989

Johnny en Sipho weer saam? Wel, amper...

Van verlede jaar af hoor ons gissinge dat Johnny Clegg en Sipho Mchunu weer gaan saamspeel en dat die ou Juluka-span se musiek gaan herleef. Die finale woord uit die crossover-kamp en 'n paar verrassende verwikkelinge in Sipho se loopbaan word uitgespel - 7

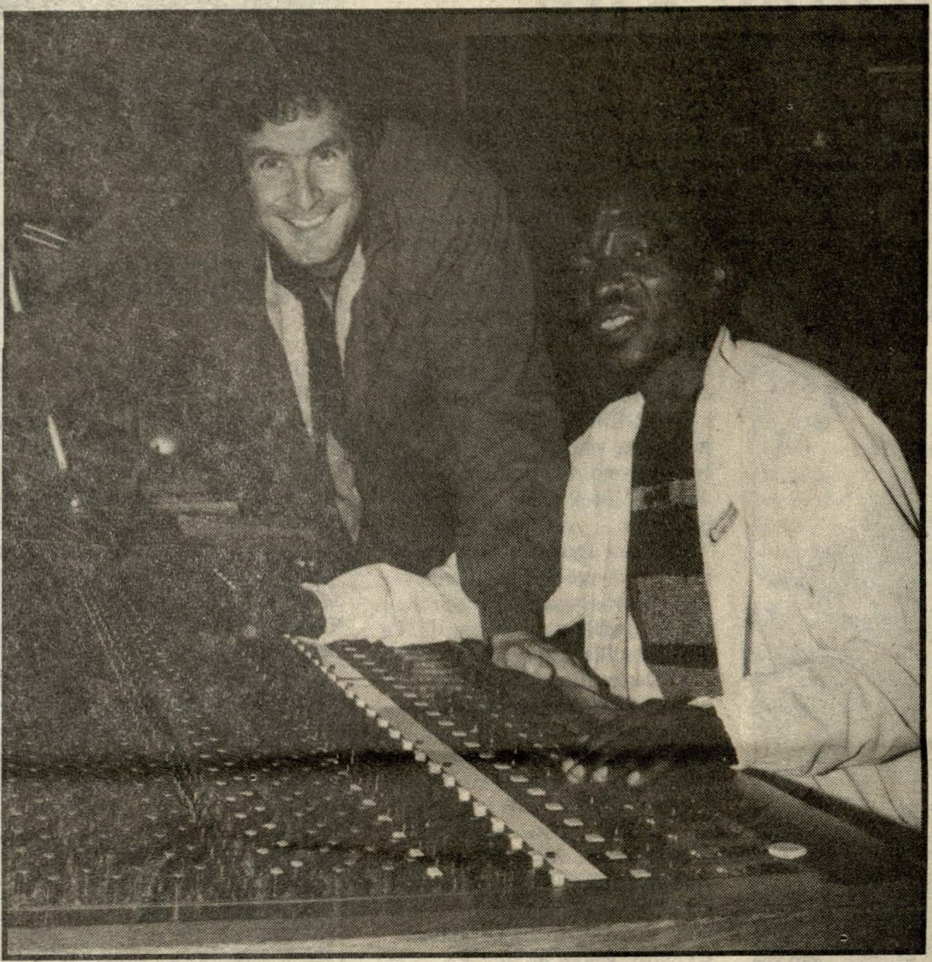

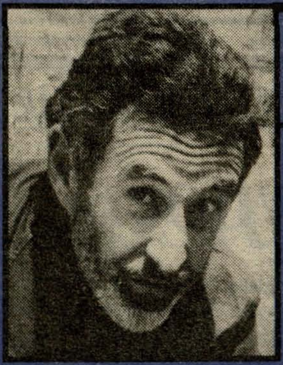

Breyten bedrewe in Engels - 6

Gys de Villiers — onderdrukte passies? - 5

Beter seks met bier - 8

Jong Neo-Nazi's se vingers jeuk - 9

Ongemaklike feite oor SA rolprente - 4

Groepsgebiedewet keer konsert nie - 3

Countrymusiek-graad - 4 * Impotensie ontbloot - 9

KNIPSELS

saamgeflans deur CHRIS DU PLESSIS

Tananas, Various Rumours by die Black Sun

Steve Newman van Tananas — by die Black Sun te sien

TANANAS speel vanaand en van volgende week van Dinsdag tot Vrydag om 10:30 nm by die Black Sun. Dit is finaal! Tromspeler Ian Herman het pas van 'n maandlange toer deur Deutschland teruggekeer met 'n paar nuwe truuks.

Dit is egter nie die hoofrede om die mees veelsydige en delikate samestelling van plaaslike musiek te gaan inneem nie. Die Black Sun en die groep moet aan die lewe bly. So URP! skud maar gerus julle sakke vir die groep wat ook twee welverdiende nominasies vir die OKTV-toekennings ontvang het kêrels.

'n Ander interessante fenomeen is die verskynsel van'ene Various Rumours wat vanaand (en môreaand) hulself aan gehore om 10:30 nm by die Black Sun sal voorstel.

Ondanks die ietwat pynlike naam, beskik die groep oor 'n saxspeler met jazz-ägtige leunings wat al saam met Darius Brubeck se Jazzanians opgetree het. Die bogenoemde Nic Paton (toevallig ook die direkte afstammeling van die ewe-kreatiewe Alan) het die woorde en musiek van al die komposisies geskryf. Hy speel sax, ghitaar en sing. Kevin Drummond speel bas, ghitaar en sing. En Lloyd Martin sorg vir addisionele perkussieklanke.

Volgens die persverklaring beloof dit om voldoende oorspronklik en Suid-Afrikaans te wees om 'n besoek te regverdig.

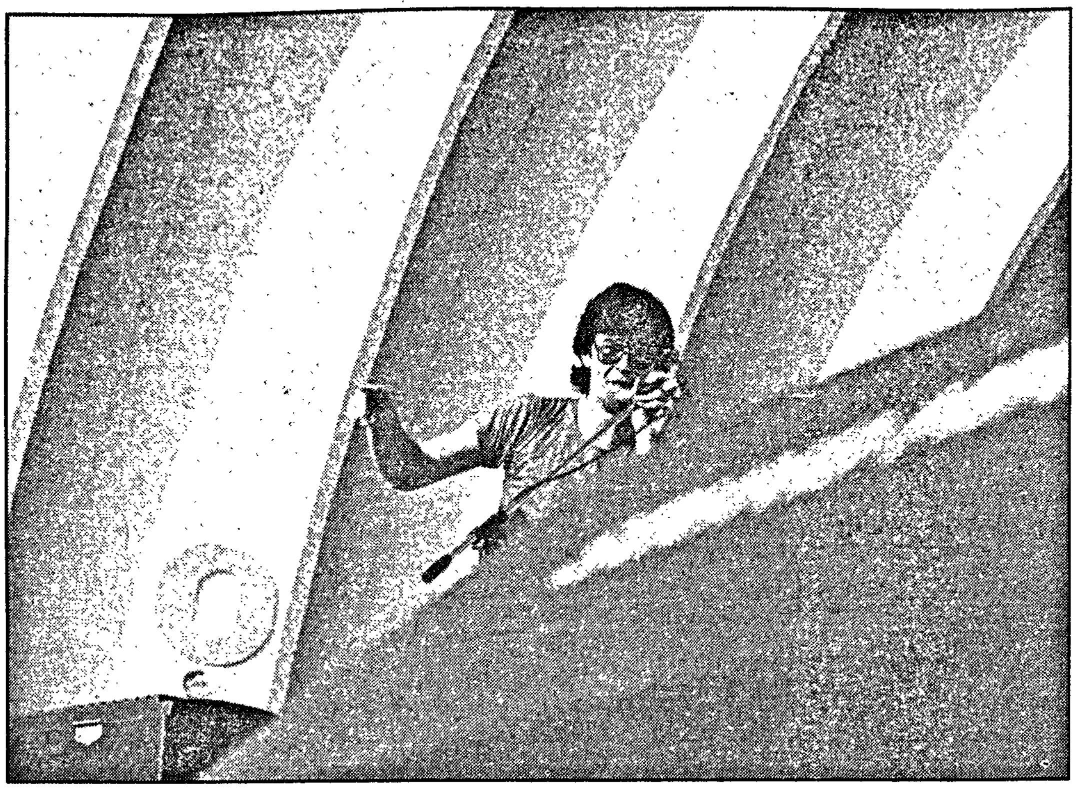

Brubeck jr - omring deur argitektuur

Foto: Andrea Vinassa

Jazzanians by Kippies

DIE Jazzanians is oppad, en as jy 'n jazz-aanhanger is, sal dit eenvoudig 'n simpel ding wees om hulle mis te loop. Die enigste kans om hulle te sien, is van Dinsdag tot Sondag by Kippies.

Die groep het Darius Brubeck (spruit van Dave "Take Five" Brubeck) aan die spits. Darius is die stigter van die Universiteit van Natal se jazz-program. Dit is die eerste kursus van sy soort in Suid-Afrika en seker die enigste op die kontinent. Die Jazzanians was die enigste SA-groep wat in 1987 uitgenooi is om die National Association of Jazz Educators-konferensie in Detroit by te woon.

Die groep was een van die hoogtepunte by dié konferensie (Jazz - An International Language) en hulle unieke jazz-mengsel is hoog aangeprys deur die Amerikaanse kritici. Die lede het almal by Dave Brubeck se huis in Connecticut tuisgegaan en geoefen en ook saam met hom opgetree. Ná 'n "live"-show op NBC TV is 'n dokumentêre rolprent oor die Amerikaanse nasionale netwerktelevisie uitgesaai.

Volgens lede van die groep is die Amerikaners tegnies die plaaslike jazz-musikante myle vooruit. Maar hulle benodig die oorspronklikheid van ons musikante en die verskeidenheid van invloede wat vandag Suid-Afrikaanse jazz genoem word.

Die Jazzanians se ghitaarspeler, Sandile Shange is grotendeels verantwoordelik vir die groep se eiesoortige township-invloed. Sy komposisies is al op TV2 saam met die Victor Ntoni Big Band bekend gestel.

Die groep kry dit reg om tradisionele Zoeloeghitaar (met oop instemming), standaard mbaqanga, mainstream westerse jazz (veral uit die vyftiger- en sestigerjare) en Brubeck se rock/funk/jazz-fusion te kombineer sonder dat een styl die ander oorheers. 'n Belangrike geleentheid om by te woon.

OKTV-wenners môreaand

HIERMEE 'n finale waarskuwing dat die OKTV (uitgespreek "octave") se musiektoekenning-geleentheid môreaand om 9:00 op TV2, TV3 en TV4 uitgesaai word. Die seremonie staan uit tussen ander soortgelyke (en gewoonlik hoogs pynlike) "ektravaganzas" omdat hulle vir die eerste keer aandag skenk aan die latente en bitter-ryp, swart musiektalent (bekend en onbekend) in ons land. Die Vrye Weekblad maak 'n offisiële voorspelling: Uthwalofu Namankentshane (Uthwalofu en die Wildehonde) en Moses Mchunu, wat albei finaliste is in die Beste Etniese Musiekkategorie, gaan binne die volgende jaar tot dieselfde internasionale hoogtes as Mahlathini en sy Queens styg. Hou hulle maar goed dop.

HAAK VAS! — **Plateresensies deur CHARLES LEONARD**

Kosmiese country-musiek galop weer voor

* Plate word beoordeel op 'n skaal van een tot tien.

HILLBILLY DE LUXE - DWIGHT YOAKAM (TRANSISTOR MUSIC) (8)

...MEANWHILE back at the ranch, is country besig om met 'n groot galop op die rug van die sogenaamde New Country vir 'n groot renaissance in Amerika en veral in Engeland te sorg. Aan die voorpunt daarvan is jonger sterre soos Dwight Yoakam, Randy Travis en Nanci Griffith wat almal vol sale lok met hul konserte.

Hillbilly De Luxe is Yoakam se tweede langspeler wat reeds in 1987 oorsee uitgereik is. Gelukkig is dit nou plaaslik beskikbaar. Eerder laat as nooit.

Please, Please Baby, met sy huppelende en uitgelate viool, laat 'n mens smeek vir nog sulke stofwolk-dansmusiek.

En wat is country nou sonder so 'n bietjie snot en trane. Met Johnson's Love laat Dwight 'n mens jou bierglas vol huil.

Dwight Yoakam

Op Always Late With Your Kisses kan jy haas die verskil tussen die tjankende staalghitaar en Dwight se snikkende "twang" uitmaak.

Onwillekeurig laat die musiek jou lag en jy kan nie help om te wonder hoe ernstig hierdie jong Cowboy met sy stukkende denim werklik is nie.

Little Sister is nog 'n lakoniese barndance stormloper wat jou laat juig oor iets wonderliks soos hillbilly-musiek.

Die produksieleier is die gesiene Nashviller, Pete Anderson, wat ook agter die beheertafel op Michelle Schocked se Short, Sharp, Shocked gestaan het.

So, stof af jou Stetson, roskam ou Kolbooi, skree "hieee! haaa!" deur jou neus, want country is terug!

ANCIENT HEART - TANITA TIKARAM (TUSK RECORDS) (7)

DIT tel in Tanita Tikaram (uitgespreek "Tie-ka-ram") se guns dat haar voornaam, ondanks haar 19-jarige ouderdom, nie met die verkleiningsvorm eindig nie.

Dít reeds is 'n aanduiding van die volwasse musiek waarmee hierdie jong Brit jou oor-rompel. Haar knus, warm en diep stem vou so gemaklik om jou oortromme soos 'n gunsteling trui om jou lyf. Haar kombinasie van folk, country en selfs New Age-musiek is deurweef met viool-, hobo- en tjelloklanke.

Die plaat is smaakvol en professioneel geproduseer deur twee ou hande, Rod Argent, van die rockgroep Argent-faam, en Robert Van Hooke, baas van die New Age-platemaatskappy MMC. Vandaar dan ook die New Ageklank. Van Hooke verwys na Ancient Heart as New Age met vokale.

Tikaram het self die musiek en lirieke geskryf en met selfvertroue die wêreld van die nuwe generasie folksangeresse van die tagtigerjare betree.

Die plaaslike uitgawe is weelderig verpak in die oorspronklike hoë kwaliteit omslag en binne-omslag, waarop die lirieke afgedruk is. Ander platemaatskappye kan gerus die voorbeeld volg.

Ancient Heart is 'n debuut wat enige ou hart warm sal laat klop.

GO BANG! - SHRIEKBACK (PRIORITY RECORDS) (7)

SHRIEKBACK is terug met 'n glansende produksie wat hopelik vir 'n ontploffing op die plaaslike musiekfront sal sorg. Hulle is te lank geïgnoreer in Suid-Afrika.

Hierdie, hul sesde langspeler, is die toeganklikste in hul seweјaarlange loopbaan.

Kenmerkend van dié plaat - baie meer funky as die voriges - is steeds leier Barry Andrews se donker, strak stem naas onrustig, dog melodieus gespierde wysies.

Die lirieke is 'n eksotiese, bisarre, tong-in-die-kies grinnik oor die lewe in die maag van die metropolis.

Go Bang, Big Fun en hul weergawe van KC and the Sunshine Band se Get Down Tonight, is smeulende funk wat selfs olifante ligvoets oor 'n dansvloer sal laat gly.

Die atmosferiese Dust and Shadow is die hoogtepunt van die plaat met Shriekback wat weer klink soos op hul meesterstuk Big Night Music.

M-Net word romanties op Valentynsdag

Debbie Amos

WONDER wat het van TV1 en TV4 se sin vir die romantiek geword?

Wag! Miskien is Kupido landuit en het M-Net Valentynsdag se regte bekom danksy 'n spesiale reëling met een of ander buitelandse TV-netwerk. As dit nie die geval is nie sal SAUK-TV moet erken dat hulle van Valentynsdag vergeet het...

Meryl Streep

M-Net begin Dinsdagoggend op 'n romantiese noot met The French Lieutenant's Woman. Later die middag, om 3.30, is daar 'n kinderprogram, Doggone St Valentine's Day. Liefhebbers van die strokiesprent Peanuts kan daarna regskuif vir Be My Valentine, Charlie Brown.

Maar M-Net is dan nog nie klaar nie! Om 20h30 is daar 'n lieflike romantiese sneesdoekstorie, Until September - spesiaal vir die beoefenaars en aanhangers van die romantiek.

Until September vertel die verhaal van 'n meisie wat 'n maand (glo dit as jy wil, teen haar sin!) in Parys moet deurbring omdat sy haar vlug na Griekeland verpas het.

Sy is voornemens om glad nie, soos alle ander besoekers aan Parys, verlief te raak nie ... maar toe tref Kupido se pyl ...

Op TV1 begin 'n nuwe speurverhaal, Jakkalsstreke, wat uit die Duits oorgeklank is, om 7.30nm. Dit vertel die verhaal van 'n pragtige vroulike speurder wat seker later in die reeks verlief gaan raak. Dit is ongelukkig die naaste wat TV1 aan romantiek kom vir die aand.

Waarskuwing

Nie dat TV4 juis veel meer bied nie. Al wat anders is, is dat 'n nuwe Wilde Weste-reeks (nuut in Suid-Afrika, want dit wys al die afgelope 20 jaar in Amerika), Gunsmoke, begin. Die lewens en ervaringe van vyf mense tydens die 1880's word uitgebeeld.

Dié mense wat dit nog waag om hulle televisiestelle aan te skakel sonder 'n M-Net-dekodeerder, word gewaarsku om Valentynsdag êrens anders te gaan deurbring - waar hulle ten minste 'n rooi roos en 'n bottel wyn in die hande kan kry...

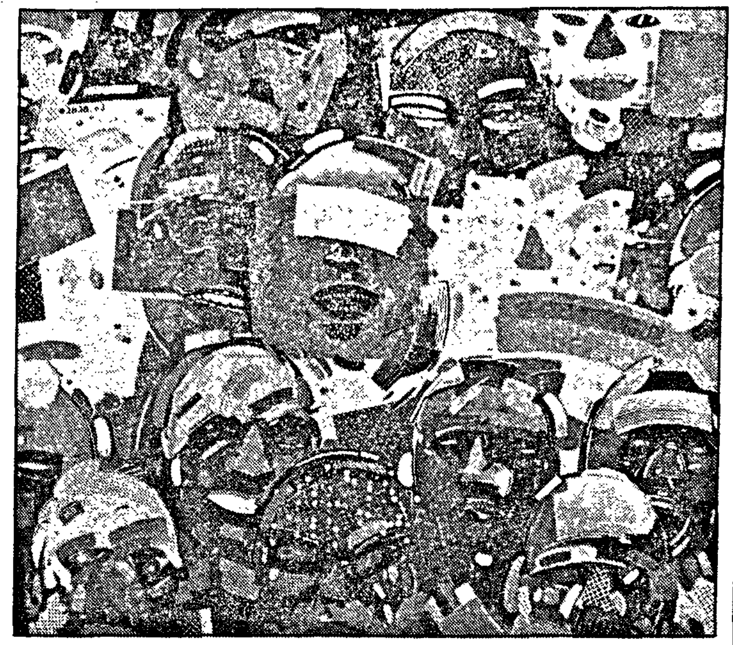

Norman Catherine se Identikit

Kuns is lewe by RAU

DIE RAU stel in die Gencor-kunssaal hul ou kunsversameling onder 'n nuwe titel ten toon: Kuns is lewe.

Diegene wat reeds die permanente versameling gesien het en steeds wonder wat kunstenaars soos Norman Catherine deesdae doen, kan gerus gaan kyk na sy Identikit, een van die werke wat beklemtoon dat die visuele kunste 'n integrale deel vorm van die mens se kulturele lewe.

Die versameling beslaan nou 350 kunswerke en is net drie keer uitgestal: in 1967, 1984 en 1987.

Blik op moederskap

PETER SE-PUMA is die regisseur van 'n toneelstuk wat binnekort by Windybrow aangebied word. Umama Isoja (Moeder soldaat) is 'n werkwinkelproduksie wat vroue wêreldwyd se strewe na 'n vreedsame samelewing uitbeeld en 'n blik op moederskap bied.

Die boodskap word onder meer deur sang en poësie (die openingsgedig bevat die woorde van Adela Parkhurst: Ek het nie my seun grootgemaak om 'n soldaat te word nie.) belig.

Die hooftema beklemtoon die verhouding tussen 'n moeder en haar seun. Haar gewaarwordinge sedert sy geboorte tot die pyn van sy dood op die slagveld.

Die stuk is saamgestel deur Nomsa Nene en Nomhle Nkonyeni. Die rolverdeling sluit Marie Human en David Butler in. Johan Pretorius is die musiekregisseur.

Umama Isoja word vanaf 23 Februarie tot 11 Maart in die Dalro by Windybrow opgevoer.

Wits-jol maak dit net-net

Charles Leonard

TWEE permitte en 'n hoes verder, en een van Johannesburg se beste jaarlikse jols vind volgende Saterdag weer plaas.

Die organiseerders van die Free People's Concert moes eers 'n Groepsgebiede-permit kry voordat mense van alle rasse ouder gewoonte saam na die beste Suid-Afrikaanse musiek kan luister.

Die konsert word op die Universiteit van die Witwatersrand se Frankenwald-plaas noord van Johannesburg gehou.

Nog was dit het einde niet. Onse land is mos midde-in 'n noodtoestand en daarom moes die organiseerders, Wits se studenteraad, 'n permit by Randburg se landdros kry om 'n "buitelugvergadering" binne sy munisipale gebied te hou.

Hulle moes ook belowe dat geen politieke toesprake gemaak of politieke pamflette uitgedeel sal word nie.

'n Noodtoestand van 'n ander aard het die mense in die Frankenwald-omgewing amper 'n stil 18 Februarie besorg.

Geld was 'n probleem totdat Camel na 'n hoes en 'n proes weer eens die studente, soos verlede jaar, uitgehelp het.

Hoewel hulle 'n verdere R 5000 tot R6000 benodig, glo Jordan Beagle, een van die organiseerders, dat dit verhaal sal word uit verversings wat Saterdag verkoop sal word.

Die konsert, wat elfuur die oggend begin en tot middernag sal duur, sal die moeite werd gemaak word deur die kunstenaars Jennifer Ferguson, Azuma, Cherry Faced Lurchers, die Gereformeerde Blues Band, Kalahari Surfers, Mzwaki, Bright Blue, Mango Groove, die Spectres en Condry Ziqubu.

Beagle sê dat Tananas en Larry Amos en die Naughty Boys se optrede nog bevestig moet word.

Jennifer Ferguson

Hupstoot vir plaaslike choreograwe

Andrea Vinassa

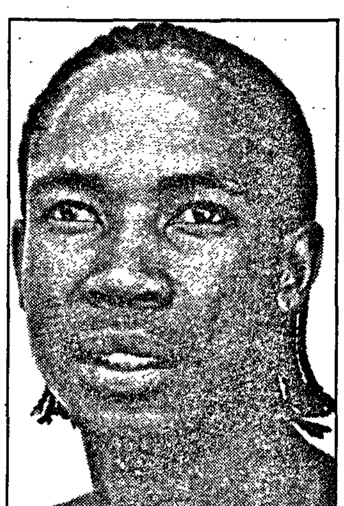

Lucky Diale dans in Robyn Orlin se Alive and Half Dead.

Foto: Andrea Vinassa

CHOREOGRAWE toon aanstaande week hul staal tydens Suid-Afrika se eerste Dance Umbrella, wat pas gestig is om plaaslike choreografiese talent ten toon te stel.

Dance Umbrella is beslis 'n aanwins vir die danswêreld. Teaterhuur en ander onkostes, wat in dié geval deur 'n private instansie geborg word, skrik choreograwe dikwels af.

Boonop word 'n forum wat die probleme van plaaslike choreograwe belig op 17 Februarie om 5.30nm aangebied.

Die uiteenlopende dansstyle van Bernice Lloyd, Robyn Orlin, Sylvia Glasser, Grayham Davies, Carly Dibakoane, Wendy Quarmby en Eric Bouvron word in twee programme van Dinsdag tot Saterdag in die Wits-teater aangebied.

Program A word op 14 en 17 Februarie opgevoer en program B op 15 en 18 Februarie. Saterdag se middagvertoning om 2.30 bied 'n kombinasie van albei programme.

Grayham Davies se Johannesburgse Dansteater is genooi om dié choreograaf se Picasso Conversations - waarskynlik sy beste werk - op die planke te bring. Davies staan bekend as 'n jazz-choreograaf, maar hier wyk hy af daarvan met 'n suiwer eietydse stuk.

Die klassieke choreograaf Bernice Lloyd het 'n neo-klassieke dans geskep vir Beverly Bagg, wat Truk-Ballet onlangs verlaat het. Movement for Beverly word op die maat van 'n Beethoven-trio vir klavier, tjello en viool gedans.

Lucky Diale wys in die eietydse choreograaf Robyn Orlin se jongste stuk wat hy in Londen geleer het. In Alive and Half Dead tree hy vir die eerste keer in die openbaar op. Saam met hom op die verhoog is Gail Saul, Natasha Pincus en Bernadette Iglich.

Jeanette Ginslov, bekend vir haar Sandstone wat verlede jaar op die RAU se kampus verbied is, dans Dark Room Clichés saam met Simpiwe Magase.

Man is an Island is Sylvia Glasser se bydrae. Altesaam vyftien dansers dans op die maat van Lulu Tsheola se perkussie-musiek.

Afro-jazz word verteenwoordig deur Carly Dibakoane se Waiting. Phillip Tabane en Dollar Brand verskaf die klanke.

Die energieke Wits-student Mickey Dube voeg eietydse tegnieke by Afrika-danse in Decaying Leaves in a Shoe Box.

Jill Waterman, die Wits-dramaskool se bewegingsleerlektrise, bied 'n werkwinkelstuk met van haar studente aan. Sosiale taboes word op die maat van Verdi se La Traviata ondersoek. Die titel? Social Death in Three Parts.

Pretoria se Wendy Quarmby doen Roses - Reflections of Five Women's Love for One Man. Om uit te vind wie die gelukkige man is ... gaan kyk die vertoning.

Die enigste Afrikaanse dans is Op die Weg Terug van Dina Erasmus, 'n student aan die Pretoriase Technikon. Sy gebruik 'n orrelfuga van Bach.

Eric Bouvron, 'n Rhodes-opgeleide mimiekkunstenaar, bied twee sketse aan.

Die jongste deelnemer is die 14-jarige Lisa Pridgeon. Sy bied 'n eietydse solo-dans aan.

Die fees is die geesteskind van Michael Hobson, die voorsitter van die Vriende van die Ballet. Indien vanjaar se Dance Umbrella suksesvol is, verseker Hobson dat dit 'n jaarlikse instelling sal word.

Koue Moskou en ander filmgeheime

Terry Norton en Ted Leplat in The Emmissary waarin Hans Strydom 'n KGB-agent is

Felice Orsini

DIS husse met lang ore vir ons, sê die vervaardigers van rolprente vir die buitelandse mark sedert die begin van die oplewing in die plaaslike rolprentbedryf.

Nou is die aap uit die mou... 'n hele rits prente wat Iewers In Afrika vervaardig is, word vanjaar vertoon in 'n Ster-Kinekor-bioskoop net om die draai. En nou kan ons ook aankondig wie die kulturele boikot oortree het.

Philo Pieterse het die Britse akteur Ian Banning - die oupa in Hope and Glory - so stil-stil Knysna toe gevlieg en al wat ons van Circles in a Forest gehoor het, is dat 'n olifant dood is.

Die teenwoordigheid van Joanna Pacula op die stel van Options - haar bekendste rol is teenoor William Hurt in Gorky Park - het op die lappe gekom nadat 'n olifant een van die kamerategnici met sy tande deurboor het.

Die man van Uncle, Robert Vaughn, het ook verlede jaar hier rondgesluip agter 'n geel bril en heelwat prente ingepas, onder meer Jan Scholtz se The Emmissary en Pieterse se Brutal Glory.

Bles Bridges het nie die kulturele boikot oortree nie. Hy speel homself in The Devil and the Song, wat van 31 Maart te sien is.

Die Amerikaner Ted Leplat oortree lankal nie meer die boikot nie. Hy is versot op Suid-Afrika omdat 'n mens nog bediendes mag aanhou.

Leplat speel die rol van die Amerikaanse Assistant Secretary of State for Foreign Affairs in Jan Scholtz se The Emmissary. Hy is briljant en 'n Republikein.

Die regverdiging vir die prent is waarskynlik dat Scholtz besef die Amerikaners sal Suid-Afrika effens genadig wees as hy 'n bietjie anti-Sowjet-propaganda byvoeg.

In The Emmissary se "skaduwêreld van leuens, bedrog en intrige" - klink nogal soos die SA rolprentbedryf - sien ons vir Hans Strydom as 'n aantreklike Engelsman van Namibia. Niemand is bewus van sy geheime lewe nie...hy is 'n KGB-kolonel, wat in Moskou en Oos-Duitsland opgelei is, en nou aan die hoof staan van die KGB in Suider-Afrika.

Hy het 'n kort liefdesverhouding aangeknoop met Terry Norton - 'n beeldskone meisie van Alabama wat haar MA op die ouderdom van 25 verwerf het - Leplat se vrou.

Greg Latter word deur die KGB vermoor voordat hy 'n noemenswaardige invloed op die verhaal kan uitoefen.

Patrick Mynhardt is 'n KGB-agent, die persverklaring sê hy is streng, humorloos met koue blou oë. André Jacobs speel ook 'n KGB-agent met 'n koue persoonlikheid... Moskou is 'n koue plek.

Mynhardt, Strydom en Jacobs maak die lewe baie onaangenaam vir mej Norton. Met die inligting dat sy egbreuk gepleeg het met Strydom, pers die drie vir mej Norton af en dwing haar om Amerikaanse staatsgeheime te steel.

Die persverklaring vervolg: "Vasgevang tussen getrouheid teenoor sy land en liefde vir sy vrou, besluit Leplat om die inligting self terug te kry, voordat die CIA betrokke raak... die veiligheid van die hele vrye wêreld hang van hom af."

Jan Scholtz sal die vrye wêreld vanaf 21 April begin beskerm teen die Rooi Rus.

OUBAAS Eastwood kyk passief dog empaties toe hoe 'n polisieman en 'n welbedeelde blondine dié Weskus-driebeenresies verloor. Die toneel is een van duisende hartroerende tonele in The Dead Pool wat vandag by Metro-bioskope begin draai. Daarin vertolk die burgemeester van Carmel, Kalifornië (onthou Ronald Reagan, 'n ander Cowboy-akteur, hét President geword) weer die rol van "Dirty" Harry Callahan. Hierdie keer verskyn sy naam op 'n moordlys wat hom vir die eerste keer die vervolgde in plaas van die vervolger maak. Opwindend.

Stephan Bouwer is Die Kyker

Sing Country lei tot MA

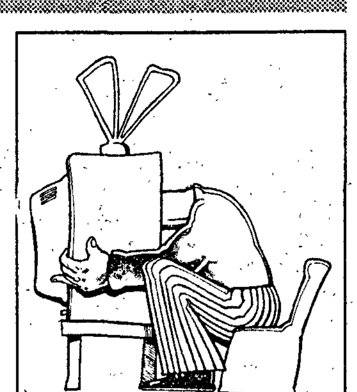

'N PAKKIE boeke uit Amerika beland verlede week op my lessenaar - met onder meer dié publikasie as verrassing: Sing Country deur ene Patsy M Brophy. Dis 'n monografie (nr 39), uitgegee deur die Opry University Press, National, Tennessee, en is 'n verkorte weergawe van 'n verhandeling wat voorgelê is vir 'n multi-dissiplinêre meestersgraad in musiek en antropologie.

Op die agterblad, kompleet met 'n lawwe foto van die graduatus met 'n cowboy-hoed op haar kop, lees 'n mens dat ms Brophy op Vanderbijlpark gebore is waar sy glo saam met Juliet Prowse in die balletklas was.

In 1964, na die verkryging van die lisensiaat aan Unisa, trou sy met 'n Amerikaanse antropoloog en verhuis na Kentucky waar sy haar "toenemend" in countrymusiek begin interesseer.

In 1987 tot 1988 keer sy na haar geboorteland terug vir 'n "empiriese ondersoek" betreffende haar gekose onderwerp: Die country-uiting in Suid-Afrika, en dié genre se aanhang. Sy het glo van Ermelo tot Elandsbaai geslinger, maar het haar uiteindelik op TV1 se Sing Country-program begin toespits. 'n Mens verneem dat sy verskeie opname-sessies (in Pretoria) bygewoon het - waar die meeste van haar vraelyste ook voltooi is - en dat sy die beeldmateriaal toe semioties gedekonstrueer het.

Dié ekspatriaat se waarnemings is nie SA-vriendelik nie! Sy beweer dat daar nog steeds 'n "oordrewe droefgeestigheid" heers oor die afsterwe van Jim Reeves en dat dié "minor voice" (bl 49) die "genre" op 'n dwaalspoor geplaas het.

Sy wys daarop dat die lirieke, veelal, handel oor 'n ontroue minnaar se onwilligheid om die telefoon te pak en te bel. "This leads to outrageous indulgences", verwittig sy ons op bladsy 58. Sy bevind die Suid-Afrikaanse afwykings "lagwekkend en skandalig".

Die ruimte ontbreek om dié monografie volledig onder die loep te neem - maar hier volg 'n paar Brophy-waarnemings: Die kostumering parodieer "onwetend" die aard en wese van country: egte leer, in Suid-Afrika, word vervang met sintetiese materiaal soos seersucker en tricell. Rhinestone-juweliersware word vervang met "mampoer" (sic) bottelskerwe. Die manlike sangers is dikwels "camp" (bl 13) en het boeppense en/of puisies. Die middeljarige sangeresse, gewoonlik met "Afrikaander accents" (sic), probeer Dolly Parton naboots maar haal nie die paal nie ("fail dismally") omdat hulle vals sing en hulle borste geplaas is waar die "gemiddelde Amerikaanse meisie" se naeltjie normaalweg sit. Sy beweer ook dat al die kunstenaars "buitensporig" sweet en dat daar blykbaar geen grimeerder met 'n poeierkwas in die syskerms regstaan nie.

Wat die gehore betref, is sy ewe striemend. Sy beweer dat haar "empiriese ondersoek" toon dat 68,5 persent van country-aanhangers net standerd sewe geslaag het. 'n Goeie driekwart (74,7 persent) wil graag nog - al is hulle al in hul veertigerjare - matriek doen deur 'n korrespondensiekursus.

Brophy beweer voorts dat sulke proefkonyne/matrikulante uiteindelik Blaise (sic) Bridges-aanhangers word (bl 93), al staan 'n groot klomp (67,3 persent) afwysend teenoor sy kleredrag.

Ek kyk na Sing Country en dink dat Patsy oorreageer het en ons beeld in die buiteland net verder probeer skaad. Ek het gevolglik haar boekie - met die minagting wat dit verdien - in die snippermandjie gegooi.

'Moenie worry, kom kyk net'

Gys de Villiers is die soort ou wie jy vra om die getaway-motor te bestuur as jy 'n bank wil beroof. Hy kon skaars stilsit om 'n bord ravioli saam met FELICE ORSINI klaar te eet. En sy vriende sê hy is deesdae baie rustiger as in sy jong dae.

GYS DE VILLIERS is 'n man wat swaar met sy reputasie saamleef, vertel hy ná 'n repetisie van die musiekgroep Koos, wat deesdae sy geordende kakofonie teen R10 per kasset verkoop.

Sedert hy as groentjie-akteur in 1985 die AA Vita- en die Dalro-prys vir beste akteur vir sy vertolking van 'n bossies troepie gewen het, moet hy sy hoë standaard handhaaf.

Die Spinner was vir die 24-jarige Gys 'n onvergeetlike keerpunt wat miskien te vroeg in sy loopbaan gekom het.

In 1983 het hy 'n oudisie-stuk gesoek. 'n Gemeenskaplike vriend van hom en regisseur Christo Leach het van die grens af teruggekeer met 'n klomp ontstellende verhale.

Leach het dit verwerk in 'n kragtige dramatiese monoloog. "Ek het dit in drie dae ingestudeer. Ek het nog in Crown Mines se skoolsaal gerepeteer en toe ek weer sien het die ou in my kop ingekruip."

Al moet Gys dit nou self sê, het hy baanbrekerswerk gedoen met Die Spinner. "Dit het deure oopgemaak vir inheemse teater. Ek het voorgestel dat Truk dit opvoer en toe soek hulle ander stukke. Dit was die fondament van die Potpourri-fees.

"Dis 'n bietjie heavy" want hy kry as gevolg van sy energie funksionele rolle en dan bly sy kop en siel agterweë.

Marcel van Heerden en Gys de Villiers — as Koos op die verhoog

Sy jongste inkarnasie is as Barney in Barney Is Making a Party wat Dinsdagaand in die Black Sun begin. Barney is een van daai ouens wat op die samelewing se buiterande sweef en net nie kop bo water kan hou nie.

Hy bly langs die sjebeen in 'n berugte woonstelblok in Bellevue waar die hysbak jare laas gewerk het.

Op 28 is Gys so gelukkig soos 'n vark in Palestina as hy besig is met inheemse werk. Graham Weir het die stuk geskryf en Soli Philander behartig die regie van Barney.

"Inheemse teater is soos om lae vel af te gooi en nie om lae grimering aan te plak soos met uitheemse werk nie."

Gys kan nie eintlik kla oor sy CV nie: Robert Kirby se "It's A Boy", "Wag tot Donker Kom" saam met Aletta Bezuidenhout, "Op 'n Grens" en "Ou Grote" vir die SAUK, "Outers" saam met Barney Simon, Harry Kalmer se "Bloed in die Strate", "Waiting for Godot" vir Swaruk, Reza de Wet se "Nag Generaal" en "Diepe Grond" - hy is met 'n AA Vita-prys bekroon - "Ghetto" vir Kruik, Ryk Hattingh se "Sing Jy van Bomme", David Lan se "Flight", en drie rolprente vir Darrel Roodt, "The Stick", "City of Blood" en "Jobman".

Gys is 'n voorstander van die Middeleeuse houding dat teater organies uit die gemeenskapslewe moet groei. Die media verwyder akteurs uit die gemeenskap omdat hulle hulle ophemel. "Mense moenie worry oor wie sê dis goed nie. Hulle moet net kom kyk."

Later bedel Gys, bas-ghitaar in die hand, bier van die verhoog af. Die skeidslyn tussen kunstenaar en gehoor vervaag heeltemal. Sy jolige persona is ietwat teenstrydig met Koos - die groep (nie die grap nie) wat angs in 'n kunsvorm verander het.

Die aand toe Gys die eerste keer in 1985 saam met Koos se voorsanger, Marcel van Heerden, gespeel het, was sy ontgroening as musikant. Gys het sy saxofoon geblaas terwyl Van Heerden 'n gedig van The Plastic People of the Universe voorgedra het. Al die leiers van dié Tsjeggiese groep wat die Russiese inval in Tsjeggo-Slowakye teengestaan het, het in tronke omgekom.

Gys het 'n heelwat ligter blik op die lewe. Stilweg bevorder hy sy "grootste ideaal"... om sy eie musiekgroep te stig. Hy wil net liefdesliedjies sing. "My liedjies is anders as Koos s'n."

Liries, kan 'n mens sê. Hy wil nie die beste wees nie. Hy wil net 'n jol hê.

Graham Weir en Gys in Barney is Making a Party

Slang in die gras by Truk

TWEE nuwe Truk-produksies begin Saterdag. Die een is 'n voormalige Kruik-stuk en die ander 'n Franse klug van Georges Feydeau.

Die Kruik-stuk, A Snake in the Garden, het die Amstel-toekenning in 1987 ontvang en gaan deur Truk in Johannesburg en Pretoria aangebied word.

Dit is geskryf deur Norman Coombes wat self twee van die rolle vertolk.

Hy het ook twee vroulike rolle geskryf vir Anne Curties, wat teenoor hom speel. Chris Weare is die regisseur en Birrie le Roux het die dekorstelle ontwerp.

Die toneelstuk speel af iewers op die stoep van 'n ou hotel in 'n onrusgeteisterde Afrika-land. Twee bejaarde paartjies wissel opinies oor die donker kontinent...

Dit begin môreaand by Windybrow en speel tot 4 Maart waarna dit by die Momentum in die Staatsteater aangebied word.

Sandra Prinsloo en Louis van Niekerk speel die hoofrolle in Kalkoen se Kind (Sauce for the Goose) in Truk se eerste hoofstroomproduksie vanjaar wat van môreaand tot 4 Maart in die Staatsteater opgevoer word.

Carel Trichardt is die reggiseur. Die stuk, deur Georges Feydeau, is 'n tipiese Galliese klugspel waarin rolle omgeruil word en konvensies bevraagteken word.

Ook met Brümilda van Rensburg, Johan Malherbe, Petru Wessels, Bill Curry, Pieter Brand en Ronel Kriel. Dit sal ook van 9 tot 18 Maart in die Roodepoortse Stadsteater opgevoer word.

Sandra Prinsloo en Louis van Niekerk in Kalkoen se kind

Paeper boots balletstyle na

Ballet Boutique II: Kruik-Ballet. Met Veronica Paeper, Janet Lindup, Johan Kotze, Anton Labuschagne, Linda Lee, Allison Foat, Philip Boyd. Klavierbegeleiding: Melanie Horn. Plek: Arena, Nico Malan-skouburg. Tot 18 Februarie. Resensie deur CATHERINE DU PLESSIS

VERONICA PAEPER is tans Suid-Afrika se voorste choreograaf, bekroon met vele toekennings. Die Ballet Boutique-formaat van lesing/demonstrasie was verlede jaar so suksesvol dat Kruik nou aan balletgangers die geleentheid bied om van naderby te sien hóé 'n choreograaf te werk gaan.

Interessant van hierdie program is dat Paeper aand na aand 'n ballet voor die gehoor gaan skep, tot en met die finale vertoning.

As inleiding hou die ses dansers "konsert", in Paeper se se eie woorde. Tong in die kies word die geskiedenis van ballet voorgestel deur die style van beroemde choreograwe na te boots.

Die "konsert" begin met Johan Kotze en Philip Boyd as twee arrogante en selfbewuste Franse hofhere wat statig hulle passies wys. Later gee die silfe uit die Romantiese tydperk (Allison Foat) skielik en dramaties die gees nadat haar vlerkies afgepluk is.

Na 'n liriese en uitputtende Frederick Ashton-solo sak Janet Lindup uitasem teen 'n muur neer - nie dat 'n mens haar kwalik neem nie. So ook word Fokine, Nijinsky en Balanchine se werke in parodie voorgestel.

Die grand pas de deux uit Petipa se Slapende skoonheid was die minste geslaagd, omdat die beknoptheid van die Arena en die nabyheid van die gehoor nie die ideale omgewing vir dié soort dans bied nie. Nietemin kon Petipa kwalik uit 'n historiese dansvoorstelling gelaat word en is dus steeds funksioneel.

Die dansers en Paeper werk ontspanne en informeel aan die nuwe ballet, Brief Encounters, op musiek van Chopin. Die misterie van die skeppingsproses sal nooit werklik ontrafel kan word nie, maar 'n kykie in die geheimenisse bied nuwe insig en waardering vir die eindproduk op die verhoog.

Gaan sien Ballet Boutique II - maak gebruik van so 'n rare geleentheid.

Goeie, geslypte en geslepe poësie

boeke-blad

Onder redaksie van MARKUS LEO VERMEULEN

Breyten Breytenbach dig nou in Engels. Sy bundel Judas Eye, 'n versameling "prison poems of an indefinite colour", het pas by Faber en Faber verskyn. WILHELM LIEBENBERG resenseer dit

DIE 63 gedigte - 'n keur uit die vyf bundels van die Ongedanste Dans wat in Afrikaans by Taurus verskyn het - is nie bloot vertalings nie, maar eerder omdigtings waarin Breytenbach op verbluffende wyse sy kenmerkende talent op die rooitaal loslaat. Dis vervlaks goeie, geslypte en geslepe poësie hierdie wat hom gemaklik in die Engelse tongval tuismaak.

Op tipies Breyteneske wyse word alle sekerhede reeds met die woordspel van die titel op losse skroewe gesit. Is hy self Judas (Judas I), of gaan dit om die oog wat op die voorblad deur die loergat in die seldeur na hom loer, of is dit straks die oog van die leser? Wie verraai vir wie? En dan noem hy homself God in meer as een van die gedigte.

Soos wat Breytenbach met die Afrikaanse taal gespeel het, doen hy dit ook nou in Engels. "Yk" word "ied" (I-ed/eyed), "moer" word "wombsick", "gomverduistering" word "godfuscation". "Bitter cunning ducks" is nou weliswaar nie heeltemal dieselfde as "slu bitter eende" nie, maar net die Afrikaanse leser sal dit merk.

Tronklewe

Onder die "prison poems" in hierdie bundel is daar evokatiewe indrukke van tronklewe. Daar is stemme van terdoodveroordeeldes wat opklink in die nag voor hulle galg toe gaan. In "transit" kry 'n mens glimpe van landskappe in die verbygaan wanneer daar vertel word van sy rit van een tronk na die ander. Daar is roerende gedigte oor sy ma se dood, oor 'n besoek van sy pa ("you come only to say thanks for the Christmas card, Pa") en oor 'n brief van sy vrou.

Die "tronkgedigte" handel egter nie net oor die tronk nie. Die gevangenis word verhef tot simbool van 'n meer algemene problematiek - die metafisika van die "ongedansde dans" wat in 'n motto saamgevat word as "an inside patched with unlimited outside".

In teenstelling met Derrida en die dekonstruksie van alle westerse metafisika wat nog tot onlangs so 'n gier was, bly Breytenbach die romantikus wat hunker na die vryheid anderkant die einder. In "Caressing the unknowable" gaan hy op soek na "primordial ideas".

Waar Breytenbach geen dekonstruksionalis is nie, is hy in hierdie bundel egter deeglik postmodernis, soos in alles wat hy gepubliseer het sedert sy vrylating in 1982. Die labirinte waarvan die bundel vol is, is 'n opvallende teken hiervan. In die gedig "Isis", waarin die digter die gedig is wat deur sy geliefde/leser voltooi moet word soos Isis die liggaamsdele van Osiris moet bymekaarsprokkel, word die postmodernistiese gees treffend vergestalt. Hierdie toetrede van Breytenbach tot die Engelse wêreldliteratuur pas dus mooi in by die tydgenootlike tendense op die internasionale literêre toneel. Hiermee bewys hy homself as wêrelddigter van formaat.

Met dít alles wonder 'n mens egter wat geword het van die stryd teen apartheid waarvan Breytenbach met sy opsluiting in die tronk so 'n internasionale simbool geword het. Van die "struggle" is daar in hierdie poësie geen sprake meer nie. Wat 'n mens wel kry is 'n apokaliptiese visie. Ons is naamlik in die kak ("we are well up shit creek"), daar's geweld agter die duine, daar is doemprofessieë vir die Afrikaner (in "the conquerors", "the coming" en "judgement"), maar op die ou end gaan dit oor lewe en dood. In die gediggie "what counts" verwys hy na Lorca, Rimbaud en Mayakovsky "(who) knew sweet bloody nothing about keeping alive".

Vir dié wat mag wonder hieroor, verskaf Breytenbach al die antwoorde in "Self-Portrait/ Deathwatch" - 'n "note on Autobiotrophy" wat die tweede deel van die bundel opmaak. Dit bestaan uit fragmente wat ingedeel is onder trefwoorde á la Roland Barthes en vertel die digter se storie - hoe dit gekom het dat hy geleer het van die "poetry of politics".

"The ... prison years constituted a laboratory experience of the mechanics of freedom" vertel hy, en vaar dan uit teen enige kritiek op sy onbetrokkenheid. "This 'non-involvement'," skryf hy, "is not at all to the liking of the maggots who live on the morally revulsed body of an Anti-Apartheid the same way others - cigar-chomping vultures and stripe-suited hyenas too - continue feasting off the beastliness itself. It is no use me saying I'm not an exile: people would insist on having their need for outrage and public evisceration and catharsis satisfied." Sterk taal!

"It is not necessarily shameful," verdedig hy, "to be living at the table of the political lord or that of the patron of the arts, be it as fool or entertainer. The wine is often good there. Nor is it intrinsically wrong to be a kept woman or a gigolo."

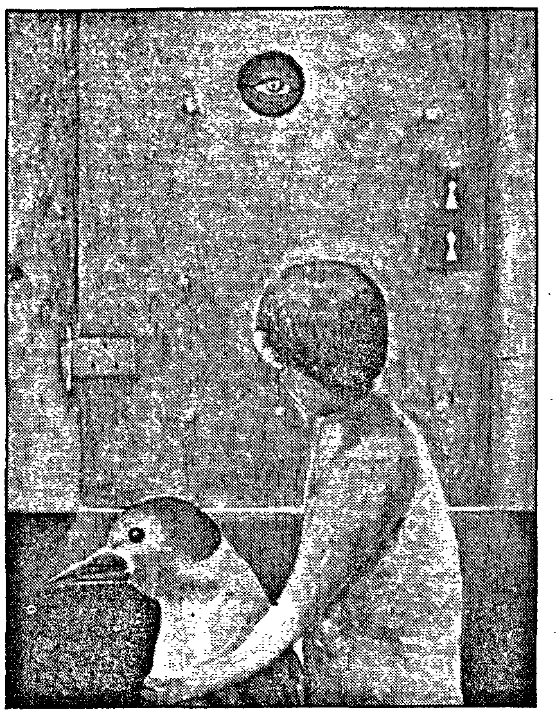

En oor sy vrylating: "Then, early in December 1982, came release - and captivity. Not only because I had become conditioned to tail-wagging, ... but because I was henceforth to be made a convict of respectability and accountability." Daarenteen: "I was liberated to live my leftover life fully elsewhere. To move with the changes. To paint and to write. To see the sky come shrinking closer. To accomodate the unexpected death."

Soos wat die tronk in die bundel simbool word van 'n algemene metafisika eerder as van die stryd waarin die land gewikkel is, staan Breytenbach se siening van vryheid in die teken van 'n intellektuele anargisme wat die erfenis is van die studenterebellie van '68 in Europa eerder as wat dit verband hou met die "struggle" hier ter plaatse. "Freedom is defined as a continuous battle", skryf hy byvoorbeeld, "...elitism is refused and the bringing about of some new orthodoxy, some school of cultural terrorism and atrophy, another power monopoly - be it hypocritically claimed in the name of the tongueless proletariat - are rejected forever."

Tipies van die anargisme wat deur Franse intellektuele aan die Ivey League-universiteite in die VSA verkoop word, is Breytenbach se siening van homself as een wat "dig for ways to continue undermining the perimeters, the boundaries of clarity, the 'established law and order'. More than death I fear the living mummification of understanding and meek acceptance." Woorde soos dié adem heel duidelik die gees van 'n post-strukturalistiese Parys. "We should be entitled to ... the right to the fuckup as creative principle", skryf hy. Verantwoordelikheid en verantwoording is nie vir hom nie.

Boereverset

Vreemd soos hierdie benadering mag wees aan die politiek van andere wat hier ter lande opgesluit word, is dit egter wel iets wat sal aanklank vind onder die soort Afrikanerrebel wat God en die Nasionale Party verwerp het maar nêrens anders tuis voel nie. Die soort anargisme waardeur Breytenbach besiel word, lê ongetwyfeld na aan die hart van menige van vandag se jonger Afrikaanse kunstenaars. Vir hulle sal Breytenbach steeds die simbool bly van daardie unieke boereverset - teen als en almal wat vir die Afrikaner heilig is.

By Breytenbach is dit helaas op die ou end ook 'n losmaak van sy land en van sy taal. "In 1964 I started publishing in Afrikaans," verduidelik hy aan die leser van Judas Eye. "Extracts would later be translated into several tongues and eventually I was to start doing my thing in English and French."

Soos hy dit self stel: "My clandestine return during 1975 was also partly motivated by the private need to go beyond the contradiction of being passionately involved with 'down there' whilst living happily abroad. Finally, after seven and a half years of lying in prison like a pulse beat in No Man's Land, that umbilical cord was cut."

liberation

here I am this first day
already shimmering bright

among angel choirs: afar the
feathered folk sing psalms

my face smells of beauty my
hands are embalmed

did I not store the leftover oil
for years

with precisely this meeting
mirrored in mind?

very still I will lie holding in
my glee

so as not to rock the earth on
this last lap

dance, raise the dust beloved
- why are your eyes so grey?

let friends pick sprays of
laurel leaves

and twist green victory
garlands all entwined:

no one should sorrow so that
the bier may be becalmed

for I am yours now picked
clean of all disgrace

where wind-softly dolphins
orbit in the palms

yours entirely released in the
gardens of the night

- breyten breytenbach in
Judas Eye

Floors Taljaard sê . . .

Jeanne Goosen skryf uit Aucklandpark

FLOORS TALJAARD sê hy is klaar met die blerrie Nasionale Party. Kyk waar sit die Rand, kyk na die petrol. En dan die vleis.

Floors Taljaard het 'n punt beet. Die party het nie meer sy hand op dinge nie. Nou nie dat 'n mens die swartes hul regte misgun nie, maar dit is 'n kwessie van jy gee hulle die pinkie en hulle gryp die hele hand.

Soos met skole. Hulle neul en neul en op die ou end gee jy maar in, maar dan kom hulle en brand daardie selfde skole weer af. Kan jy dit verstaan?

Die Kommuniste is nou so te sê op ons. Jy kan nie meer jou eie broer vertrou nie.

Floors Taljaard sê die einde is naby. Kyk maar net na die weer in die laaste tyd. Dit het so verander dat die plante skoon deurmekaar is. Dít, sê Floors Taljaard, staan alles in die Bybel geskryf. Openbaringe. Lees maar.

Ek voel ook nie meer tuis in die Nasionale Party nie. Hy is wragtag nie meer wat hy was nie. Kyk maar net na die belasting en so aan.

Nou wil die linkses ook al weer 'n party stig. Vir wat?

Floors Taljaard sê dit was beter toe Van Zyl Slabbert was waar hy was. Toe het jy darem geweet wat die man doen en sê. Maar nou so agter jou rug. En daardie gepratery met die ANC.

Ek vertrou ook nie daardie Wynand Malan nie. Hy praat te glad. Floors Taljaard sê hy wat Wynand Malan is weet dit nie, maar hy speel in die hande van die Republiek se vyande.

Willem de Klerk is nog een. Floors Taljaard sê dis 'n goeie ding dat hy uit Rapport uit is. Dis 'n koerant wat almal lees en Willem de Klerk het 'n manier om mense, sonder dat hulle dit weet, in 'n ding in te praat.

Nou het Danie Craven ook nog op sy oudag gedraai. Dit na wat hierdie land se rugby vir hom gedoen het. Floors Taljaard sê Louis Luyt en die oukêrel is 'n gat in die kop gepraat deur linkse onderkruipers. Nou met Naas Botha uit die land uit gaan dit maar bra sleg met ons rugby. Floors Taljaard sê as rugby val, val Suid-Afrika. Hy het 'n punt beet daar.

Gelyke regte sal nog kom, dié sê ek altyd, maar die tyd daarvoor is nog nie reg nie. Floors Taljaard sê 'n man kruip eers voor jy loop. Hy het natuurlik reg. Jy kan nie dinge gaan loop en ryp druk nie, dan soek jy moeilikheid.

Nou is daar hierdie ding met FW as die nuwe eerste minister.

Dinge kan dalk verbeter, die man kan goed praat. Floors Taljaard sê FW is 'n Dopper soos Connie Mulder ook was. Die einde is naby sê Floors Taljaard. Hy sê dit staan alles in die Bybel geskryf. In Openbaringe.

Floors Taljaard sê ...

Sipho Mchunu volg sy eie visie

Die vaders van crossover, Johnny Clegg en Sipho Mchunu, beloof al lank om weer saam te span as Juluka - die meeste wit Suid-Afrikaners se eerste bekendstelling aan Afrika-musiek. Maar tyd en uiteenlopende ideale het dié skakeling tot dusver nog net nie moontlik gemaak nie. Intussen het Sipho 'n onafhanklike projek begin wat groot musikale belofte inhou... CHRIS DU PLESSIS doen verslag

Sipho Mchunu - na vier jaar terug in die ateljee om 'n nuwe langspeler op te neem

SITHI mana lapho nsizwa - Ons sê: Stop net daar waar julle is!

Sipho Mchunu staan op die klankversterker in een van Tusk se ateljees en dirigeer die lede van Amabubezi (Die Leeus) soos 'n simfonie-orkes. 'n Groot stapel leë kartondose lê agter hom opmekaargestapel. Dan hou die instrumente een vir een op met speel. "Nee," sê Sipho. "Dit gaan dah, dah DAAH".

Die lied, Yithi Savimba, se woorde handel oor 'n faksiegeveg: "Dit is ons wat hulle gekeer het/ Ons het hulle hul vasberadenheid ontneem/ Ons sê: Stop net daar waar julle is!"

Yithi Savimba is een van tien Zoeloe-deuntjies wat dié week opgeneem is vir Sipho se nuwe langspeler.

Tegnies

Sedert verlede jaar word gegis dat die ou Juluka-span (Johnny Clegg en Sipho) weer saam gaan speel. Die beloofde plaat sou nog vroeg vanjaar gedruk word. Maar Johnny se druk internasionale program gun hom nie die tyd nie. Hy praat nou van September vir só 'n plaat ("Just the two of us - acoustic music").

Sy deelname aan Sipho se huidige projek is meer tegnies. Hy sal instaan op produksievlak, help met die alteljee-verwerking en die finale vermenging van die groep se musiek. "Miskien sal hy bietjie speel en sing op een of twee van die nommers," sê Sipho nog hoopvol.

Sipho kon nie wag vir 'n opening in Johnny se program nie. Hy het 'n klompie musikante bymekaar gekry en van die deuntjies wat oor die afgelope vier jaar in sy agterkop gebêre is, begin opneem.

Apollo-teater

Sipho en Amabubesi het sonder enige media-ophef onlangs 'n draai gaan maak oorsee. Hulle het ses vertonings op die Amerikaanse ooskus gelewer waaronder een by die bekende Apollo-teater in New York saam met Ladysmith Black Mambazo, Mahlathini en die Mohatella Queens en Phillip Thabane (SA se eie Jimi Hendrix). Daarna het hulle vyf "gigs" in Engeland gespeel.

Die opnames vir Sipho se nuwe plaat sal oor so 'n week of wat klaar wees en die plaat sal voor die Paastyd op die rakke wees. Dit móét, want Amabubesi gaan hulle promosie-vertonings oor dié tydperk begin.

Dit is die eerste keer sedert die Juluka-dae wat Sipho hom in die ateljee bevind. En hy het niks van sy unieke tradisionele Zoeloe straatghitaar-tegniek wat hom so bekend gemaak het, verloor nie.

Die tweede lied wat hulle aanpak herinner sterk aan die ou Juluka: 'n hipnotiserende ballade waarin die sintetiseerder die tradisionele trekklavier volmaak vervang. Die basspeler, Reggie Mfeka, lê sterk fondamente vir die lied met vreugdevolle tussennote... (daar is iets aan Zoeloe-musiek wat deur meer as net die sap van die suikerriet geïnspireer word). Soos die note bymekaar kom, skreeu die groeplede Woza! (kom!) en Hellela! Sipho se mondhoeke vlieg oorwaarts.

Dit lyk of hy heel tuis is hier.

Die gejaagdheid van die openbare lewe het destyds te veel geword vir hom en hy is weg by Juluka.

"Ek was verpletter," sê Johnny. "Al my drome, al die energie wat ek ingesit het om daardie drome te bewaarheid... " Hy onthou nog dié datum soos 'n puisiebesmette jongman wie se eerste meisie hom gelos het. "Dit was 28 April 1985 ná ons 'n gratis-optrede by 'n UDF-konsert gehou het. Ek sal dit nooit vergeet nie".

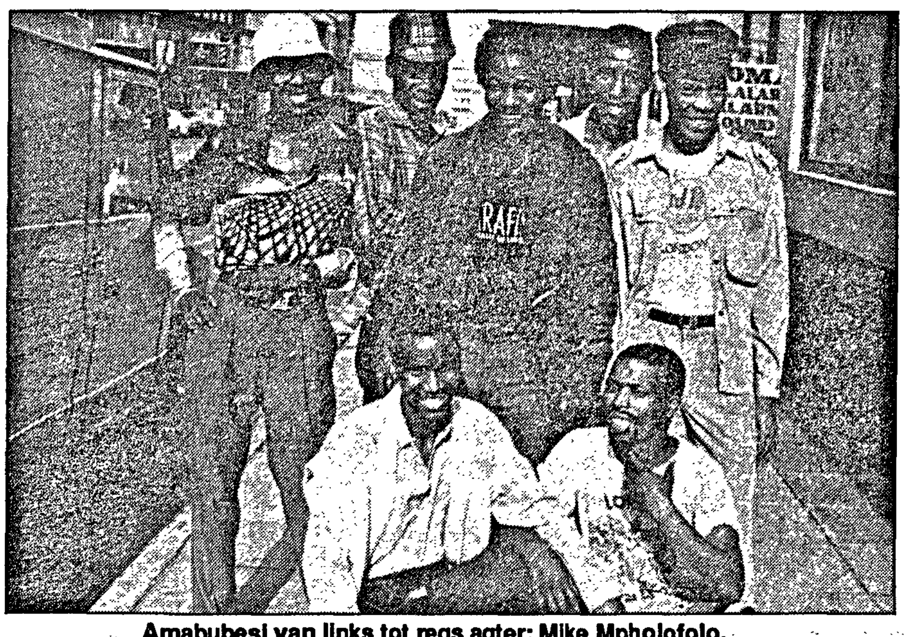

Amabubesi van links tot regs agter: Mike Mpholofolo, Reggie Mfeka, Sipho, Boy Kosi, Sipho Duma. Voor: Mandla Nene, Mkalelwele Mkize

Sipho is terug na Kranskop in Natal waar hy 'n skool gebou en verskeie landbouprojekte met sy Juluka-spaargeld begin het.

Die lewe was egter nie so idillies as wat hy gehoop het nie. Die Dlomo-stam wat in die Makhabaleni-gebied geheers het se gerespekteerde hoof, Zingilwayo Dlomo, is oorlede. Die stemming was uiters breekbaar. Die onderlinge gebrom oor wie van die aanspraakmakers die "troon" gaan opvolg het in 'n gedruis verander. Aanspraakmakers was daar baie, Zingilwayo het 35 vroue gehad.

Die regmatige aanspraakmaker, Khumkani Dlomo (die seun van Zingilwayo se eerste vrou wat as "The Great House" in Zoeloe bekendstaan), kon nie sy "pos" beklee nie omdat sy sake-bedrywighede in Durban dit nie toegelaat het nie.

Geskinder

Een van Zingilwayo se ander nasate, Uzenzo Dlomo, het die politieke tussengevegte gewen en die hoof geword. Hy en Sipho, self 'n invloedryke man in die gebied, het nog nooit langs dieselfde vuur gesit nie. Daar is openlik geskinder dat Sipho self wil hoof wees ('n onmoontlikheid omdat die Mchunus nog nooit in die gebied geheers het nie).

Die koeël is deur die kerk toe die Khumkani-onderneming gevou het en hy teruggekeer het na Makhabaleni om die hoofmanskap oor te neem.

Uzenzo Dlomo is tydens 'n konfrontasie deur Khumkani met 'n mes doodgesteek. Khumkani is tot 12 jaar gevangenisstraf gevonnis.

Sipho is deur lede van die gemeenskap wat Uzenzo ondersteun het daarvan beskuldig dat hy die aanval georkestreer het. Boonop het die gemeenskap geglo dat hy Khumkani se parool betaal het omdat hy een van die voortvarendste mans in die gebied is.

Sy herehuis, die skool wat hy laat bou het én sy oeste is afgebrand, en Sipho moes dae lank in die bosse wegkruip om sy aanvallers te ontduik.

Groot leemte

Hy het in 1987 al begin praat dat hy weer stad toe sal moet gaan om musiek te maak. Hy het die geld nodig om van voor af te begin. (Die stam-verhoudings om Kranskop het afgekoel hoewel daar nie 'n hoof is nie).

Die Johnny en Sipho-span staan eksklusief, en volgens die kontrak bekend as Juluka. Dit is hoekom Johnny sy nuwe groep na Savuka herdoop het.

Baie Suid-Afrikaners was teleurgesteld toe Sipho Juluka verlaat het. Hulle het gemeen Clegg se musiek sonder Sipho se tradisionele basis raak te kommersieël. Te Amerikaans. Alle aanhangers van Sipho se komposisies meen nog dat sy stilte 'n leemte in die SA musiekbedryf gelaat het.

Savuka het nog nie naastenby die aardse atmosfeer van liedjies soos Mfanzi Omdala (op die hoogs-onderskatte Zoeloe-poplangspeler Ubuhle Bemvelo) of Zodwa (op die tweede Zoeloe-langspeler en die groep se sesde en laaste plaat - Musa Ukungilandela) geëwenaar nie. Gijimbeke op African Litany (oor die Amabacas - 'n stam in Suid-Zoeloeland) word allerweë beskou as dié Juluka-jive-deuntjie.

Met die nuwe plaat is dit nie net Sipho se tegniek wat weer op die voorgrond tree nie. 'n Mens hoor al die frustrasies en vreugde van die afgelope vier jaar in die deuntjies. Later by die Cleggs se huis speel Sipho 'n paar van die snitte wat reeds klaar gemeng is.

Temas wissel van (bogenoemde) faksie-gevegte en indirekte verwysings na die Inkatha/UDF-konfrontasie: "We arrived as they were stabbing each other/wiping each other out", tot liefdesuitinge.

Satire

Sipho se satiriese humorsin is ook nog sterk teenwoordig. In die lied, Nomusa (die naam beteken Mother of Kindness) sing Sipho: Nomusa uyintonmbi enjami/ Wagamela emabhasini... (Nomusa jy het my verlaat/ Wat se soort meisie is jy?/ Jy verlaat my en raak sommer op die bus al verloof aan iemand anders.)

Hy buk vooroor en draai die volume-knoppie. "Listen to the humming, it's beautiful... "

Dansbaarheid laat ook niks te wense oor nie. 'n Paar haastiger snitte vir die adolessente en 'n stadige een vir die "ou mense".

En wat crossover betref is Sipho steeds die ganse Suid-Afrikaanse musiekgety ver voor. In een lied (Keep Quiet! Just listen to the dance-music) versoen hy die tradisionele Zoeloe-musiek met moderne Pantsula-jive.

Niemand behalwe Sipho sou twee sulke uiteenlopende style so gemaklik kon meng nie. Maar Sipho is nie sommer enige musikant nie.

Niemand weet of Johnny en Sipho ooit weer gaan saamspeel as Juluka of nie. Maar albei is blykbaar tevrede met die musikale rigting wat hulle gekies het.

En die keuses is nou duidelik. Sipho sal op die tradisie en die fondamente van Zoeloe-musiek voortbou. Johnny sal dié inspirasie wêreldwyd bekend stel.

BJ Lankwarden, ons drankrubriekskrywer, skryf oor 'n nuwe bier waaroor daar lank navorsing gedoen is

Hierdie bier kikker jou sekslewe op!

EEN van die verbasendste dranke wat ek ken, het onlangs op my lessenaar en kort daarna in my mond verskyn. Dis 'n nuwe bier uit Frankryk (waar anders?) wat jou sexy laat voel en daarop aanspraak maak (en dis die waarheid) dat dit jou vertoning in die bed verbeter.

Voordat so 'n stelling gemaak kan word, moet 'n klomp navorsing en toetse gedoen word. Altesaam 300 getroude paartjies in Frankryk het oor die afgelope twee jaar 'n geil tyd in die bed gehad en die gevolg was dat die Franse staatsdepartement wat nuwe produkte hanteer, toestemming vir die vrystelling van dié bier gegee het.

'n Waarskuwing verskyn op die eerste klein botteltjies - hulle bevat maar 250 ml - dat jy nooit meer as vier bottels op 'n dag moet drink nie, waarskynlik omdat jy daarna nooit aan die slaap sal raak nie.

Moet nou nie dink dat hierdie brousel die aarde onmiddellik laat bewe nie. Glad nie. Dit is eerder 'n lang en baie bevredigende gebeurtenis.

Baie slim, die hele idee, en aangesien die brouery in Elsas is; is dit geen wonder dat die brouery binne die eerste maand ná die bier se vrystelling meer as 'n duisend briewe van Wes-Duitse invoerders gekry het wat as hul agente wil optree nie.

Dis merkwaardig dat daar uit Switzerland, wat net anderkant Elsas lê, net een of twee versoeke was. Die les hier is natuurlik dat die Switsers sulke groot minnaars is dat hul geen ander hulp nodig het nie.

Die bier, PECHEUR 36/15, kom van die Pecheur-brouery in Schiltigheim, wat ook bekend staan as die Fisher-brouery, afhangende van watter taal jy verkies.

Dit is lank reeds bekend dat die verkope van sekere biere in sekere Afrika-lande die wenkbroue laat lig. Die patroon was baie vreemd, om die minste daarvan te sê.

Guinness Stout verkoop byvoorbeeld uitstekend in Wes-Afrika. Navorsing wat gedoen is, het getoon die geloof bestaan dat hierdie bier die eienskappe van 'n seksstimulant het.

Dié bier het só 'n reputasie gekry dat geen dame in daardie wêrelddeel 'n kêrel by haar toelaat nie tensy hy twee of drie bottels gedrink het. Dit werk wondere vir verkope ...

Die brouery in Elsas het wetenskaplik te werk gegaan en verteenwoordigers Marrakesh toe gestuur om alles wat by die horde klein stalletjies as seksstimlant aangebied word, te koop.

Dit is teruggebring na die brouery en 'n groep vrywilligers is aan al hierdie stowwe onderwerp. Die resultate was uiters middelmatig. Weer eens is bewys dat die renosterhoring-teorie 'n klug is.

Daar is egter gevind dat sekere ekstrakte van sekere plante analogieë vertoon met sekere aktiewe stowwe. Toetse is selfs met behulp van chromatografie gedoen.

Daar is bevind dat ten minste 14 plantsoorte wat in Suid-Amerika, Asië, Sentraal-Amerika, Afrika en Europa voorkom, eienskappe van seksstimulante het. Hulle is vir die finale brousel gemeng.

Dit is onbekend hoe die mengsel presies saamgestel is, maar van die bestanddele wat gebruik is, is ginseng, gemmer, kardamon, kola, mirt en mango. Moenie dink die resultaat is 'n medisinale drank nie. Inteendeel, dit is 'n goed gestruktureerde, vol bier.

Dit verskil nie veel van sommige vreemde Belgiese biere wat op die mark is nie, maar dit het net twee keer meer smaak.

Dit is die volmaakte bier wat enige vrou vir die man in haar lewe kan skink omdat hy dit op

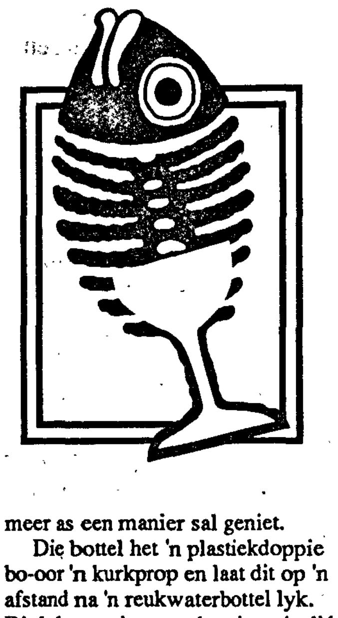

meer as een manier sal geniet.

Die bottel het 'n plastiekdoppie bo-oor 'n kurkprop en laat dit op 'n afstand na 'n reukwaterbottel lyk. Dit lyk soos 'n waarskuwing vir dié wat die bier wil drink ...

Ou eiers, vars eiers en omelette . . .

MY vegetariese vriende - ja, daar is diegene onder my vriende - kla dat my resepte meesal oor vleis gaan.

Ek gee toe, vleis is 'n swakheid by my. Ek neem my nou plegtig voor om van nou af meer oor groente, vis en ander nie-vleisgeregte te skryf.

Vandag die een en ander oor eiers, die vrug van daardie eenvoudige voël, die hoender. (Wees tog maar versigtig - baie eiers beteken baie cholesterol.)

Soos alle kos, moet eiers vars wees. Die beste eiers is vanoggend gelê. Maar waar mens hulle in die hande kry, weet nugter alleen. Eiers lê soms weke lank in kafees. In supermarkte is die omset gewoonlik hoog, maar mens weet nooit hoe lank die eiers agter in die stoor gestaan het voordat hulle op die rakke verskyn nie.

Daar is klaarblyklik geen beheer oor die varsheid van eiers nie. As jy nie jou eie hoenders het nie, raai ek jou aan om jou eiers by Woolworths te gaan koop. Hierdie kettingwinkel - wat sou ons tog sonder Woolies doen? - het baie hoë kwaliteitstandaarde en jy sal nie ou eiers op hul rakke kry nie. Of dit dagoud is weet ek nie ...

Toets gerus die eiers wat jy koop op die volgende maniere. Hou die eier teen 'n skerp lig of 'n kers. By 'n vars eier is daar geen ruimte in die dop aan die ronde kant van die eier nie. Soos die eier ouer word, raak die ruimte al hoe groter.

Jy kan die eier ook langs jou oor skud. 'n Vars eier maak geen geluid nie, maar jy hoor 'n dowwe geluid wanneer jy 'n ou eier skud.

'n Vars eier sink na die bodem wanneer jy dit in water plaas, maar 'n ou eier dryf in die water.

Nou waarom al die geklets oor die varsheid of onvarsheid van eiers? 'n Eier is tog 'n eier? Nee.

Niks illustreer die verskil tussen ou en vars eiers beter as wanneer jy 'n omelet maak nie. 'n Omelet moet helder geel en smaaklik wees, maar ou eiers maak 'n grys, onaantreklike omelet wat soos papier smaak.

'n Goeie omelet saam met 'n slaaitjie en 'n lekker sny brood, is 'n goeie maaltyd.

Dit is nie moeilik om 'n omelet te maak nie, hoewel jy die slag moet aanleer. Dit is die beste om 'n klein omeletpan te gebruik, maar enige klein pannetjie is goed.

As die omelet 'n vulsel of garnering het, kan jy twee omelette met drie eiers maak. Laat andersins twee eiers per persoon toe. (As jy baie honger is drie, of selfs vier.)

Klop die eiers liggies met 'n vurk sodat die eierwit nog vloeitraag is. Moet dit nie klits nie - dit maak die eiers te vloeibaar. Breek die eiers net voordat jy die omelet maak om te verhoed dat dit verkleur, en voeg 'n bietjie sout by.

Gooi swartpeper op die omelet nadat dit gaar is - dit verander die kleur van die omelet wanneer dit aanvanklik ingemeng word.

Smelt 15-25 g botter of 'n klein bietjie olyfolie oor hoë hitte. Olie moet begin rook en botter moet 'n baie ligte bruin kleur word voordat jy die eiers ingooi.

Die eier stol eerste aan die kante van die pan. Krap die gestolde kante van die eier vinnig met 'n vurk na die middel van die pan sodat die ongestolde eier in die middel na die buitekant loop.

Die binnekant moet klam wees wanneer jy dit eet: 'n omelet wat droog is boet baie in aan smaak.

Ek kan hier nou hoogte raak en vertel hoe professionele sjefs die pan skud en die omelet omvou, maar kom ons hou dit eenvoudig. Skud die pan en as die omelet nie losraak nie, skuif 'n eierspaan onder die omelet in en vou die een helfte oor die ander.

Jy kan die omelet ook oop op jou bord sit, maar dan gaan die hitte gou verlore.

(Jy kan nog 'n klontjie botter in die pan gooi en die omelet terug op die stoof sit om dit nog 'n bietjie bruin te braai. Dis gewoonlik nie nodig as die pan aanvanklik warm genoeg is nie.)

Plaas dit op jou bord en gooi 'n bietjie gesmelte botter oor die omelet. Die heerlike geelbruin, blink ding op jou bord is goed genoeg vir die Staatspresident.

Omelette het gewoonlik vulsels of garnerings wat vooraf berei moet word. Hier volg 'n paar eenvoudige resepte vir ses eiers.

Sampioen-omelet

Vee 50 g sampioene mooi skoon met kombuispapier, sny in skywe en soteer in 25 g botter (of olie) in die omeletpan net totdat dit ligbruin is. Gooi die eiers daaroor en maak gaar soos hierbo.

Ham-omelet

Sny 50 g ham in klein blokkies en meng met die geklopte eiers voordat jy dit in die pan gooi.

Kaas-omelet

Meng 50 g gerasperde Gruyère-kaas (of 'n ander smaaklike kaas) met die geklopte eiers.

Spek-omelet

Sny 50 g maer spek (sonder vel) in klein blokkies en braai dit in 25 g botter teen hoë hitte in die pan bruin. Gooi die eiers daaroor.

Kruie-omelet

Gooi 'n teelepel vars gekapte pietersielie en 'n teelepel gekapte grasuie in die geklopte eiers. (Probeer ook ander vars kruie.)

Uie-omelet

Sny 'n mediumgroot ui in baie dun skywe en braai in 25 g botter (of olie) in die pan. Gooi die eiers daaroor wanneer die uie goudbruin, maar nie gebrand is nie.

Room-omelet

Klop drie eetlepels dik room totdat dit lig en dik is. Vou in die geklopte eier in en gooi die mengsel in die pan.

Tamatie-omelet

Neem 'n groot ryp tamatie. Verwyder die gedeelte waar die tamatie aan die stam vassit. Druk al die pitte en sap uit en sny die tamatie in blokkies. Gooi sout en peper en 'n knippie suiker by en maak in 'n klein bietjie olie en botter in die pan gaar. Gooi die eiers in wanneer die tamatie gereduseer het, en voeg 'n knippie pietersielie by.

Kaas en aartappel-omelet

2 mediumgroot aartappels, geskil en gaargemaak
75 g botter
8 eiers
sout
peper
50 g gerasperde of dun gesnyde Gruyère- of Parmesaankaas
1 teelepel gekapte tuinkerwel

Sny die aartappels in skywe. Plaas die helfte van die botter in die pan en braai die aartappels. Voeg die res van die botter by wanneer die aartappels 'n goue kleur het. Gooi die geklopte eiers by, voeg sout en peper na smaak by, en dan die kaas en kerwel.

Keer die omelet versigtig om en maak die anderkant bruin. Plaas die omelet op 'n warm bord en sny dit in porsies.

KOOS COETZEE

Est 1987

Yard of Ale

By die Mark-Teater

Kom kuier by ons vir huiskos, goeie wyn en lekker mense

- **Die ideale plek vir u funksies**

Bespreek vandag : 836-6611/2

Jong Neo-Nazi's wis Turke uit

BONN — Vir die prys van 'n koppie koffie kan jong Wes-Duitsers nou rassistiese rekenaarspeletjies bekom, en die titels, Hunt the Turk of Aryan Test, onderstreep die Neo-Nazi ondertone daarvan.

Die speletjies, wat gewoonlik op slinkse wyse op straathoeke van die hand gesit word, is besig om baie gewild te raak by skole. Ondanks die feit dat die vervaardigers ses maande tronkstraf of boetes van tot 500 000 Duitse mark opgelê kan word, het verkope die hoogte ingeskiet. Die kopiereg in van die programme word toegedig aan Hitler en Hess.

'n Federale buro verantwoordelik vir die beheer oor mediaprodukte wat gemik is op kinders en tieners het onlangs met dié skokkende feite vorendag gekom. In die buro se jongste verslag, met 'n lys van verbode publikasies, video's en rekenaarspeletjies, is 9 nuwe Nazi-speletjies by die bestaande lys van 107 verbode rekenaarspeletjies gevoeg.

Volgens Peter Stefen, die direkteur van die buro, is dit maar net die begin. Van die speletjies word glo naamloos na die buro gestuur en hulle meen dat dit van die ouers is wat ontdek het waarmee hulle kinders speel.

Die nuwe speletjies word op die lys aangegee as: Anti-Turk Test, Aryan Test, Dictator Hitler, Nazi, Overkill en Clean Germany

Nazi-simbole en -liedere bepaal die stemming aan die begin van die spel. Dan volg 'n propaganda-aanval met boodskappe dat alle homoseksuele vigs het en gevolglik uitgewis moet word om van die epidemie ontslae te raak. Nie-Duitsers, Kommuniste, ekoloë, boemelaars en punks se plek in die spel is Auschwitz.

In Nazi Test word die volgende vraag aan die speler gevra: "'n Jong Turk is voor jou. Wat doen jy?" Indien die antwoord nie "Gee hom 'n sianiedkapsule" is nie - wat volgens die spel die korrekte antwoord is - word die speler as 'n stinkende Turk, 'n vuil rot of iets dergliks uitgekryt.

Die Nazi-speletjies is ontwikkel deur hoogs professionele programmeerders, sê mnr Stefen. Sekere programme is verdraaiings van Amerikaanse speletjies soos Castle Wolfenstein. In die oorspronklike moet die speler uit 'n Nazi-konsentrasiekamp probeer ontsnap, terwyl die roofkopie van die speler 'n wag maak wat moet verhoed dat die "vyand van die volk" ontsnap.

Die meeste van die speletjies word uitgereik op kassette vir 'n algemene huishoudelike rekenaar in Wes-Duitsland. Dié rekenaars se pryse het die afgelope 4 jaar met 70 persent gedaal.

Die buro sê 11 persent van die land se rekenaars kan die kassette speel, en 30 persent van families met kinders ouer as 10 jaar besit sulke rekenaars - 50 persent in die groot stede. 'n Totaal van 2 miljoen huishoudings het sulke rekenaars.

Volgens die buro word 85 persent van die tyd wat voor die rekenaar deurgebring word aan speletjies bestee. Rekenaarverslaafdes is altyd op soek na nuwe, goedkoop speletjies - gewoonlik 'n roofkopie. Onwettige kopieë verkoop tussen 10 en 150 mark (R15 - R230).

Maar 'n moeilik beheerbare ontvangskanaal het onlangs op die Wes-Duitse toneel verskyn. Dit is 'n elektroniese posbus wat dag en nag per telefoon bereik kan word - die voornemende speler benodig net 'n rekenaar, 'n modem en 'n telefoonnommer wat in enige van vele tydskrifte se geklassifiseerde advertensies opgesoek kan word.

Na raming bestaan daar duisende sulke dienste in Wes-Duitsland.

Die meeste hiervan is geleë in die industriële Ruhrvallei, asook Wes-Berlyn, München en Hamburg. In Wes-Berlyn, wat bekend is vir sy ekstremistiese politiek en bandelose seks, bestaan daar meer as 50 van die "posbusse".

Die buro se verslag teken 'n profiel van die tipiese rekenaarspeletjie- en posbusverbruiker, gegrond op navorsing onder 200 jongmense.

Dié wat die meeste verslaaf is aan die speletjies bestee 'n gemiddeld van vier uur per skof voor die rekenaar. Een jongeling het gesê hy bring tot 20 uur, sonder 'n onderbreking, voor die rekenaar deur.

Die meeste van die spelers is seuns wat sosiaal geïsoleer is en min selfvertroue het. Slegs 10 tot 20 persent van die spelers is meisies.

Sommige van die spelers is studente wat die speletjies speel om hul reflekse te verbeter. Uiteraard toon hulle ook 'n beter weerstand teen die nadelige ideologieë.

Die buro beskou die verskynsel van rassisme en Nazi-idees wat so geredelik beskikbaar is as skadelik vir die samelewing as geheel, al word die ver-regse groep in die Wes-Duitse politieke spektrum, bestaande uit ongeveer 25 000 lede verbonde aan 'n handjievol organisasies, as marginaal beskou.

Impotensie laat medici steeds kopkrap

VAN spaansvlieg tot psigoanalise na knolswam, alles is al probeer om impotensie te oorkom, maar niks tot dusver het geslaag nie.

Daar is min sosiale siektes wat soveel hoofpyne tot gevolg gehad het soos die onsuksesvolle uitvoering van wat Montesque "gemeenskaplike gebede" genoem het. Impotensie is pynloos, dog die oorsaak van geestesstryd - veral in 'n samelewing wat seksuele viriliteit so hoog aanslaan.

Impotensie word steeds in baie lande as rede tot egskeiding aanvaar. Die Franse het tot in 1677 diegene wat van impotensie beskuldig is voor 'n raad van 12 kenners getoets.

Volgens Marc Henriot, 'n 27-jarige dokter verbonde aan Nancy-universiteit se mediese fakulteit, het die mensdom alles in sy vermoë gedoen om die probleem te oorkom.

Vyf eeue voor Christus het Karma Sutra 'n donkie se "orgaan" met koring en klein uitjies voorberei en dié mengsel dan aan hoenders gevoer. Die hoenders is dan aan sy pasiënte voorgeskryf.

'n Ander behandeling was om die "onwillige penis met warm water te vryf, te bedek met heuning en gemmer en weer te vryf". Wie die vryfwerk moes doen, word nie gesê nie!

'n Antieke raat skryf voor dat pasiënte vier akkedisse moet fynmaal in asyn en ander treksels en dit dan saampers op die regtergroottoon vóór die tyd, en op die linkergroottoon ná die tyd.

Priesters het die minder morsige metode van gebed voorgeskryf, asook die dra van talismans om die gode, kwaad genoeg om die slagoffer met impotensie te straf, se guns terug te wen.

Priesters het ook verootmoediging en berou voorgeskryf, terwyl towenaars mense aangeraai het om geheime formules in muisbloed neer te skryf, deur die kerkdeur, van die kerk waarin die paartjie getrou het, se sluitelgat te urineer, of, in ernstige gevalle, 'n knoop te maak in 'n wolf se penis.

Indien enige van bogenoemde nie werk nie, is daar 'n hele klompie rate wat tot vandag toe nog in gebruik is. Slae het goeie resultate gelewer, maar nie so goed soos spaansvlieg nie. Die groen poeier beskik ongetwyfeld oor welluswekkende eienskappe, maar die newe-effekte is soms skrikwekkend.

Ambroise Pare, 'n bekende 16e eeuse Franse fisikus, beskryf hoe 'n kloostervoog se geliefde sy disse "gedokter" het met die poeier: "after leaping into action 70 times during the night he died the next morning!" - moontlik van uitputting.

Eers na die verskyning van die 17e eeuse wetenskaplike Harvey se werke oor die bloedsomloop en ander mediese uitvindings het die bygelowe begin verdwyn.

Renosterhoring, welluswekkende bier en sekere verdowingsmiddels is die meer moderne behandelings.

Moderne dokters beveg impotensie vandag met psigoanalise, organoterapie en meganiese hulpmiddels.

Volgens 'n studie van die Metz-universiteit is impotensie besig om groter afmetings aan te neem en is van die ongewone rate besig om terug te keer - troosmiddels is gewild omrede die oorsake van impotensie dikwels sielkundig van aard is.

Dit word veroorsaak deur inhibisie of die spanning van die alledaagse lewe. Die genesing lê in neuro-hormonale balans.

Ondanks dié kennis het 17 persent van Franse mans tussen die ouderdomme van 18 en 65 jaar, wat in 1987 by 'n ondersoek betrek is, gesê hulle lei aan gedeeltelike of algehele impotensie.

MUSIEKGIDS

Jameson's Bar, Commissionerstraat. Die voorste aanbieder van oorspronklike plaaslike musiek met oorblyfsels van OU Johannesburg. Nie te duur nie en die lugreëling werk. 'n Wye verskeidenheid van SA musiek: van mbaqanga tot pseudo-samba. Gehore wissel met die musiek wat aangebied word met altyd 'n paar herkenbare locals. Jazz by die Saterdagmiddagete, geen toegangsgeld. Vrydag- en Saterdagaande speel Bayete en Dinsdag tot Donderdag is dit die Spectres.

Roxy Rhythm Bar, Mainstraat, Melville. Steeds dié plek vir yuppies en aspirant-yuppies om by gesien te word. Vanaand: African Jazz Pioneers. Saterdagmiddag: Little Sister. Aand: Mango Groove. Maandag: Fat City. Dinsdag: Little Sister. Woensdag, Donderdag en Vrydagaand: Vinnie and Viscounts. 726-6019.

The Junction, h/v Breë- en Claimstraat. Klein dansplek maar lekker snoekerkamer en 'n daktuin wat gebruik kan word deur idiote wat nog verlief raak. Die ouer rock en new wave-musiek wat hier gespeel word, is 'n welkome afwisseling van die disko-twak op ander plekke. Chris Prior en Neil Johnson is soms op Saterdagaande die platejoggies.

Kippie's, Markteater, Newtown. Township-jazz en sy meer voorstedelike gelyke. Vanaand, Saterdag- en Sondagaand speel Rene McLean en Dinsdag-, Woensdag- en Donderdagaande is dit Barney Rachabane.

No 58, Hillbrow. Johannesburg se gewilde kabaret-kroeg. Duur maar moeite werd vir die vertoning It's all Fright By Me - Part 2. Met Fiona Ramsey en Steve Walsh.

Bones, Rosebank. Restaurant met buitelugbiertuin vir Jo'burg yuppies en aspirant-yuppies. Vrydag: Double Image. Saterdag- en Sondagaande: gaskunstenaars. Woensdag: Sugar and Spice. Donderdag: Dave Dell. Tel: 788-1337.

The Thunderdome, h/v Claim- en Noordstraat. "Mega"-disko, kroeë en groepe. Baie spieëls en hoë hakke. Oop van Dinsdae tot Saterdae. Die nuwe gereelde orkes is Cinema, wat met lasers, ligte en video's vermaak verskaf aan die tieners. (Tel. 238-788)

Mango Groove — Maandag by Roxy Rhythm Bar

Rumours, Rockeystraat. 'n Tipiese Rockeystraat laataand "joint" vir mense wat soms werk ook. (Tel. 648 4605)

Late Nite Duke's, Melville. Laatnag-altematief vir Rockeystraat. Oop van vyfuur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagete ook. Eies word sewe dae van die week tot laataand bedien. Woensdag tot Sondag: Rudi and Friends. (Tel. 726 8400)

Rake's Wine Bar, Ridgestraat 20 Parktown. Eintlik 'n ou huis met 'n groot tuin. Ligte etes op die grondvloer en steak op die boonste verdieping. Vrydagaand: Larry Amos met Naughty Boys. Dixieland-jazz deur die Jazz Aces op Saterdae tussen een- en vyfuur. Die blues/rockgroep Roots is Sondae aan die beurt. Tel: 484-1714.

Club Manzattan, Moletsane, Soweto. Hoër-inkomstegroep disko. Oop van elfuur die aand. Op Maandae en Dinsdae is toegang gratis. Twee gratis biere op aande wanneer toegang gevra word. Ledegeld R10. Alle soorte musiek. (Tel. 930-1735)

Idols, bokant van Endstraat. Lang toue van ongemaklik entoesiastiese jollers buite. Musiek en plesier vir die tiener-yuppies. (Tel. 402 7840)

Capone's, Louis Bothalaan 440. Restaurant met orkes. Dinsdag: Brynn. Woensdag: Alan Gold. Donderdag: Largèsse. Vrydag: Alan Gold. Saterdag: Tam Minter. Sondag: Largèsse. (Tel. 640 7582)

Easy by Night, Natalspruit. Vir hoë-inkomstegroep jollers. Baie gewild onder Sowetane op Woensdagaande. Speel saam as jy 'n BMW het. (Tel. 864-4748)

Club Status, Fun Valley. Disko met baie dansplek. Syndicate met Ronnie Joyce is die gereelde orkes in die pas opgeknapte klub. (Tel. 945-1001/2)

Hard Rock Cafe, 204 Oxfordlaan, Illovo. Baie gewilde tiener-uithangplek wat so goed doen dat hulle selfs t-hemde (met hulle naam op) met welslae bemark. Middag- en aandete op die maat van bekende treffers, herroep deur die groep Alzec wat Woensdae en Sondae optree.

King of Clubs, h/v Mark- en Von Wiellighstraat. Hi-NRG gemors op boonste verdieping op Woensdae, Donderdae, Vrydae, Saterdae en Sondae. Disko-mbaqanga op die onderste verdieping. Toegang: R3. (Tel. 331-6727)

Blues, 165 Marshallstraat. Word meestal besoek deur wesens van die noordelike voorstede (ouderdom tussen 25 en 35). Disko-musiek, flitsende ligte, spieëls, mense met grimering...

Tony Schilder in Heaven

The Base. Vanaand en Saterdagaand speel Tshisa en die reggae-groep The Sufferers. Sondagaand: Jazz Denn. Woensdagaand is dit Reggae-aand met oud-Scratch platejoggie Mario. Donderdagaand begin Blondie Makhene en die African Youth Band, Banjo en Busi Shange.

Heaven, Seepunt - The Tony Schilder-jazzgroep speel elke Sondagaand om 20h30.

Villa Revue. Workforce speel van Dinsdae tot Saterdae. Saterdagmiddae is daar 'n paar ernstige jazz-sessies.

Rompie's Rhythm Bar, Regency Hotel. Die groep Loco is elke aand te sien met weergawes van bekende kommersiële musiek.

Tatler's, Silversands Hotel. Laaste stuiptrekkings van SA "stand-up" humor met Johnny Noble elke Woensdag-, Vrydag- en Saterdagaande. Sondag is jazz-aand met Jeff Weiner en Mainstream.

TEATERGIDS

*******Frankie and Johnny at the Clair de Lune,** Leonard Rayne-Teater, Doornfontein, Johannesburg. 'n Deemisvolle en teer komedie deur Amerikaner Terrence McNally. Dit handel oor twee siniese liefdeswrakke wat op 'n aand die helende genade van liefde, maanlig en musiek belewe. Skitterende spel deur Bill Flynn en Jana Cilliers.

******Charley's Aunt,** Alhambra-Teater, Doornfontein. Tobie Cronje verskaf groot pret met sy skitterende vertolking van 'n student wat hom voordoen as 'n vriend se tante.

Murder on the Nile, André Huguenet-Teater, Hillbrow. Een van Agatha Christie se moordverhale, waarin jy die identiteit van die moordenaar moet vasstel, maar knaend doelbewus mislei word.

*******The Ugly Noo Noo:** A Trilogy, Upstairs, Mark-Teater, Newtown, Johannesburg. Andrew Buckland op sy beste. Hierdie mimiekkunstenaar en akteur van formaat skep 'n heel nuwe metafoor vir die politieke uiteenlopendheid van Suid-Afrika. Jy skater terwyl hy jou aan die dink sit.

**** Sarafina,** Warehouse by die Mark-Teater. Die tweede rolverdeling van Mbongeni Ngema se Broadway-treffer. 'n Vernuftige bemarking van die rewolusie à la Chorus Line. Blink en oppervlakkig.

***** Aladdin,** Alexander-Teater, Braamfontein, Johannesburg. 'n Skreeusnaakse gebarespel deur Janice Honeyman. Ideale vermaak vir die hele gesin. Met Jenny de Lenta, Jeremy Taylor, Nomsa Nene, Glenn Swart en ander.

**** Black Sun:** Die laaste vertonings van Top Down - A look at education in South Africa today, met Jake Chika en Thulani Sifeni hierdie naweek: vanaand môreaand en Sondagaand om 8:30 nm. OKTV - toekenning finaliste Tananas tree vanaand om 10:30 nm en volgende week van Dinsdag elke aand tot 19 Februarie om 10:30 nm op. 'n Musikale vertoning wat nie gemis moet word nie. Met Gito Baloi, Ian Herman (The Genuines) en Steve Newman. Shaun Naidoo is môreaand aan die beurt met Music Without Actors. Ook met Tonia Selley, Spiro Paxinos en Jannie van Tonder.

Dol vir die Liefde, Momentum, Staatsteater, Pretoria. 'n Afrikaanse aanbieding van Sam Shepard se Fool for Love, 'n kragtige liefdesverhaal wat hom in die familiekring afspeel. Regie: Lucille Gillwald. Met Ben Kruger en Susan Coetser-Oppeman.

Kalkoen se Kind, Drama, Staatsteater, Pretoria. 'n Stylvolle klug deur Feydeau, 'n meester van die vorm. Regie: Karel Trichardt. Met Sandra Prinsloo, Johan Malherbe, Brumilde van Rensburg en Petru Wessels.

Kaapstad

Baxter Teater, Mainstraat, Rondebosch. Studio: **Beirut** met Brad Morris. Tot 25 Februarie. Kapenaars kan solank begin uitsien na een van die beste toneelstukke in 'n lang tyd: Andrew Buckland se **The Ugly Noo Noo** open op 28 Februarie. **Lettice and Lovage** is nog vanaand en Saterdagaand in die Hoofteater te sien. Op Woensdag begin 'n nuwe opvoering: 'n dans-ekstravaganza getiteld **Takin' Off**. Tot 4 Maart In die Concert Hall is Niel McCarthy se hoog aangeprese **Stormriders** te sien. Tot 25 Februarie. McCarthy speel weer die hoofrol en sy vrou, Claire Stopford, het weer die regie behartig. Ook met Dawid Minnaar en Kate Edwards. By die Stagedoor-teater begin **Bouncers** op 13 Februarie.

Nico Malan-teater, Strandgebied. **Carmen** in die Operahuis tot 15 Februarie. 'n **Bles Bridges**-konsert is ook om die beurt in die Operahuis tot 17 Februarie. In die Arena duur **Ballet Boutique** tot 18 Februarie.

Theatre on the Bay, Kampsbaai. Die gewilde musiekspel **Nunsense** aan. Met Kate Normington, Natalie Gamsu, Gaby Lomberg en Suzanne Braun. Regie Tobie Cronje. Tot einde Februarie.

GALERYGIDS

Chris Tugwell-galery, 127 Simon Bekkerstraat, Kosmos. Nuwe skilderye deur Errol Boyle, George Boys, Adriaan Boshoff, Titta Fosciotti en Otto Klar.

Die Johannesburgse Kunsmuseum, Joubertpark, Kleinstraat. 'n Nuwe uitstalling van Suid-Afrikaanse kunstenaars wat skilderye en beeldhouwerk insluit. Tot 22 Februarie.

Kim Sacks-galery, Cavendishstraat, Bellevue. Die nuwe galery en pottebakkersentrum spog met 'n uitstalling van verskeie soorte handwerk - keramiek, houtwerk, tekstiele en juwele. "Expressions of Africa" bevat werk van die hele vasteland.

Markteater-galery, Markteater-kompleks, Newtown. Jeugkunsuitstalling genaamd Young Art from the Studio of Nina Campbell-Quine. Open 19 Februarie en duur tot 19 Maart.

Fotografiese Eksperimentele-galery, Markteater, Newtown. Of Gods and Animals deur Jillian Viva Gibb. Tot 18 Februarie.

Galery 21, Derde vloer, Victory House, Harrisonstraat. 'n Nuwe uitstalling van 25 grafiekwerke deur James Mphahlele. Die inisiasieseremonie van die Pedi's in Noord-Transvaal word in sy werke uitgebeeld. Tot einde Februarie.

Natalie Knight-galery, Hyde Park-sentrum. Kunswerke deur die getroude paar, Karin Dando en Gunter Obojkovits. Tot 18 Februarie.

Everard Read-galery, Jellicoelaan, Rosebank. Boekbekendstelling op 13 Februarie alleen: Dictionary of SA Painters and Sculpturers. Van 1 tot 18 Maart bekendstelling van boek The Kill - Out of Africa en uitstalling van oorspronklike kunswerke van die boek. Bydraes van kunstenaars soos Keith Joubert en Paul Augustinus.

Kaapstad

Baxtergalery, Rondebosch. Oliewerke deur Ronald Philip. Van 15 Februarie tot 7 Maart.

SA Kunsvereniging, Kerkstraat, Kaapstad. Handgemaakte kunswerke deur swart groep-kunstenaars waarvan die Itsieud van die Noord-Transvaal die grootste is.

Gallery 709, Adderlystraat. Oliewerke deur Rochelle Lipschitz, Ann Lindsell-Stewart. Waterverf-werke deur Phil Cloete en Maurice Fearns. Pastelwerke van Pieter van der Westhuizen en Helen Begg. Tot Februarie.

Cape Gallery, Kerkstraat 60. Suid-Afrikaanse kunstenaars: Nico Verboom, Ruth Squibb, Mell Brigg, Douglas Treasure, George Botha, Hamish Grant. Tot einde Februarie

Kunskamer, Bergstraat 14. Uitstalling deur voorsaanstaande Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibel, Caldecott en Boonzaier. Tot einde Februarie.

Artscene, St Andrewslaan, Seepunt. Keramiekwerke en skilderye deur Mari Taylor en keramiekbeeldhouwerke deur Grant Preston is tans te sien. Tot 17 Februarie.

FILMGIDS

*** Sterk aanbeveel
** Sien gerus
* Vermy as jy nugter is
Prente sonder sterretjies is nog nie beoordeel nie

***JOHNNY BE GOOD**
Te veel van 'n goeie ding is mos nie goed nie, of is dit? Anthony Michael Hall is Johnny Walker, 'n uitstekende jong voetbalspeler wat sy ouers, sy meisie en die hele dorp aan sy voete het. Sy afrigters sien Johnny egter as 'n klein goudmyntjie...

***LICENCE TO DRIVE**
Nog 'n tienerfliek wat verrassend beter as 'n paar van sy voorgangers is. Corey Haim is Les met een ambisie: om sy lisensie te kry sodat hy die pragtige Mercedes (Heather Graham) kan uitneem. Cory Feldman speel die rol van Dean, Les se beste vriend.

****WILLOW**
Hier betree 'n mens weer die fantasiewêreld van George Lucas wat ook bekend is vir rolprente soos Star Wars en Raiders of the Lost Ark. Die miniatuurheld van die film is Willow wat 'n baie spesiale baba, Elora Danan, aan die lewe moet hou sodat sy kan help om die ryk van die bose koningin Bavmorda te vernietig. Met Val Kilmer, Warwick Davis en Joanne Whalley.

****ALIEN NATION**
300 000 Vreemdelinge (nogal van 'n ander planeet ook) beland in Los Angeles en dit blyk gou dat hulle nie baie mal is oor die aardse inwoners nie. Met James Caan en Mandy Patinkin.

****BUSTER**
Oud-lid van Genesis en nou solo-sanger, Phil Collins speel die hoofrol in Buster wat handel oor die groot treinroof in Engeland in 1963. Hy speel teenoor Julie Walters wat vir 'n Oscar benoem is vir haar rol in Educating Rita.

****TO KILL A PRIEST**
Christopher Lambert speel die rol van Vader Alec, 'n priester wat die owerhede laat sidder met die charisma wat hy van sy preekstoel af uitstraal. Hoewel die naam Vader Alec gebruik word, word die werklikheid nie van die fiksie onderskei nie. In 1984 is Vader Jerry Popieluszko koelbloedig deur die Poolse veiligheidspolisie vermoor en dié is sy verhaal.

****THE LONELY PASSION OF JUDITH HEARNE**
Maggie Smith het twee Britse toekennings verower vir haar uitmuntende spel in hierdie rolprent oor 'n prinses wat voorheen 'n belowende pianis was en steeds op soek is na haar prins. Bob Hoskins speel teenoor haar in 'n rol baie anders as waarvoor hy bekend is.

****THE BIG BLUE**
Die verhaal van 'n diepseeduiker met 'n obsessie om die diepste, ongekende hoeke van die see te verken. 'n Ongewone band ontstaan tussen hom en 'n Amerikaanse vrou wat hy ontmoet in Peru. Die hemelsbreë verskille in die kultuur van die Amerikaner en Europeër word beklemtoon in hulle verhouding.

Buster (Phil Collins) en sy dogter Nicky (Ellen Beaven) in Buster

**COCKTAIL
Tom Cruise is Brian Flanagan, 'n ambisieuse jong man wat aan die hand van die ervare Doug Coughlin (Brian Brown) die beste kroegman in Manhattan word. 'n Romanse met 'n pragtige kunstenares bring nuwe perspektief in Brian se lewe.

**BEETLEJUICE
Michael Keaton is Beatlejuice, 'n ietwat onortodokse spook wat deur 'n paartjie uit die geesteswêreld opgeroep word om hulle touwys te maak oor spokery. 'n Ongewone surrealistiese riller wat nie bedoel is vir mense met 'n normale sin vir humor nie.

***MIDNIGHT RUN - Die onvergeetlike Robert de Niro speel die hoofrol in Midnight Run. De Niro, wat sonder sy vetjies 10 jaar jonger lyk, is Jack Walsh, 'n gewese polisieman wat sy eie metodes inspan om misdaad te bekamp. Charles Grodin is Duke, die man wie se bloed Walsh soek...Metro: 724-2511.

***THE REVOLVING DOORS
Die verhaal van 'n ambisieuse klavierspeler, Céleste, wat haar ná 'n mislukte huwelik saam met 'n jazz-musikant in New York bevind. Haar kleinseun Antoine lees baie jare later haar dagboeke en hy besluit om sy ouma te gaan opsoek.

***A FISH CALLED WANDA
Cleese en Palin van die Monty Python-span saam met Jamie Lee Curtis (as stomende femme fatale wat uiteindelik verlief raak) en Kevin Kline in 'n juweeldiefstal-avontuur. So snaaks dat almal huis toe gaan met seer wange. Wanda is 'n vis... en die mees sexy vrou wat Cleese sê hy ooit gesien het.

***BULL DURHAM
Die seksologie van bofbal soos uiteengesit deur Susan Sarandon as religieuse bofbal-fanatikus. Kevin Kostner speel teenoor haar in die rol van Crash Davis wat 'n "comeback" maak na First Base. Dan second base, dan third base... (they go all the way basically. ALL the time).

***PASCALI'S ISLAND
Basil Pascali (Ben Kingsley) speel die hoofrol in die film wat hom afspeel in 1908, kort voor die ineenstorting van die Ottomaanse ryk. Charles Dance (White Mischief) en Helen Mirren (White Nights) is Pascali se onwetende slagoffers.

***BIG
Tom Hanks speel die rol van 'n seuntjie wat letterlik te groot raak vir sy skoene. Sy wens om grootmens te wees, word waar. Die gevolg is natuurlik 'n seunjie in die liggaam van 'n man, wat regtig nie van hom 'n uitsondering maak nie. Tog is dit 'n verfrissende manier om kommentaar te lewer oor volwasse neuroses.

*** THE MODERNS
'n Film Noir-agtige weergawe van die laaste stuiptrekkings van die Paryse avante garde van die 1920's. Dit gaan oor die tyd toe die bistro's van Montparnasse en die Seine se linkeroewer vol skrywers en kunstenaars soos Hemingway en Picasso was. Keith Carradine speel die rol van 'n vervalser wat omring is deur verleidsters met vreemde motiewe.

***WHO FRAMED ROGER RABBIT
Bob Hoskins speel die hoofrol teenoor 'n klomp Cartoon-karakters. 'n Tegniese deurbraak in rolprenttegniek. Die punt wat gemaak word, is dat mense en Cartoon-karakters NIE dieselfde is nie. Toons voel nie emosies en fisieke pyn soos gewone mense nie... 'n Paar ou bekende gesigte verskyn sporadies: Yosemite Sam, Daffy en Donald (in 'n wonderlike klavier-duet), Tweety, Porky en Bugs. Maar Roger se wulpse vroutjie is die een wat gesien moet word.

*** BABETTE'S FEAST
Dié film, wat 'n Oscar as die beste buitelandse prent gewen het, handel oor die invloed wat 'n vlugteling van die Communard-opstand in Parys (en spesifiek haar kookkuns) het op 'n klein dorpie op die Jutlandse kus in Denemarke. Gegrond op 'n roman van Isak Denisen.

*** THE UNBEARABLE LIGHTNESS OF BEING
Gegrond op 'n boek deur Milan Kundera. Die verhaal speel af teen die agtergrond van die Russiese inval in Praag in 1968. Met Daniel Day Lewis, Juliette Binoche en Lena Olin.

Die Afrikaanse weergawe van Kinekor se filmgids kom ongelukkig te laat om te plaas

Kaapstad

★ ★ 10 - 11 FEBRUARY 1989 ★ ★

STER-KINEKOR MOVIES 10 - 11 FEBRUARY 1989
CONCESSION PRICES STUDENTS AND SCHOLARS AT ALL PERFORMANCES
CINEMAS Advance Booking at Computicket (Enquiries (021) 21-4715)

Maynard Mall Wynberg
MAIN ROAD, TEL. 71-0131
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm • CHEVY CHASE • CADDY SHACK 2 Great fun for everyone (All)
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10 15 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18)
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm ROBERT DE NIRO, CHARLES GRODIN MIDNIGHT RUN Power-packed adventure (2-18)
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 pm • JAMES CAAN • ALIEN NATION Prepare yourself Futuristic drama (2-14)
★ SATURDAY at 9.45 am ★ FOR YOUR EYES ONLY

Protea Claremont
MAIN ROAD, TEL. 61-7979
MON-FRI: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm SAT: 9 45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm CLINT EASTWOOD is Dirty Harry in THE DEAD POOL Action police thriller. (2-16)
MON-FRI: 10 30, 2 30, 5 30, 8 00, 10.15 pm SAT: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10 15 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18)
MON-FRI: 10.30, 2.30, 5 30, 8.00, 10.15 pm SAT: 12, 2.30, 5 30, 8.00, 10.15 pm PHIL COLLINS Co-starring JULIE WALTERS BUSTER A family man – a dreamer – a thief! (2-14)
★ SATURDAY at 9.45 am ★ FOX AND THE HOUND

Constantia Rosebank
MAIN ROAD, TEL. 686-6649
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 pm BEN KINGSLEY • CHARLES DANCE PASCALI'S ISLAND A powerful, absorbing drama (All)
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm Academy Award winner for Best Foreign Film BABETTE'S FEAST (WITH SUB-TITLES) Outstanding dramatic entertainment. (All)
DAILY: 9.45, 12, 2 30, 5 30, 8.00, 10.15 pm A POIGNANT VISION OF THE CROSSROADS OF YOUTH AND ADULTHOOD! LE GRAND CHEMIN French with English sub-titles. (2-18)

Tyger Valley
Tyger Valley Centre, Bellville Tel. 97-6710
DAILY. 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10 15 pm CLINT EASTWOOD is Dirty Harry in THE DEAD POOL Action police thriller. (2-16)
DAILY. 9 45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10 15 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18)
DAILY: 9.45, 12, 2 30, 5 30, 8 00, 10.15 pm • TOM CRUISE • COCKTAIL Co-starring BRYAN BROWN When he pours, he reigns (2-16)
DAILY. 9 45, 12, 2.30, 5 30, 8 00, 10 15 pm PHIL COLLINS Co-starring JULIE WALTERS BUSTER A family man – a dreamer – a thief! (2-14)
★ SATURDAY at 10 am ★ OCTOPUSSY

Kine Parow
Sanlam Centre, Parow Tel. 92-5126
MON-THUR: 10.30, 2.30, 5.30, 8.30 pm FRI: 10.30, 2.30, 5 30, 8 00, 10.15 pm SAT 9.45, 12, 2 30, 5 30, 8.00, 10.15 pm ROBERT DE NIRO, CHARLES GRODIN MIDNIGHT RUN Power-packed adventure (2-18)
MON-THUR: 10.30, 2.30, 5.30, 8.30 pm FRI: 10 30, 2 30, 5.30, 8 00, 10.15 pm SAT: 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 pm • CHEVY CHASE • CADDY SHACK 2 Great fun for everyone (All)
★ SATURDAY at 9.45 am ★ EXPLORERS

Golden Acre
CITY, TEL. 25-2720
DAILY: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10 15 pm CLINT EASTWOOD is Dirty Harry in THE DEAD POOL Action police thriller. (2-16)
DAILY: 9 45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18)
DAILY: 9 45, 12, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 pm • JAMES CAAN • ALIEN NATION Prepare yourself Futuristic drama (2-14)

Monte Carlo
FORESHORE, TEL. 25-3052
MON-THUR: 10.30, 2.30, 5.30, 8.30 pm FRI: 10.30, 2 30, 5.30, 8 00, 10 15 pm SAT: 9.45, 12, 2.30, 5.30, 8.00, 10 15 pm • CHEVY CHASE • CADDY SHACK 2 Great fun for everyone (All)
PHIL COLLINS Co-starring JULIE WALTERS BUSTER A family man – a dreamer – a thief! (2-14)

Elite Sea Point
SEA POINT, TEL. 44-8941
SATURDAY: 2 30 pm ONLY • SHO KOSUGI • BLACK EAGLE The fight is one on all. (All)
MON-FRI: 2.30, 5.30, 9.00 pm SAT 5.30, 9.00 pm THE UNBEARABLE LIGHTNESS OF BEING DANIEL DAY-LEWIS. A lover's story. (2-21)
★ SATURDAY at 10.30 am ★ DIAMONDS ARE FOREVER

Stellenbosch
TEL. (02231) 4464
MON-FRI: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm SAT: 10 30, 2.00, 4.15, 6.30, 8 45 pm ROBERT DE NIRO, CHARLES GRODIN MIDNIGHT RUN Power-packed adventure (2-18)
MON-FRI: 2.15, 4.30, 6.45, 9.00 pm SAT: 11, 2.15, 4.30, 6.45, 9.00 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy. (2-18)
MON-FRI: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 pm SAT: 10.30, 2 00, 4.15, 6.30, 8.45 pm • BOB HOSKINS • WHO FRAMED ROGER RABBIT A wacky comedy for everyone!
DAILY: 2.15, 4 30, 6.45, 9.00 pm • TOM CRUISE • COCKTAIL Co-starring BRYAN BROWN When he pours, he reigns (2-16)
★ SATURDAY at 11 am ★ THE LIVING DAYLIGHTS

Somerset West
TEL. (024) 2-5581
MON-THUR. 2.30, 5.30, 8.00 pm FRI: 2.15, 4.30, 6.45, 9.00 pm SAT 10.30, 2.15, 4.30, 6 45, 9 00 pm JOHN CLEESE • KEVIN KLINE JAMIE LEE CURTIS A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18)
MON-THUR: 3 00, 6.00, 8 30 pm FRI-SAT: 2.30, 4.45, 7.00, 9.15 pm CLINT EASTWOOD is Dirty Harry in THE DEAD POOL Action police thriller (2-16)
★ SATURDAY at 11 am ★ THE LIVING DAYLIGHTS

DRIVE-INS ★ NIGHTLY AT 8.30 pm ★ R9,00 per Car, Combi, or L.D.V. for 2 Films
Goodwood-Tel 54-4339: THE DEAD POOL CLINT EASTWOOD is DIRTY HARRY (2-16); GOOD MORNING VIETNAM ROBIN WILLIAMS Comedy (2-16)
Seabreeze - Tel 75-1821: COCKTAIL TOM CRUISE When he pours, he reigns (2-16); HELLO AGAIN SHELLEY LONG, CORBIN BERNSEN Comedy (All)
Skyvue - Tel 903-5130: A FISH CALLED WANDA A wild, sexy comedy (2-18); BRIGHT LIGHTS, BIG CITY MICHAEL J FOX Drama
• ADGRAPHICS •

STER-KINEKOR 10 FEBRUARY – 16 FEBRUARY ADVANCE BOOKINGS AT COMPUTICKET ENQUIRIES (011) 28-3040 – ALL WELCOME
MOVIES
PRETORIA COMPUTICKET ENQUIRIES (012) 322-7460

CENTRAL
KINE ENTERTAINMENT CENTRE 331-3841/2
Daily: 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD IS BACK IN ACTION IN THE BEST DIRTY HARRY EVER!
CADDYSHACK 2 (A) THE GANG IS BACK FOR MORE FUN AND LAUGHTER!
BUSTER (2-14) A FAMILY MAN A DREAMER A THIEF LIKE NO OTHER! WITH PHIL COLLINS!
A FISH CALLED WANDA (2-18)
ALIEN NATION (2-16)
Daily: 9.45, 12 00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE BIG BLUE (2-16)
Daily: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm COCKTAIL (2-16)
LICENSE TO DRIVE (PG2-10)
RED HEAT (2-19)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – SWEETHEARTS DANCE 24 Feb – MARRIED TO THE MOB

NORTH
SANDTON CITY 1-7 783-4430/1
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7 45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD IS BACK IN STYLE AS DIRTY HARRY!
BUSTER (2-14) HE STOLE MILLIONS! HE'LL STEAL YOUR HEART! WITH PHIL COLLINS!
A FISH CALLED WANDA (2-18)
Daily 10 00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18)
Daily 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10.00 pm ALIEN NATION (2-14)
BEETLEJUICE (A) Sat 11 Feb 10 am CARE BEARS ADVENTURE IN WONDERLAND (A)
COCKTAIL (2-16)
CANNES AWARD WINNING FILM ADVERTISEMENTS 10 February – Final Day Daily between 1 pm & 2 pm
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST 17 Feb – SWEETHEARTS DANCE 24 Feb – MARRIED TO THE MOB

BE OUR VALENTINE!
Let us treat you to . . .
• Chocolates • Flowers • Prizes galore
Gifts especially for YOU!
Join us for a drink & a movie!
14 FEBRUARY – 10 PM
At all Ster-Kinekor Cinemas and Drive-ins!

STER CITY 1-8 337-3033
Daily: 10.00, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) ACTION AND EXCITEMENT WITH A TOUCH OF HUMOUR! STARRING ROBERT DE NIRO!
Daily 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm JACK'S BACK (2-18) THE RIPPER IS BACK! EXPERIENCE THE TENSION & THE TERROR!
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm JOHNNY BE GOOD (2-12)
Daily: 10.00 pm THE ROCKY HORROR PICTURE SHOW (2-18)
BIG (A)
BULL DURHAM (2-19)
FUNNY FARM (A)
BEETLEJUICE (A)
Daily: 10.00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm WILLOW (A)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST 24 Feb - ACCUSED

KINE RANDBURG 1 & 2 787-5446
Mon-Thurs: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm Fri-Sat: 10.00, 12 15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) ACTION AND EXCITEMENT AS DIRTY HARRY RETURNS!
BUSTER (2-14) A DREAMER AND A THIEF! HE'LL STEAL YOUR HEART! WITH PHIL COLLINS!
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST 3 Mar – WORKING GIRL

CRESTA RANDBURG 476-3802
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) DIRTY HARRY FIGHTING TO STOP A GAME OF MURDER!
CADDYSHACK 2 (A) A LAUGH-A-MINUTE COMEDY NOT TO BE MISSED!
BUSTER (2-14)
COMING ATTRACTIONS 24 Feb – MARRIED TO THE MOB 3 Mar – WORKING GIRL

KINE HILLBROW 1-3 725-3134
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) ACTION & EXCITEMENT AS DIRTY HARRY RETURNS TO THE SILVER SCREEN!
A FISH CALLED WANDA (2-18) A COMDEY AS YOU'VE NEVER SEEN BEFORE! WITH JOHN CLEESE!
ALIEN NATION (2-14)
COMING ATTRACTIONS 24 Feb – MARRIED TO THE MOB 3 Mar – WORKING GIRL 10 Mar – RAINMAN

NORTHCLIFF 1 & 2 782-6816
Daily: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm A FISH CALLED WANDA (2-18) A COMEDY OF MURDER, GREED, LUST, REVENGE & SEAFOOD!
Daily: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE BIG BLUE (2-16) THE SEA HAS A SECRET! IT'S MAGICAL, MYSTERIOUS, DANGEROUS!
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – SWEETHEARTS DANCE 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST

SK THE MECCA OF QUALITY FILMS
Pensioner concessions only applicable Mon to Thurs at Constantia and The Mall
COMING ATTRACTIONS: HIGH TIDE, I PICARI, RIKKY & PETE, IMAGINE JOHN LENNON, PUNCHLINE, MUJERES (Women on the verge of a nervous breakdown), RED SORGHUM

THE MALL ROSEBANK 880-2866/7
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm A FISH CALLED WANDA (2-18)
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 TO KILL A PRIEST (2-18)
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm PASCALI'S ISLAND (A)
Daily: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm BABETTE'S FEAST (A)
Daily: 10.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm THE MODERNS (2-18)
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm THE REVOLVING DOORS (A) (LES PORTES TOURNANTES) (English sub-titles)

EAST
EASTGATE 1-6 622-3617/8
Daily 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD IS BACK IN ACTION AS DIRTY HARRY!
CADDYSHACK 2 (A) FUN AND MAYHEM AS THE GANG RETURNS FOR MORE LAUGHTER!
BUSTER (2-14) NO ORDINARY THIEF! HE'LL ALSO STEAL YOUR HEART! WITH PHIL COLLINS!
A FISH CALLED WANDA (2-18)
COCKTAIL (2-16)
ALIEN NATION (2-14) Sat 11 Feb 10 am CARE BEARS ADVENTURE IN WONDERLAND (A)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – SWEETHEARTS DANCE 24 Feb – MARRIED TO THE MOB 24 Feb – PUNCHLINE

KEMPTON PARK 1 & 2 975-5023
Mon-Thurs: 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45 pm Fri-Sat 10 00, 12 15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) DIRTY HARRY IS BACK WITH HIS OWN BRAND OF JUSTICE!
A FISH CALLED WANDA (2-18)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST 24 Feb – ACCUSED

CONSTANTIA BENONI 422-3305
Mon-Thurs: 12 15, 2 30, 5 30, 7 45 pm Fri: 12 15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD AT HIS BEST AS DIRTY HARRY! Sat 11 Feb 10 am, 12.15 pm PYRAMID OF FEAR
COMING ATTRACTION 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST

350 BOKSBURG 52-4631
Mon-Thurs: 10.00, 2 30, 5.30, 7 45 pm Fri-Sat: 10.00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) ACTION AND ADVENTURE WITH ROBERT DE NIRO! Sat 11 Feb 10 am, 12.15 pm THE LIVING DAYLIGHTS (A)

PALMSPRINGS 1 & 2 56-3223
Mon-Thurs: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm Fri-Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7.45, 10.00 pm BUSTER (2-14) A DREAMER A FAMILY MAN. A THIEF! WITH PHIL COLLINS!
A FISH CALLED WANDA (2-18)

POTCH
KINE POTCHEFSTROOM 930378
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16)
A FISH CALLED WANDA (2-18)
Daily: 10.00, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) Sat 11 Feb 10 am, 12.15 pm MASTERS OF THE UNIVERSE (A)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST 3 Mar – WORKING GIRL

WEST
WESTGATE 1-3 764-2530
Daily: 10 00, 12 15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD AT HIS BEST AS DIRTY HARRY!
A FISH CALLED WANDA (2-18) A COMEDY STARRING JOHN CLEESE AND JAMIE LEE CURTIS!
Daily: 10 00, 2 30, 5 30, 7 45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) ACTION AND ADVENTURE WITH ROBERT DE NIRO! Sat 11 Feb 10 am, 12.15 pm WILLOW
COMING ATTRACTION 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST

KINE FLORA 1 & 2 472-1658
Daily. 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7 45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) DIRTY HARRY IS BACK!
CADDYSHACK 2 (A)
COMING ATTRACTION 24 Feb – ACCUSED

CINE HIGHGATE 1-5 474-2013 Tickets: Adults R4.50. Scholars R3.00
Daily: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7 45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) ACTION ALL THE WAY WITH CLINT EASTWOOD! Sat 11 Feb 10 am, 12 15 pm AMERICAN NINJA
Daily: 10 00, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) ACTION AND EXCITEMENT ALL THE WAY!
Daily 10 00, 12 15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm ALIEN NATION (2-14)
JACK'S BACK (2-18)
CANNES AWARD WINNING FILM ADVERTISEMENTS 13 to 17 February Daily between 1 pm & 2 pm
COMING ATTRACTION 24 Feb – MARRIED TO THE MOB

KINE KRUGERSDORP 665-5330/1
Mon-Thurs: 12 15, 2.30, 5.30, 7.45 pm Fri: 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm MIDNIGHT RUN (2-18) ACTION AND ADVENTURE WITH ROBERT DE NIRO! Sat 11 Feb 9.30 am, 12.00 pm GREMLINS
COCKTAIL (2-16) Sat 18 Feb 9.30 am, 12.15 pm AMERICAN TAIL
COMING ATTRACTION 17 Feb – MESSENGER OF DEATH

VAAL △
RIVERSQUARE VEREENIGING 016-46928
Mon-Thurs: 12 15, 2.30, 5.30, 7.45 pm Fri: 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm Sat: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) ACTION THRILLER STARRING CLINT EASTWOOD!
A FISH CALLED WANDA (2-18) Sat 11 Feb 12.15 pm AIRWOLF (A)
COMING ATTRACTION 24 Feb – MARRIED TO THE MOB

KINE VANDERBIJLPARK 016-330072
Daily 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10.00 pm COCKTAIL (2-16) Sat 11 Feb 10.00 am, 12.15 pm ICE PIRATES (A)
A FISH CALLED WANDA (2-18)
COMING ATTRACTION 17 Feb – GORILLAS IN THE MIST

CONSTANTIA ROSEBANK 788-4300
Daily: 9.45, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 pm THE BIG BLUE (2-16)
Daily: 10.00, 2.30, 5.45, 8.00 pm THE UNBEARABLE LIGHTNESS OF BEING (2-21) 8TH UNBELIEVABLE MONTH!
Covered parking available at back entrance of Constantia Centre

PRETORIA
STERLAND 1-8 341-7568/9
Daily 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45, 10 00 pm THE DEAD POOL (2-16) ACTION AND ADVENTURE WITH CLINT EASTWOOD AS DIRTY HARRY!
BUSTER (2-14) A FAMILY MAN A DREAMER A THIEF!
CADDYSHACK 2 (A)
ALIEN NATION (2-14)
COCKTAIL (2-16)
LICENSE TO DRIVE (PG2-10)
BEETLEJUICE (A)
BULL DURHAM (2-19)
COMING ATTRACTIONS 24 Feb – MARRIED TO THE MOB 3 Mar – WORKING GIRL

SUNNYPARK 1-3 44-4069
Daily 10 00, 12 15, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 pm A FISH CALLED WANDA (2-18) MURDER, GREED, LUST REVENGE & SEAFOOD!
Daily 9 45, 12.00, 2 30, 5.30, 7 45, 10.00 pm THE BIG BLUE (2-16) THE SEA HAS A SECRET!
Daily: 10 00, 2.30, 7.45 pm JEAN DE FLORETTE (A)
Daily: 12.15, 5.30, 10 00 pm MANON OF THE SPRING (A)
COMING ATTRACTIONS 17 Feb – SWEETHEARTS DANCE 24 Feb – PUNCHLINE

TRANSVALIA 26-8387
Daily 10 00, 2.30, 5.45, 9 00 pm THE UNBEARABLE LIGHTNESS OF BEING (2-21)
COMING ATTRACTION 17 Feb – THAT'S LIFE

VERWOERDBURGSTAD 663-2034
Mon-Thurs: 10 00, 12.15, 2.30, 5.30, 7.45 pm Fri-Sat: 10.00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 pm THE DEAD POOL (2-16) CLINT EASTWOOD IS BACK IN ACTION AS DIRTY HARRY!
A FISH CALLED WANDA (2-18) Sat 11 Feb 10.00 am, 12.15 pm THE FOX & THE HOUND (A)
COMING ATTRACTION 10 Feb – RAINMAN

ICE-RINK 44-5253
PUBLIC SKATING MONDAYS – SATURDAYS 1st Session: 10.00-12.30 pm 2nd Session: 2.00-5.00 pm Sun. 2.00-5.00 pm – 7.30-10.30 pm

Sun City Theatres 014651-21174
NOW SHOWING: OPEN 7 DAYS PER WEEK
CINE 3: THE MILAGRO BEANFIELD WAR (PG2-10); SWEETHEARTS DANCE (2-14)
CINE 1 & 2: CHERYL HANSON IN COVER GIRL (2-21); DESIRE COSTEAU IN PRETTY PEACHES (2-21)
CINE 2: THAT GIRL IS A TRAMP (Adult); SCREWLOOSE (Adult)

SK STER-KINEKOR PRETORIA DRIVE-INS
FOUNTAINS 44-2454: CADDYSHACK 2 (A); FUNNY FARM (A); 14 Feb: Valentine's surprise box Give aways plus free entrance to first 20 cars!!; Fri 10 Feb: Late show 12 pm – THE DEAD POOL
SWARTKOPS 374-4902: ACTION, ADVENTURE, HUMOUR! MIDNIGHT RUN (2-18); SCROOGED (A); 17 Feb: A FISH CALLED WANDA/PRESIDIO
WONDERBOOM 57-1108: ACTION ALL THE WAY IN THIS EXCITING DOUBLE! THE DEAD POOL (2-16); NICO (2-18); 17 Feb: CADDYSHACK 2/FUNNY FARM
LYNNWOOD 87-1633: JOHN CLEESE IN THE HILARIOUS HIT COMEDY! A FISH CALLED WANDA (2-18); WILLOW (A); 17 Feb: GORILLAS IN THE MIST/ARTHUR 2
UITSPAN 7-2515: TOM CRUISE IN HIS LATEST HIT MOVIE! COCKTAIL (2-16); GOOD MORNING VIETNAM (2-16); 17 Feb: MESSENGER OF DEATH/BRADDOCK
JAKARANDA 541-1159: A SEXY COMEDY STARRING KEVIN COSTNER! BULL DURHAM (2-19); A NIGHT IN HEAVEN (2-16); 17 Feb: COCKTAIL/ARTHUR 2
WITBANK 01351-81064: THE FUNKIEST COMEDY OF THE YEAR! LICENSE TO DRIVE (PG2-10); BETTER OFF DEAD (A); 17 Feb: COCKTAIL/DEADLY PURSUIT
RUSTENBURG 01421-29358: THE FUN COMEDY DOUBLE OF THE YEAR! WHO FRAMED ROGER RABBIT? (A); TEENWOLF TOO (A); 17 Feb: COCKTAIL/3 MEN & A BABY

SK STER-KINEKOR 10 Feb – 16 Feb DRIVE-INS FOR A FUN NIGHT OUT
ONLY R9,50 PER CAR, KOMBI OR L.D.V. FOR 2 SHOWS.
Films change on FRIDAYS. Gates and cafeteria open 6.00 p.m. Shows start at 7.15 p.m.
INFORMATION CENTRE: EAST-RAND 816-1444, WEST-RAND 412-1843
Please Note: Extra late shows at 11.00 pm Friday and Saturday at Top-Star, Velskoen and Atlas. R6,50 per car, kombi or L.D.V.

TOP STAR (CITY) 412-1843/493-5877: CLINT EASTWOOD AS 'DIRTY HARRY' IS BACK! THE DEAD POOL (2-16); FUNNY FARM (A); EXTRA LATE SHOW FRI & SAT 11 pm R6,50 PER CAR. THE DEAD POOL
VELSKOEN (RANDBURG) 412-1843/793-2812: IT'S A GHOSTLY COMEDY! BEETLEJUICE (A); NICO (2-18); EXTRA LATE SHOW FRI & SAT 11 pm R6,50 PER CAR BEETLEJUICE; 17 Feb: GORILLAS IN THE MIST/FUNNY FARM
ATLAS (BRENTWOOD PARK) 816-1444/973-1017: CLINT EASTWOOD AS 'DIRTY HARRY' IS BACK! THE DEAD POOL (2-16); FRANTIC (2-12); EXTRA LATE SHOW FRI & SAT 11 pm R6,50 PER CAR THE DEAD POOL
STADIUM (MALVERN) 816-1444/615-1131: SO YOU THINK THE JHB DRIVERS ARE BAD! CAR CHASES AND ACTION! LICENSE TO DRIVE (PG2-10); SHORT CIRCUIT 2 (A); 17 Feb MIDNIGHT RUN/MILAGRO BEANFIELD WAR
5-STAR (HONEYDEW) 412-1843/795-1963: TOUGH DETECTIVE VS CRAZY COP! SCHWARZENEGGER & BELUSHI IN ACTION! RED HEAT (2-19); WHITE MISCHIEF (2-18); 17 Feb: COCKTAIL/TEENWOLF 2
KEMPTON PARK 816-1444/976-4905: STARRING TOM CRUISE! WITH THE BEACH BOYS HIT 'KOKOMO'! COCKTAIL (2-16); POLICE ACADEMY 5 (A); BE ADVISED – COME EARLY!
SPEEDYS (SOUTH HILLS) 816-1444/613-4129: A TALE OF MURDER, LUST, REVENGE AND SEAFOOD! A FISH CALLED WANDA (2-18); WILLOW (A); 17 Feb RED HEAT/WHITE MISCHIEF
GERMISTON 816-1444/902-1607/8: THE MAFIA AND THE FBI IN ACTION! ROBERT DE NIRO & CHARLES GRODIN FOR LAUGHS! MIDNIGHT RUN (2-18); MIRACLE ON 8TH STREET (A); 17 Feb: MESSENGER OF DEATH/SALSA
STERLIG (ROODEPOORT) 412-1843/764-2468: WHAT GOES ON, MUST COME OFF! SUPER FUN COMEDY! MEATBALLS 3 (A); MANIAC COP (2-18); 17 Feb: MIDNIGHT RUN/MIRACLE ON 8TH STREET
SPRINGBOK (SPRINGS) 816-1444/813-4138: THE MAFIA AND THE FBI IN ACTION! ROBERT DE NIRO & CHARLES GRODIN FOR LAUGHS! MIDNIGHT RUN (2-18); WILLOW (A); 17 Feb RED HEAT/BULL DURHAM
PANORAMA (MONDEOR) 412-1843/682-3411: STARRING TOM CRUISE! WITH THE BEACH BOYS HIT 'KOKOMO'! COCKTAIL (2-16); TEENWOLF 2 (A); FOLLOW THE CROWDS TO THE DRIVE-IN!
MEIRINGSPARK (KLERKSDORP) (018) 91060: TOUGH DETECTIVE VS CRAZY COP WITH ACTION MAN ARNOLD SCHWARZENEGGER! RED HEAT (2-19); THE SEVENTH SIGN (2-18); 17 Feb: FUNNY FARM/BEETLEJUICE
HILLFOX (FLORIDA) 412-1843/679-1212: A TALE OF MURDER LUST, REVENGE & SEAFOOD! JOHN CLEESE – JAMIE LEE CURTIS! A FISH CALLED WANDA (2-18); WILLOW (A); 17 Feb: MESSENGER OF DEATH/SALSA
BRAKPAN 816-1444/915-3907: SO YOU THINK THE JHB DRIVERS ARE BAD? CHECK THIS MOVIE OUT! SUPER FAMILY DOUBLE! LICENSE TO DRIVE (PG2-10); SWITCHING CHANNELS (A); 17 Feb: MEATBALLS/MANIAC COP
VEREENIGING 816-1444/12-3211: HE BELIEVES IN WHISKEY & HOT WET KISSES! BULL DURHAM (2-19); THE SEVENTH SIGN (2-18); 17 Feb: COCKTAIL/HELLO AGAIN
KINANDER (EVANDER) 816-1444/24117: SEE THIS ACTION COMEDY! LICENSE TO DRIVE (PG2-10); WHITE MISCHIEF (2-18); 17 Feb: WILLOW/THUNDERBALL
KRUGERSDORP 412-1843/953-1959: TOM CRUISE (TOP GUN) IS BACK! COCKTAIL (2-16); BEETLEJUICE (A); FOLLOW THE CROWDS TO THE DRIVE-IN!
NIGEL 816-1444/739-6616: SUPER ACTION PACKED DOUBLE! WILLOW (A); THE PRESIDIO (2-16); 17 Feb: MESSENGER OF DEATH/NO 1 WITH A BULLET

Hoogtepunte op TV

Vrystaatse Bruegel op die kassie

FROM RUSSIA WITH LOVE is Vrydagaand om 8.30 op M-Net te sien, en in dié 007-rolprent blits Sean Connery gou oor Istanbul toe om 'n Russiese dekodeerder met behulp van 'n pragtige Russiese agent (Daniela Bianchi) te gaan steel. Maar iemand iewers is ongelukkig besig om James Bond se dood te beplan en die vraag is nie of hy gaan slaag nie, maar hoe sleg hy daarvan af gaan kom...

GLENDA JACKSON en George Segal speel die hoofrolle in die rolprent A Touch of Class wat Saterdagaand om 8.30 op TV1 wys. Jackson het vir haar rol as Vicki, die geskeide ma van twee kinders, 'n Oscar as beste aktrise gewen en die film was genomineer vir 'n Academy-toekenning vir die beste storie. A Touch of Class handel oor Vicki en Steve, 'n getroude man met twee klein kinders, wat hopeloos verlief raak en dubbel en dwars die gevolge daarvan dra.

Jane Alexander en Robert Redford in Brubaker.

IN Brubaker wat Maandagaand om 8.30 op M-Net wys, is Robert Redford Brubaker, 'n geharde tronkbewaarder wat aangestel word by die korrupte Ohio-gevangenis. Sy pogings om onregverdigheid en korrupsie te beveg word telkens in die wiele gery en veroorsaak konflik met die tronkowerhede. Ook met Jane Alexander.

'N PROGRAM wat Sondagmiddag om drie-uur op TV1 vertoon word, beloof baie interessant te wees. Op Soek na die Son is die profiel van die Rooms Katolieke sendeling en bekende skilder, Vader Claerhout. 'n Inwoner van Tweespruit in die Vrystaat, sien Vader Claerhout homself as die Bruegel van die Vrystaat - 'n skilder van gewone mense in 'n gewone omgewing.

THE RAINMAKER wat Sondagaand om nege-uur op TV1 vertoon word, het ook 'n Academy ontvang met Katherine Hepburn as beste aktrise. Dié verwerking van 'n Broadway-treffer handel oor Lizzy Curry wat saam met haar pa en broers op 'n droogtegeteisterde plaas woon en glo dat sy bestem is om 'n oujongooi te word. Dan verskyn Starbuck, 'n man wat vertel dat hy reën kan bring, in haar lewe... Met Burt Lancaster en Lloyd Bridges.

MERYL STREEP lewer weer uitmuntende spel in die rol van die eksentrieke Sarah Woodruff wat deur haar verhouding met 'n luitenant bekend staan as The French Lieutenant's Woman. Jeremy Irons vertolk die rol van 'n jong Victoriaanse heer, Charles Smithson, wat verlief raak op haar. The French Lieutenant's Woman wys Sondagaand om 8.30 op M-Net.

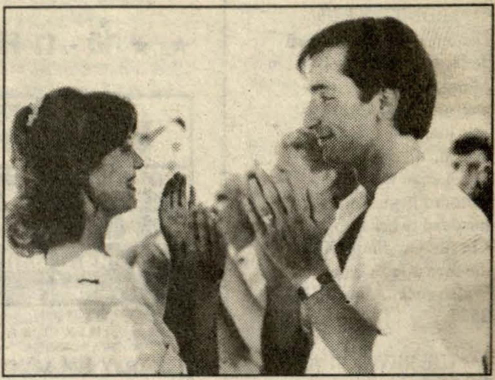

Karen Allen en Thierry Lhermitte in Until September

VRYDAG 10

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.30 Take a Break
4.00 Pound Puppies
4.25 The Boy and the Book
4.30 Another Life
4.55 Fast Forward
5.30 Topsport
6.00 News
6.15 Sundowner
7.00 Matlock
8.00 Netwerk
9.00 Hanlon
10.00 Die Skroothandelaars van Lilas - 'n Groepie skroothandelaars maak 'n ontstellende ontdekking toe hulle 'n onklaar motor skrootwerf toe sleep.
11.25 Laataandsessie
11.55 Oordenking

TV4
6.03 Topsport
9.03 The Burning Bed - Die pragtige Farah Fawcett (van Charlie's Angels-faam) speel die rol van 'n mishandelde vrou wat van moord aangekla word nadat sy haar huis met haar slapende man daarin, aan die brand gesteek het. Ook met Paul LeMat en Richard Masur.
10.44 Frank's Place
11.11 Music Programme

M-NET
10.30 Willy Wonka and the Chocolate Factory - 'n Musiek-fantasie oor 'n groepie kinders wat 'n toer deur 'n betowerende sjokolade-fabriek wen. Met Gene Wilder.
12.00 The Secret World of Og
3.22 Beyond Reasonable Doubt - 'n Dramatisering van die verbysterendste en mees omstrede geval in die moderne wetstoepassing. Met John Hargreaves en David Hemmings.
5.25 Transformers
5.50 Care Bears
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Tattingers
7.45 Supersport: Motorsport
Intekenare
8.00 Supersport: Motorsport
8.30 From Russia with Love - Kyk onder hoogtepunte hierbo.
10.30 Wargames- Die storie van 'n rekenaar-wonderkind wat sy speletjies te ver voer. Met Matthew Broderick en Dabney Coleman.
12.20 Hot Hits

SATERDAG 11

TV1
5.57 Oggendboodskap
6.00 Opvoedkundige tv
6.30 Agriforum '88
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoedkundige tv
11.00 Topsport
1.00 Josef
1.05 Kuifie
1.10 Skatte-eiland
1.35 Brandweerhoof Felix Martin
2.00 Topsport
5.57 Kompas
6.00 Nuus
6.15 Pryswys
7.05 Buck James
8.00 News
8.35 Magnum
9.30 A Touch of Class - kyk onder hoogtepunte hierbo
11.15 Life Begins at 40
11.45 Epilogue

TV4
6.03 The Law and Harry McGraw
6.51 The Pink Panther
8.30 OKTV Awards - Die wenners uit die vyf finaliste van die verskillende kategorieë word vanaand aangekondig.
10.12 Hooperman
11.02 That's Hollywood
11.28 The Dom DeLuise Show
11.53 Man Sonder Naam

M-NET
1.30 Volunteers
3.12 West 57th: Paul Harvey
3.30 Restless Natives - Twee brandarm Skotte is moeg om 'n sukkelbestaan te voer en besluit om iets daaromtrent te doen. Met Joe Mullaney en Vincent Friell.
4.54 Brass Tacks
5.30 Beyond 2000
Oop Tyd
6.45 Hot Hits
7.00 Beauty and the Beast
Intekenare
8.00 Fame, Fortune and Romance
8.30 Brubaker - kyk onder hoogtepunte hierbo
10.30 Supersport: Calgary Stampede
11.00 Supersport: Boks

SONDAG 12

TV1
1.30 Pinocchio
1.55 ZET!
2.05 Rainbow Brite
2.30 Legacy
3.00 Op soek na die Son - kyk onder hoogtepunte hierbo
3.25 Willem die Veroweraar
4.05 Collage
5.10 The Wonderful World of Disney
6.10 50/50
6.50 Kruis en Kroniek
8.00 Network
9.00 The Rainmaker - kyk onder hoogtepunte hierbo
11.00 Insight

TV4
6.03 Kahoots
9.04 Trauma Centre
9.58 Kate and Allie
10.26 Sing Country
11.00 Topsport

M-NET
1.00 Supersport: Boks
3.30 The China Syndrome
5.25 Megga-T Tuffy Tooth Club
5.27 The Adventures of Teddy Ruxpin
5.50 Raggedy Ann and Andy
Oop Tyd
6.15 Heartbeat
7.05 Carte Blanche
Intekenare
8.00 The Twilight Zone
8.30 The French Lieutenant's Woman - kyk onder hoogtepunte hierbo
10.35 El Condor - 'n Klassieke wilde weste met die bekende Lee van Cleef en Jim Brown.

MAANDAG 13

TV1
7.00 Goeiemôre SA
3.30 Impact
3.55 Autobanking
4.05 Mio Mao
4.15 The Trap Door
4.20 Pumpkin Patch
4.35 The Boy and the Book
4.40 Another Life
5.00 Throb
5.30 Bionic Six
6.00 News
6.15 Graffiti
7.00 Murder She Wrote
8.00 Netwerk
9.00 1945
9.30 Met Vakansie op Ekspedisie
10.00 Topsport
11.00 Die Boot
12.00 Oordenking

TV4
6.00 Butterfly Island
6.30 Topsport
9.00 Head of Class
9.30 Dynasty
10.23 Spenser for Hire
11.14 The Beam

M-NET
10.30 Heat - 'n Aksieprent oor 'n man (Burt Reynolds) met twee probleme - 'n meisie en 'n Mafia-bende.
12.07 Isabel's Honeymoon Hotel
3.30 Elsa se Geheim
5.25 The Spiral Zone
5.50 The Smurfs
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Hart to Hart
7.45 Supersport
Intekenare
8.00 Supersport
8.30 A Stranger Waits - 'n Senutergende riller oor 'n weduwee wat probeer om haar oorlede man te vergeet en die verskeie aantreklike mans, wat haar drumpel deurtrap, te ontduik. Met Suzanne Pleshette en Tom Atkins.
10.15 West 57th: Aids Quacks
10.30 Supersport: Tennis. Die Nabisco Masters enkelspel-eindronde tussen Boris Becker en Ivan Lendl.

DINSDAG 14

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.30 Images and Things
3.50 Miena Moe en kie
4.00 Mof en Mat
4.10 Wielie Walie
4.30 Die Vreemdeling
5.30 Koning Arthur
5.57 Kompas
6.00 Die Nuus
6.15 Potpourri
7.05 Jakkalsstreke
8.00 Network
8.30 Story of a Marriage
10.00 Topsport
11.00 Educational - Open University
11.55 Evening Prayer

TV4
6.00 Shane
9.04 Stark: Mirror Image
10.44 Amen
11.11 Gunsmoke - 'n Splintemuwe reeks oor vyf mense se lewens en ondevindinge gedurende die 1880's. Gunsmoke is een van die reekse wat die langste op Amerikaanse TV vertoon is en het al verskeie Emmy's losgeslaan. Met Amanda Blake, James Arness en Ken Curtis.

M-NET
10.30 The French Lieutenant's Woman - kyk onder hoogtepunte hierbo
3.30 Walt Disney's Doggone St Valentine's Day
4.30 Be My Valentine, Charlie Brown
4.45 Dorothy in the Land of Oz
5.08 Adventures of a Mouse
5.25 The Real Ghostbusters
5.50 GI Joe
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 China Beach
7.45 Supersport: Atletiek
Intekenare
8.00 Supesport: Atletiek
8.30 Until September - 'n Pragtige liefdesverhaal oor 'n Amerikaanse toeris wat gedwing word om vir 'n maand in Parys te bly nadat sy haar vlug na Griekeland verpas het. Sy ontmoet 'n aantreklike bankier en die liefdesverhaal begin. Met Karen Allen en Thierry Lhermitte.
10.05 Supersport - Atletiek
10.30 Hearts and Armour - 'n Heroïese verhaal oor die Moorse invalle op die christelike ryk in Europa gedurende die Middeleeue. Met Zeudi Araya en Barbara De Rossi.

WOENSDAG 15

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.30 Agriforum '88
4.00 Mio Mao
4.10 The Trap Door
4.15 Tele 6
4.25 The Boy and the Book
4.30 Another life
5.05 Cosby III
5.35 Sea Hunt
6.00 News
6.15 No Jacket Required
7.00 Trail and Error
7.30 The Golden Girls
8.00 Netwerk
9.05 Cul De Sac III
9.35 Diagonal Street
10.00 Topsport
11.00 Die Noordoos-Kaap
11.30 Die Groot Ys
11.55 Oordenking

TV4
6.03 Just You and Me - Die eerste aflewering van 'n reeks wat handel oor 'n man wat sy 8-jarige woelwater van 'n dogterjie alleen moet grootmaak. Met Brad Garrett en Brandy Gold.
6.30 Topsport
9.00 The Bold and the Beautiful
9.30 Capitol
9.55 Fantomas slaan weer toe
11.36 The Honeymooners

M-NET
10.30 Goldfinger - Nog 'n James Bond-fliek met Sean Connery in die hoofrol.
12.20 Newsnight: Animal Transplants
Intekenare
3.30 Wargames
5.18 Videofashion Monthly
5.25 Mega-T Tuffy Tooth Club
5.27 The Flintstone Kids
5.50 The Adventures of the Galaxy Rangers
Oop Tyd
6.15 Loving
6.50 Blue Thunder
7.45 Supersport: Sokker
Intekenare
8.00 Supersport
8.30 Heartaches - 'n Romantiese komedie waarin twee jong vroue probeer om hul liefdesverhoudinge beter te verstaan. Die flambojante Rita (Margot Kidder) besluit om die skaam Bonnie (Annie Potts) 'n bietjie van die stadslewe te wys.
10.00 Brass Tacks: High Insecurity
10.30 Elsa se Geheim

DONDERDAG 16

TV1
6.00 Goeiemôre SA
3.30 Wat sê die reg?
3.50 Moonman
4.00 Niklaas
4.30 Silhouette
5.25 Tekkies
5.57 Kompas
6.00 Nuus
6.15 Uit en Tuis
7.05 Willem
8.00 Network
9.00 Hill Street Blues
10.00 Topsport
11.00 Any Wednesday - kyk onder hoogtepunte hierbo
12.00 Face to Face

TV4
6.03 TV4 Top 20
6.30 Muzik A La Carte
9.03 The Bold and the Beautiful
9.28 Capitol
9.54 Night Court
10.21 Skinderkelkies
11.24 Ripley's Believe It or Not

M-NET
10.30 Volunteers
12.18 Videofashion Monthly
3.30 The Island at the Top of the World
4.56 The Adventures of Teddy Ruxpin
5.25 Dungeons and Dragons
5.50 Inspector Gadget
Oop Tyd
6.15 Loving
6.45 Designing Women
7.15 Newhart
7.20 Empty Nest - 'n Vermaaklike reeks oor 'n hubare wewenaar wat selfs deur die Golden Girls (tans op TV1 Woensdae) besoek word. Met Richard Mulligan en Dinah Manoff.
7.45 Program sal aangekondig word
Intekenare
8.00 Program sal aangekondig word
8.30 Bait - 'n Plaaslik vervaardigde sielkundige riller waarin 'n reeks moorde met die hulp van 'n spiritualistiese medium opgelos word. Met Marius Weyers en Richard Loring.
10.00 60 Minutes: Mayday
10.13 60 Minutes: Soviet Georgia
10.30 Restless Natives
11.56 Carte Blanche

Lees Stephan Bouwer se TV-rubriek op bladsy 4